

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

Índex de continguts

DESCRIPCIÓ

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Objectius

- > La cultura de la violació. Informació per al professorat
- > Programes contra la cultura de la violació. Informació per al professorat

6.1.1. La cultura de la violació 2EBC

6.1.2. Les mataren perquè anaven a soles 2EBC

6.1.3. Ni una menys 2EBC

6.1.4. Ningú no demana ser violat/ada, mai! 2EBC

6.1.5. "No es sí, sí es anal" 2EBC

6.1.6. Gaudir amb la violació 2EBC

6.1.7. Per unes festes sense sexisme 2EBC

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

Objectius

- > Què vol dir consentir? Informació per al professorat i per a l'alumnat

6.2.1. El consentiment explicat amb un còmic EBC

6.2.2. El consentiment en parella EBC

6.2.3. A què venies, si no? 2EBC

6.2.4. Que et diguen que sí 2EBC

6.2.5. Project Consent E

6.2.6. Estimat fill EBC

6.2.7. Amb tot l'amor del món 2EBC

6.2.8. Violació consentida? BC

6.2.9. Estic perdent el temps amb tu? 2EBC

6.2.10. L'amor no existeix, són els pares EBC

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

Objectius

- > El carrer no és de les dones. Informació per al professorat

6.3.1. T'he demanat opinió sobre el meu cos? EBC

6.3.2. San Valentín para machirulos EBC

6.3.3. Galanteries que no són gens galants BC

6.3.4. Empatia EBC

6.3.5. Autodefensa feminista BC

6.3.6. Assejant Laura 2EBC

6.3.7. Besos furtats 2EBC

6.3.8. Lligar sense molestar 2EBC

6.3.9. 72 Hores amb Vicky 2EBC

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

Objectius

> Intimitat, apoderament i xarxes. Informació per al professorat i per a l'alumnat

6.4.1. Fem-nos forts/es també a les xarxes 2EBC

6.4.2. La culpa és de l'agressor EBC

6.4.3. "Si eyas no tontean no son eyas" 2EBC

6.4.4. Amanda i el xiquet assetjat 2EBC

6.4.5. Xarxes i intimitat EBC

6.4.6. *Slut Shaming* 2EBC

6.4.7. *Sexting* con(sentido) 2EBC

6.4.8. Marines "per a la ciència" 2EBC

6.4.9. Assetjament masclista a les xarxes EBC

6.5. LGBTIFÒBIA

Objectius

> Homofòbia a l'escola. Informació per al professorat i per a l'alumnat

6.5.1. Amb la veu ben alta 2EBC

6.5.2. Contra l'homofòbia en el futbol EBC

6.5.3. Si ho contes, ningú t'estimarà EBC

6.5.4. Soc bisexual EBC

6.5.5. Diverdiferències E

6.5.6. Us explicaré què em molesta E

6.5.7. Camarada Alan 2EBC

6.5.8. Homotransfòbia a l'escola EBC

6.5.9. El lavabo equivocat EBC

6.5.10. Tot millorarà 2EBC

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

Objectius

> Abús sexual infantil. Informació per al professorat

6.6.1. Un caramel especial EBC

6.6.2. No vages amb desconeguts! EBC

6.6.3. Mites o dades al voltant de l'abús sexual infantil EBC

6.6.4. La revolució fluorescent EBC

6.6.5. Projecte *Unbreakable* 2EBC

6.6.6. La xiqueta i el llop 2EBC

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

DESCRIPCIÓ

La violència ens envolta i assetja, especialment a les dones. Aquest element castrador de la plena autonomia i desenvolupament personal està present en les relacions íntimes, els mitjans de comunicació, els productes audiovisuals que consumim diàriament i, en general, en els judicis de valor que uns i altres deixen anar quan dones d'arreu del món pateixen abusos i atacs.

L'apartat 6.1 d'aquest bloc, **La cultura de la violació**, mostra la punta de l'iceberg d'un context, el nostre, en què les dones pateixen constantment la sexualització i objectualització dels seus cossos. Així, en cas d'atac sexual, es tendeix injustament i errònia a responsabilitzar o culpar la víctima, per haver provocat o per no haver complert amb els manaments tradicionals de la feminitat –segons els quals, per exemple, a certes hores no és acceptable anar sola pel carrer. Paral·lelament, la cultura de la violació es nodreix també d'una socialització masculina que fa creure als barons que la seua sexualitat, en tant que és suposadament una força incontrolable, ha de ser satisfeta sense importar el com. La seua naturalesa, doncs, els exoneraria de qualsevol tipus de responsabilitat en cas d'abús –responsabilitat que encara la nostra societat injustament fa caure com una llosa sobre la dona atacada.

L'educació és la clau, i aprendre sobre el consentiment, doncs, és la porta d'entrada a unes relacions igualitàries i plaents. Açò és el que pretén l'apartat 6.2, **El consentiment**: és inajornable la tasca d'ensenyar als barons que, tant en relacions esporàdiques com en vincles de llarga

durada, cal respectar els límits i ser empàtics – un “no” és un “no”, i un “sí” es pot revocar en qualsevol moment sense que això supose una “traïció” de les seues expectatives. Alhora que cal començar a adreçar als xics els missatges de “respecta els límits”, “no violes”, “escolta i pregunta”, “busca el consentiment entusiasta”, etc., cal desfer el guió de la por tradicionalment inculcat a les xiquetes des de ben menudes, guió adobat amb la lletania més o menys explícita que, en cas de no respectar eixes limitacions espacials i temporals –“no pots anar per eixe carrer solitari de matinada vestida així”–, elles seran les responsables del que els puga passar.

Aquesta necessitat de redireccionar i transformar discursos i realitats es tracta en l'apartat 6.3, **Violència al carrer**, a través del qual s'evidencia i es denuncia el desapoderament que comporten per a les dones situacions viscudes quotidianament al carrer, en el transport públic, etc., com són els tocaments, les floretes (*piropos*), les mirades depredadores o insistències verbals d'alguns barons. La solució, òbviament, no passa perquè les dones “deixen de fer”, sinó perquè els barons “deixen d'assetjar” i aprenquen a relacionar-se igualitàriament.

L'apartat 6.4, **Violència a les xarxes socials**, deixa palés com, d'una banda, les xarxes socials són un espai amenaçant per a les dones obertament feministes, les quals són atacades impunement; d'altra banda, també són un espai ple de potencialitats, en què persones i col·lectius que lluiten per la igualtat troben un mitjà ideal per fer sentir la seua veu. Com a espai en què

prima l'anonimat, però, han aparegut més ocasions per a l'assetjament i la venjança gratuïts i impunes, com ara l'anomenat porno venjatiu. Amb una legislació no sempre al dia o no tan ràpida com ho és la fibra òptica de qui decideix compartir fotos privades sense consentiment, es fa imprescindible l'educació per a un ús ètic de les xarxes socials. Això no sols inclou deixar de donar missatges culpabilitzadors a les xiques que han compartit fotos amb la parella en un context de privacitat i confiança; sobretot, el focus d'aquest treball s'hauria de dirigir cap a qui comparteix sense consentiment una foto que li va ser donada en total confiança, i també cap a qui és còmplice d'aquesta invasió de la privacitat ajudant a difondre-la.

L'apartat 6.5, **LGBTIfòbia** se centra en la lluita contra la discriminació al col·lectiu LGBTI. I és que, malgrat els avanços socials i legislatius viscuts en les últimes dècades, l'LGBTIfòbia continua ben present. Les escoles i els instituts encara no són llocs segurs per al jovent ni el professorat LGBTI. Educar contra l'LGBTIfòbia és necessari no solament per tal de protegir aquest col·lectiu, sinó també perquè aquest és un tipus de violència que s'exerceix contra qualsevol persona que se n'ix dels rols tradicionals. En aquest sentit, el combat contra l'LGBTIfòbia –en l'àmbit docent i més enllà, com a l'esport– beneficia no sols una suposada minoria, sinó tothom. Cal, en definitiva, crear optimisme en els jóvens LGBTI i cal també evidenciar la importància que té per a la resta de persones posicionar-se com a aliades d'aquest col·lectiu per tal de gaudir tots i totes d'un món més lliure.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

L'apartat 6.6, **Abús sexual infantil** tanca aquest bloc parlant d'aquest tipus de violència sexual, i parteix d'unes dades que sens dubte ens han de portar a la reflexió de la manca d'una educació afectivosexual adequada adreçada als barons: que al voltant d'un 20% de criatures han patit abús sexual abans dels 18 anys, i que el 90% dels abusadors són hòmens. Es fa necessària també una educació sexual de la infantesa que protegisca i ajude xiquets i xiquetes a relacionar-se amb el seu cos i amb el cos dels altres d'una manera saludable, ajudant-los a saber posar límits i ser assertius; en definitiva, una educació sexual que els protegisca de la violència, no pas del sexe –ja que aquest és una dimensió present en la majoria de nosaltres des que naixem fins que morim.

Abús vs.
apoderament

6

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Objectius

- Ajudar l'alumnat a identificar la violència sexual de baixa intensitat (bromes sobre la violació, sexualització de les dones...), donar eines per a defensar-se'n i per a no exercir-la.
- Evidenciar les conseqüències desapoderadores de l'educació en la por a les dones, i la naturalització de la violència masculina.
- Ressituar el perill i donar eines per a defensar-se de l'agressió sexual en entorns propers i coneguts.
- Promoure el consentiment entusiasta com a base de les relacions afectives i sexuals.
- No culpabilitzar les víctimes de la violència sexual.
- Trencar el corporativisme masculí còmplice de la violència i apoderar els joves igualitaris antiviolents perquè no participen de les bromes masclistes, i perquè puguin superar el temor a intervindre davant de situacions de violència.
- Condemnar la violència verbal i física contra les dones, contra els barons no hegemònics, contra les persones LGBTI, etc.

La cultura de la violació

Informació per al professorat

Tot el món pensa que la violació és horrible, però quan una persona és violada el focus passa del violador a la víctima, i aquesta esdevé quasi *culpable* del fet. Els relats periodístics i les interaccions socials sobre les agressions a dones joves i adultes estan malauradament impregnats de preguntes i afirmacions com ara: "Alguna cosa deu haver fet", "Com anava vestida?", "Si no es respecta a ella mateixa, com espera que els altres la respecten?", "A qui se li acudeix anar sola...", etc. Aquestes frases són típiques de la cultura de la violació –terme encunyat pel feminisme als anys 70 que està utilitzant-se molt en els darrers temps. Aquesta cultura es caracteritza per minimitzar o trivialitzar la violència sexual, per justificar un model de sexualitat masculina irrefrenable, i per exigir que siguin les víctimes les que hagen de previndre la violència.

Quan les víctimes de la violació són xiquets o hòmens, aquests solen viure-ho amb silenci i culpa perquè la llosa del sexisme aixafa qualsevol queixa que un home vulga fer, ja que ells, masculinitats *invulnerables*, no són ni poden ser-ne les víctimes.

La cultura de la violació considera normal que els hòmens no puguin controlar els seus desitjos sexuals i sol excusar la violència per l'alcohol o el consum d'altres drogues; considera que les dones diuen "no" quan en realitat volen dir

"sí"; creu que elles també volen sempre sexe, i que fins i tot gaudeixen en una violació; posa

en dubte la veracitat de les denúncies, etc. Un dels efectes de la cultura de la violació és que la majoria de violadors queden impunes, en part perquè en l'àmbit judicial, com en molts altres, hi ha persones sense formació en qüestions de gènere, i també perquè moltes víctimes no denuncien ja que saben que patiran un castic doble: la violació i que no les creguen o que les facen responsables.

Per contra, el problema –la culpa– no està en les víctimes (com vesteixen, on van, què mostren...), sinó en la violència d'uns agressors, esperonats pel masclisme i la desigualtat, que consideren les dones objectes usables. Les violacions són comeses per persones concretes, i en ocasions per grups d'hòmens tan apoderats que fins i tot graven les agressions i se'n vanten, sabedors que per a molta gent no hi haurà tal violació sinó només sexe *consentit* entre una xica "solta" que anava buscant.

"Va tancar bé les cames?", preguntà una magistrada a una dona en el judici. En quasi una cinquena part de les denúncies, es qüestiona la víctima; només es denuncien el 20% de les violacions, i tan sols un 1% dels agressors són condemnats. Aquestes xifres ens indiquen que als violadors els ix a compte violar perquè la impunitat va de la mà de la connivència i de la complicitat social.

Podem dir, doncs, que les violacions no són només un problema individual que té la víctima i el(s) seu(s) violador(s) sinó un problema social

que s'ha d'abordar de manera global perquè quan un grup social –les dones– aporta la majoria de les víctimes, i l'altra part –els hòmens cis– aporta els agressors, hi ha una qüestió de poder que s'ha d'analitzar i esmenar. Tal com assenyalen algunes consignes feministes, els barons que violen no estan malalts, sinó que són els fills sans d'un sistema patriarcal que els confereix el poder de violentar les dones i els barons no hegemònics. Des del feminisme es reclama també girar el focus perquè vivim en una societat que ensenya les dones a protegir-se d'una violació però no ensenya els hòmens a no violar. Precisament, el vídeo animat *Cómo prevenir una violación* (2018, Blue Seat Studios, 2 min. 34 seg.) no llança els típics missatges paternalistes a les xiques, ni les recomanacions d'allunyar-se dels perills, sinó que s'adreça als violadors.

L'educació és un dels antídots contra les violències perquè una societat que tolera la violència sexual i que no educa per a la cura ni per a respectar el consentiment està sent còmplice de la cultura de la violació. Tanmateix, necessitem una educació feminista que no parli només de violència sexual o d'allò que les dones no volen, sinó que pose en valor el plaer, el desig i les coses que sí que volen. En altres paraules: la lluita contra les violències ha d'anar de la mà de la lluita pel plaer i per la llibertat sexual de les dones.ⁱ

ⁱ Recomanem la lectura del reportatge de Gloria Pina "[Lo que 2016 nos ha enseñado sobre la cultura de la violación](#)" publicat a Verne (novembre, 2016)

Programes contra la cultura de la violació

Informació per al professorat

L'any 2012, una adolescent de 16 anys que havia begut molt va ser violada pels membres de l'equip de futbol de secundària d'Steubenvill, Ohio. La xica estava semiinconscient i aquests la varen portar de festa en festa, durant gran part de la nit, i entre altres humiliacions, se li pixaren damunt públicament. Cap persona de les que hi havia a les diverses festes va fer res per a evitar-ho, ni tan sols cridaren per telèfon anònimament. A la xarxa es van pujar vídeos de l'agressió sexual i també un vídeo d'un conegut dels violadors on es burlava de la xica i del fet.

Per què ningú va fer res? Per què cap dels adolescents i jòvens que es trobaven a les festes va actuar?

Als EUA fa anys que es duen a terme programes amb jòvens que intenten promoure la intervenció de l'espectador.ⁱ Es tracta de cursos que busquen apoderar els jòvens i trencar el corporativisme masculí. Ensenyen els estudiants a parlar i a prendre consciència que les bromes sobre la violació i la violència sexual real no han de ser tolerades en silenci. Els ajuda a considerar què fer davant de situacions de violència, abans que passen; també a superar les barreres socials i el temor a intervindre. Es tracta de desenvolupar habilitats i coneixements per saber que hi ha moltes opcions quan s'enfronten a aquestes situacions. Les avaluacions d'aquestes intervencions mostren que tenen un efecte molt positiu tant en la voluntat d'intervindre com en els comportaments reals.

ⁱ ["What bystanders can do to stop rape"](#)

Segons els programes esmentats, alguns dels **factores facilitadors de la violència** són els següents:

1. La idea que **el comportament és tolerat secretament per la víctima**, és a dir, pensar que en el fons li agradava o volia el que li estava passant. Sembla mentida, però aquest és un dels majors facilitadors de la violència ja que es parteix de la creença que la sexualitat sempre agrada i, a més, el coit està tan sobrevalorat que molts jòvens pensen que pot resultar plaent, fins i tot contra la voluntat de la dona.
2. En els xiquets i adolescents barons, **la voluntat d'intervindre es basa en si creuen que els seus iguals masculins ho aprovarien o no**. En realitat, el que pensen els altres és més important que les seues pròpies actituds, i si en l'entorn són habituals les bromes masculistes, els acudits sobre la violació, els insults sexistes o homotransfòbis, aquestes opinions desanimen els espectadors a actuar, ja que pensen que no rebran cap suport si actuen contra una agressió.
3. La percepció que **els agressors tenen un alt estatus social** és una altra dificultat afegida per a parar un comportament violent ja que enfrontar-se a algú *popular* és percebut com a més problemàtic i desanima perquè fa creure que aquesta és la manera de pensar de tot el món.

4. També arriben a pensar que ells mateixos **es convertiran en víctimes** perquè les seues opinions són, suposadament, contràries a les de la majoria. En el cas de l'homofòbia, si es defensa una persona homosexual, existeix la por al **contagi de l'estigma**, és a dir, el temor que la gent pense que la persona defensora és també homosexual.
5. Les creences i mites al voltant de les agressions també prediuen la falta d'actuació. Per exemple, la idea que **la violació és sempre visiblement violenta** porta a no considerar violació l'agressió a una persona que és incapaç de consentir (o de defensar-se) perquè ha begut molt o està inconscient i no fa res per defensar-se. En el judici per la violació de la xica d'Ohio, un testimoni d'Steubenville justificava la seua inacció dient que no va tractar de detindre els jugadors quan aquests ensenyaven a tothom els pits de la xica perquè en aquell moment "ningú va pensar que fora greu" ja que a ella no semblava molestar-li ni es defensava.

Tampoc es considera violació pressionar fins a tindre relacions sexuals, malgrat la negativa iniciativa de les xiques, o quan hi ha hagut un consentiment previ i es canvia d'opinió, o en un context de parella estable. Darrere d'aquestes agressions hi ha les falses creences següents: a) que es perd el dret a dir "no" quan es passen determinats

límits; per exemple si una xica ha dit que hi haurà sexe, però després, havent començat o no, canvia d'opinió ("No em pots deixar a mitges", "A què venies, si no?..."); b) que està justificat usar la coerció quan una dona "ha provocat" un baró; c) que els xics estan molt necessitats sexualment i tenen dificultats per a controlar-se, especialment en arribar a determinat punt; d) que cal satisfer sexualment la parella encara que no se'n tingues ganes; e) que quan una xica diu "no", realment vol dir "sí"; o f) que la conquesta o fins i tot la imposició sobre una dona que diu "no" augmenta el valor d'un home; en canvi, quan ella persisteix en el rebuig, el baró es devalua. En realitat, el consentiment pot ser revocat en qualsevol moment, i insistir a tindre sexe contra la voluntat de l'altra persona (sense el seu sí explícit o sense el seu consentiment explícit) és una violació, en una parella estable o una relació esporàdica.

6. En els casos on hi ha **consum d'alcohol o d'altres drogues**, el jovent no sol demanar ajuda a les persones adultes per por a ficar-se en problemes amb els pares i mares o la policia. A més, quan un agressor ha begut, es considera un atenuant, una justificació, de la seua conducta; en canvi, quan una víctima fa el mateix, és vist com un agreujant que quasi justifica el que li passe.
7. Un factor que també cal tindre en compte és **la culpa**. A les xiques, se les educa en la

por a patir una agressió sexual i el que han de fer és no "posar-se en perill". Per tant, no han d'anar a determinats llocs soles, no han de beure, no han de vestir roba "provocativa", etc. En altres paraules: la solució a la violència que altres exerceixen és que elles siguin menys lliures i no facen coses perquè, quan les fan, se les culpabilitza de les conseqüències si res dolent els ocorre. Quan les dones se salten les normes patriarcales, sovint se senten culpables del que els passa i no es creuen en el dret a demanar ajuda.

Promoure l'actuació contra la violència

A diversos països arreu del món també s'estan duent a terme programes amb jòvens que intenten promoure la intervenció de qui presencia un acte violent, i les investigacions mostren que solament amb una persona que parle, ja pot trencar-se l'assentiment tàcit dels espectadors i frenar-se així l'escalada cap a formes més greus de violència.

Cal, doncs, un treball específic sobre els barons per a tractar d'apoderar els jòvens igualitaris antiviolents i trencar el corporativisme masculí. Cal ensenyar els estudiants a parlar i a prendre consciència que la sexualització de les dones, o les bromes sobre la violació i la violència sexual, no són innòcues i que no han de ser tolerades en silenci. Així, les considerades expressions menors de sexisme o homotransfòbia, com per exemple les floretes, els insults "de broma"

(maricó, *marimacho*...) o els acudits sobre la violació o les persones homosexuals, no són cap broma sinó que tenen una enorme importància, ja que impliquen que degradar les dones (o les persones homosexuals, transsexuals, etc.) és acceptable.

Cal fer també un treball de millora de les habilitats socials que ajude els barons a saber què fer davant de situacions de violència, i també a superar les barreres socials i el temor a interindre amb els seus iguals. En realitat, molts dels hòmens i xiquets no aproven la violència, però pensen que els altres sí que ho fan, com hem explicat abans, i per això callen. El que cal aconseguir és que parlen, que diguen que estan en contra de la violència i que actuen davant de situacions concretes.

Tradicionalment, la responsabilitat de previndre les agressions ha recaigut sobre les dones; i els hòmens no han reflexionat sobre el tema, ni tan sols els hòmens igualitaris. És imprescindible que els barons qüestionen el masclisme i els masclistes, i discutisquen sobre la seua implicació en la violència, no solament en entorns feministes sinó també amb els amics. En aquest sentit, hem de promoure els grups d'hòmens perquè tinguen espais per a reflexionar sobre la masculinitat.

En les xiques, cal que prenguen consciència de l'educació desapoderadora que reben des de menudetes i identificar com a violència les agressions masclistes quotidianes normalitzades,

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

per exemple les persecucions a la nit, els tocaments patits en transports públics o aglomeracions, els comentaris sobre el cos, la invasió del seu espai, la insistència per a tindre relacions sexuals, el flirteig irrespectuós, etc. Tota aquesta violència els recorda a les dones que el carrer no és seu, que el seu cos és un tros de carn tocable sobre el qual es pot opinar, o que el seu desig té menys valor que el de qui tenen al davant.

L'inici del camí contra la cultura de la violació passa perquè les xiques i les dones senten que el carrer és seu i que tenen dret a ocupar-lo quan vulguen i com vulguen; que el seu cos és seu i que poden decidir què fer amb ell i, per descomptat, viure una sexualitat lliure i desitjada. I aquesta llibertat no dona dret a cap home a violar.

Abús vs.
apoderament

6

6.1.1. La cultura de la violació 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

En grups de 4, llegiu el reportatge de Gloria Pina "[Lo que 2016 nos ha enseñado sobre la cultura de la violación](#)" publicat a *Verne* (novembre 2016). Utilitzeu la tècnica "lectura compartida" (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)").

Responen a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les.

Notícia. Lo que 2016 nos ha enseñado sobre la cultura de la violación

Lo que 2016 nos ha enseñado sobre la cultura de la violación

[Gloria Rodríguez-Pina VERNE 25 noviembre 2016](#)

[Cada ocho horas violan a una mujer](#) en España. El [dato se repite](#) en todo el mundo. Lo hace posible «el nivel de tolerancia social a las agresiones sexuales, una forma de entenderlas en la que el dominio, el control, la necesidad masculina se impone a todo lo demás». Así es como define para *Verne* la cultura de la violación Marisa Soletto, directora de la Fundación Mujeres. El término, acuñado por el feminismo de los años 70, ha tenido un uso extenso en este 2016 y por eso lo recuperamos en este Día

Internacional para la Eliminación de la Violencia contra las Mujeres que se celebra cada 25 de noviembre.

Para Miguel Lorente, médico forense y exdelegado del Gobierno para la violencia de género, la cultura de la violación "hay que situarla en el contexto del machismo, de la desigualdad de la sociedad en la que el hombre considera que puede usar a la mujer como quiera". En las relaciones personales esta construcción concibe a la mujer como una posesión. En las sociales, la ve como objeto. Es ahí donde se produce el hostigamiento, el abuso y la violación, explica a este diario.

La trivialización de los abusos sexuales, la cosificación de la mujer, la culpabilización de la víctima y la negación de la violación y la impunidad son ramificaciones de la misma violencia. Estas son algunas de las formas que han tomado estos fenómenos en 2016. /.../

Pasar del acoso a la violación (y grabarlo)

La cultura de la violación da fuelle al agresor y lo ampara. Evidencia, según Soletto, una falta de educación afectivosexual que enseñe que las relaciones sexuales deben ser fruto de un pacto en el que ambas partes ganen. "Se da ese desequilibrio en el que las mujeres son objetos de satisfacción de ellos y ellas tienen la culpa".

"El caso de Pamplona refleja esa visión de la creencia de que se puede violar y quedar impune". Se refiere al caso por el que se está juzgando a cinco sevillanos [acusados de violar a una joven](#)

[de 18 años](#) en las fiestas de San Fermín, en julio de este año. "Estamos muy pendientes todos los colectivos feministas, porque se dan varias circunstancias", añade. Los acusados [grabaron dos vídeos](#) y compartieron uno de ellos por WhatsApp con grupos llamados Manada y Peligro. Después de investigar este caso, el juez [les ha atribuido otro de presunta violación colectiva](#) en Pozoblanco (Córdoba).

Lorente también lo ha seguido de cerca y le "preocupan mucho". Especialmente el de Pozoblanco, porque le recordó a otros "en los que se considera que no hay violación porque no se cumple con el estereotipo –que no es real, que está basado en películas y además malas– de que el violador se encuentra a la víctima sola, la coge y se la lleva a un sitio, le pega una paliza y la viola". Eso ocurre muy pocas veces, dice por experiencia. Lo que suele haber es "una situación de amenaza suficiente como para que la mujer no plantee una resistencia ante la percepción de que puede haber una consecuencia grave".

En la cultura de la violación las fiestas populares son un escenario propicio para que el alcohol y las multitudes sirvan de coartada a esos presuntos instintos irrefrenables. Por eso este año se han puesto en marcha varias campañas de concienciación y de protección para las mujeres. Las ha habido [en las fiestas de San Fermín](#) en Pamplona, en [el Pilar de Zaragoza](#), en [las verbenas de Madrid](#), en barrios como en Poble Sec en Barcelona, y en las [ferias del verano castellano-manchego](#). /.../

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

La impunidad y la culpabilización de la víctima

No siempre hay alguien para ayudar. A veces lo que hay son cómplices, como en el caso en que una treintena de hombres violó a una menor en Brasil el pasado mes de mayo. Igual que en el caso de Pamplona, aquí también se grabó y se compartió con chanzas el abuso. Presumían de su hazaña, mientras a ella la encontraron desnuda y ensangrentada y lo primero que el jefe de la Policía planteó es que podría no tratarse de un acto sexual forzado. /.../

“La impunidad necesita de la complicidad, de la connivencia de la sociedad”, afirma Lorente, que señala que, entre el 15 y el 20% de las denuncias, se ataca y cuestiona a las víctimas. Otro dato que suele destacar en sus presentaciones y conferencias es que solo se denuncian un 20% de los casos y al final, apenas hay un 1% de condenas. “¡Claro que hay impunidad! La sensación es que si violas, no te pasa nada”. /.../

La culpabilización de la víctima y la impunidad van de la mano, dice Soletto. “Las sentencias de la minifalda, por lejanas que parezcan [1989], están ahí acechando en cualquier esquina: ‘Si vas provocando, te lo has ganado’. En 2016 una magistrada de un Juzgado de Violencia sobre la Mujer preguntó a una víctima: “¿Cerró bien las piernas? ¿Cerró toda la parte de los órganos femeninos?”.

La cultura de la violación vuelca la responsabilidad en la víctima, igual que hacían los consejos del Ministerio de Interior para evitar las agresiones. “La prevención de las agresiones ha recaído históricamente en las mujeres”, señala

la directora de la Fundación Mujeres, que como muchas, recuerda a su abuela decir: “Hija, tú sabes que eres tú la que se tiene que guardar”.

Se educa a las adolescentes para que estén alerta por la calle de noche y las adultas de todo el mundo tienen interiorizado ese miedo. /.../ Miguel Lorente cree que ya va siendo hora de mandarles un mensaje a ellos. “No se puede decir siempre a las mujeres ‘no vayas por ese sitio sola’, mientras ellos no son cuestionados por la conducta de agresión sexual. Los hombres deberían además desmarcarse de ellos, de los agresores”.

No existen recetas mágicas para acabar con la cultura de la violación, dice el experto. Hace falta prevención a través de la educación y concienciación. Y trabajar en la respuesta, en la atención hospitalaria y en un sistema judicial “que no dude sistemáticamente de la palabra de la mujer, que investigue siempre incluso si se dan aparentes contradicciones, porque es lo normal después de una situación así”.

Marisa Soletto ve complicado un cambio sustancial /.../ cuando “los patrones de la sexualidad están contruidos en la pornografía. Hay que llevar a las escuelas la educación afectivo-sexual, los nuevos modelos de masculinidad.” /.../

Qüestions

1. Què és la cultura de la violació?
2. Qui o què sosté, segons Lorente, la cultura de la violació?

3. Quina és la imatge habitual d'una violació? És real?
4. Per què moltes de les persones que pateixen una violació no ofereixen resistència?
5. Com es manifesta la cultura de la violació en les festes populars?
6. Què és la fratria masculina? Hi té a veure amb la violència?
7. Van a la presó els violadors?
8. Quins són els consells del Ministeri de l'Interior a què es refereix l'article? Què et semblen?
9. Repartiu-vos els enllaços que apareixen a la notícia i expliqueu-los a la classe en una propera sessió.
10. Quins són els patrons de sexualitat que construeix la pornografia *mainstream*?
11. Quines són les recomanacions dels experts (Lorente i Sotelo) per a eradicar la cultura de la violació?

6.1.2. Les mataren perquè anaven a soles 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "[Ayer me mataron](#)" i llegiu la carta "[Ayer me mataron](#)", escrita per l'estudiant de Ciències de la Comunicació Guadalupe Acosta, de Paraguai, en memòria de les turistes argentines Marina Menegazzo i Maria José Coni, assassinades a Montañita (Equador) a finals de febrer de 2016 per l'home amb qui no volgueren tindre sexe.

Després de comentar en grup gran el vídeo i el text, busqueu informació sobre aquestes quatre notícies que tenen en comú la culpabilització de les víctimes de violació, un dels pilars de la cultura de la violació. [Si ho preferim, podem imprimir les notícies i repartir-les perquè les lligin i comenten per grups.] Plasmeu en un text o en un cartell les impressions després de treballar les notícies.

- Cinc jòvens de Sevilla estan **acusats de violar una jove de 18 anys** en les festes de San Fermín (juliol 2016). Els acusats **gravaren dos vídeos** i en compartiren un **per WhatsApp en grups que es deien Manada i Peligro**. El jutge els ha atribuït una altra presumpta violació col·lectiva a Pozoblanco (Còrdova).
- **Una trentena d'hòmens violaren una menor al Brasil** (maig 2016), ho gravaren i ho compartiren a Twitter presumint de la gesta. El cap

de policia que trobà la víctima nua i plena de sang va dir que podia tractar-se de sexe consentit.

- **El violador d'Stanford Brock Turner**, que va abusar de la seua víctima mentre aquesta estava inconscient, **va ser només condemnat a sis mesos de presó**. La defensa va dir que hi hagué consentiment perquè la xica no va oposar resistència, i que havien estat flirtejant durant la nit.
- En octubre de 2016 es va produir **la brutal violació i assassinat de l'adolescent argentina Lucía Pérez**. La jove de 16 anys volia comprar marihuana a dos hòmens. Aquests abusaren d'ella i la mataren brutalment. Després llavaren el cos, la canviaren de roba i anaren al centre de salut per a dir que havia perdut el coneixement per sobreposi.

Text. [Ayer me mataron](#)

L'estudiant de Ciències de la Comunicació Guadalupe Acosta, de Paraguai, va escriure la carta "[Ayer me mataron](#)" en memòria de les turistes argentines Marina Menegazzo i Maria José Coni, assassinades a Montañita (Equador) a finals de febrer de 2016 per l'home amb qui no volgueren tindre sexe. Les motxilleres "viatjaven a soles" per als mitjans de comunicació de masses. Eren dues dones, majors d'edat, anaven juntes, però per al masclisme ranci d'alguns periodistes, viatjaven "a soles". Qui els faltava? Un mascle al costat, potser? Eren dues, però havien nascut dones i, per tant, estaven incompletes. La carta

escrita per Acosta es va fer viral a Facebook.

"Ayer me mataron.

Me negué a que me tocan y con un palo me reventaron el cráneo. Me metieron una cuchillada y dejaron que muriera desangrada.

Cual desperdicio, me metieron en una bolsa de polietileno negro, enrollada con cinta de empaquetar, y fui arrojada a una playa donde horas más tarde me encontraron.

Pero peor que la muerte, fue la humillación que vino después.

Desde el momento que tuvieron mi cuerpo inerte, nadie se preguntó dónde estaba el hijo de puta que acabó con mis sueños, mis esperanzas, mi vida.

No más bien empezaron a hacerme preguntas inútiles. A mí ¿Se imaginan? una muerta, que no puede hablar, que no puede defenderse.

¿Qué ropa tenías?

¿Por qué andabas sola?

¿Cómo una mujer va a viajar sin compañía?

Te metiste en un barrio peligroso, ¿Qué esperabas?

Cuestionaron a mis padres por darme alas, por dejar que fuera independiente como cualquier ser humano. Les dijeron que seguro que andábamos drogadas y lo buscamos, que algo hicimos, que ellos deberían habernos tenido vigiladas.

Y solo muerta entendí que no, que para el mundo yo no soy igual a un hombre. Que morir fue mi culpa, que siempre va a ser; mientras que

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

si el titular rezara "Fueron muertos dos jóvenes viajeros", la gente estaría comentando sus condolencias y con su falso e hipócrita discurso de doble moral, pedirían pena mayor para los asesinos.

Pero al ser mujer, se minimiza. Se vuelve menos grave, porque claro, yo me lo busqué. Haciendo lo que yo quería encontré mi merecido por no ser sumisa, por no querer quedarme en mi casa, por invertir mi propio dinero en mis sueños. Por eso y mucho más, me condenaron.

Y me apené, porque yo ya no estoy acá. Pero vos si que estás. Y sos mujer. Y tenés que bancarte que te sigan restregando el mismo discurso de "hacerte respetar", de que es tu culpa que te griten, que te quieran tocar/lamer/ chupar alguno de tus genitales en la calle por llevar un short con 40 grados de calor, de que vos si viajás sola sos una "loca" y muy seguramente si te pasó algo, si pisotearon tus derechos, vos te lo buscaste.

Te pido que por mí y por todas las mujeres a quienes nos callaron, nos silenciaron, nos cagaron la vida y los sueños, levantes la voz. Vamos a pelear, yo a tu lado, en espíritu, y te prometo que un día vamos a ser tantas, que no existirán la cantidad de bolsas suficientes para callarnos a todas."

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

6.1.3. Ni una menys 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Per parelles, llegiu i comenteu el text "Ni una menos", que és una adaptació d'un article publicat per la periodista salvadorenca Mariana Belloso l'any 2016 en el mitjà argentí *La Prensa Gráfica* amb el mateix títol. L'article de Belloso prové d'un post compartit en Facebook per una periodista mexicana. Les cartes de dones que es posen en la pell d'altres que han sigut violades i, a més, culpabilitzades, constitueixen quasi un gènere propi i es viralitzen tan ràpidament que l'autoria es difumina perquè el que importa és la denúncia de la cultura de la violació.

Després, llegiu i comenteu la notícia "[Caso Melina, la polèmica nota sobre su desaparición](#)". Melina Romero era una jove de 17 anys que va ser assassinada (2014) i llançada al riu pels seus assassins confessos. El diari *Clarín* publicava un perfil de la jove assassinada (en el moment de la publicació estava desapareguda) que deia "[Una fanática de los boliches, que abandonó la secundaria](#)". Però a més, s'explicava que Melina tenia 4 pírcings, amics més majors que ella, s'alçava a migdia, li agradaven les xarxes socials... És a dir, Melina tenia el perfil d'algú que "mereixia" el que li poguera passar.

Aquest és l'inici de la notícia del diari *Clarín*:

"La vida de Melina Romero, de 17 años, no tiene rumbo. Hija de padres separados, dejó de estudiar hace dos años y desde entonces nunca trabajó. Según sus amigos, suele pasarse la mayoría del tiempo en la calle con chicas de su edad o yendo a bailar, tanto al turno matiné como a la noche, con amigos más grandes. En su casa nadie controló jamás sus horarios y más de una vez se peleó con su mamá y desapareció unos días."

The image shows a screenshot of a news article from the website Clarín. The article title is "Una fanática de los boliches, que abandonó la secundaria". Below the title, there is a sub-headline: "Melina es la mayor de cuatro hermanos. Su papá, ex policía, tiene poco contacto con ellos." There is a photograph of a young woman, Melina Romero, smiling. Below the photo, there is a short paragraph of text: "La vida de Melina Romero, de 17 años, no tiene rumbo. Hija de padres separados, dejó de estudiar hace dos años y desde entonces nunca trabajó. Según sus amigos, suele pasarse la mayoría del tiempo en la calle con chicas de su edad o yendo a bailar, tanto al turno matiné como a la noche, con amigos más grandes. En su casa nadie controló jamás..."

Busqueu una altra parella i poseu en comú les vostres reflexions. Compartiu-les amb el grup classe.

Investigueu també el tractament mediàtic d'altres casos de violació en el nostre país.

Text. Ni una menos

"Soy reputa, como Micaela que tenía 12 años. Un tipo de 26 la mató porque la nena no quiso tener sexo con él. Pero bueno, ella tenía varios Facebook y subía allí fotos "provocativas", ¿qué querés?"

Una chica en Brasil fue drogada y luego violada por más de 30 hombres, todo organizado por su novio, en venganza por una supuesta infidelidad de ella. Se filmó el hecho y se lo subió a distintas redes sociales para el disfrute de muchos. Pero escúchame, la niña con 16 años ya tenía un hijo, y encima se drogaba, una putita...

¿Y Melina? ¿Te acuerdas de ella? ¡¡Qué loca que era!! Los culpables de su violación y muerte no fueron los cuatro violadores y asesinos, sino ella, porque le gustaban los bares y no estudiaba.

O Daiana, que fue a una entrevista de trabajo de noche y vestida con short. A quién se le ocurre, reputa.

A Serena el novio le dio 49 puñaladas por haberlo dejado, pero era reputa la niña.

Marina y María José... ¡¡viajaban solas!! ¡¡Dos mujeres solas!! Ellas también, ¿qué esperaban?"

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Rosa, de 74 años, sufrió una golpiza brutal en manos de su novio, pero seguro que algo hizo, lo debía tener bien harto... y era buscona la vieja, se cogía a todos en el centro de jubilados.

Mailén fue violada por Miguel, dos veces, en la casa de él. Pero bueno, ella eligió ir a la casa del tipo, ¿qué pretendía que pasase? Enorme puta.

A Cintia, el ex marido la mató a puñaladas frente a sus tres hijos porque lo había dejado. Pero ella ya andaba con otro en vez de ocuparse de los niños.

A Macarena, el ex novio le cortó el cuello con una trincheta (cúter) también porque lo dejó. Pero ella era reina de belleza. Se mostraba mucho la tipita.

Y podríamos seguir. Por un rato largo, porque la lista de víctimas de la violencia machista es eterna. Y la sarta de basura machista para justificar cada caso, también. Ángeles. Araceli. Lola. Una cada menos de 30 horas. ¿En Brasil? Una violación cada 11 minutos. ¿En México? 7 mujeres asesinadas cada día, muchas más desaparecidas y jamás halladas con vida. A todas, pero todas, les pasó por putas.

Mañana puedo ser yo la puta muerta/violada/golpeada del día. Pero bueno, estas son pendejadas por las que se preocupan las feminazis nomás, que son unas pinches exageradas. Y unas putas. Siempre, siempre putas."

Abús vs.
apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

6.1.4. Ningú no demana ser violat/ada, mai! 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

[#Anglès](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "[Nobody asks to be raped. Ever](#)" (en anglès), anunci de la televisió escocesa (2010) que desmunta el mite que les dones que vesteixen d'una determinada manera estan demanant que les violen. En anglès, podeu treballar sobre la transcripció de l'anunci.

Després llegiu i comenteu el text de l'argentina Gina Riverós, treballadora d'una estació d'autobusos, que va plasmar amb humor en un estat del Facebook que es va fer viral la crítica a la naturalització de la violència sexual masculina (12 d'abril de 2014).

Mireu i comenteu també el vídeo animat [Cómo prevenir una violación](#) (2018, Blue Seat Studios, 2 min 34 s), el qual, sorprenentment, no s'adreça a les dones sinó als violadors.

Per parelles, feu un anunci amb els vostres mòbils amb la mateixa intenció que l'anunci escocès però adreçat als barons, no a les dones.

Text. Transcripció de l'anunci

A scene of a party. A pale blond woman in her 20s stands talking to two men, one pale and one

with darker skin. She wears a black top and sparkly blue skirt, and all parties hold drinks in their hands and appear to be having a good time.

Woman: (laughing playfully) You're terrible! (laughs) You're so bad! Shut up!

Cut to two presumably white men across the room.

Man One: (looks at woman, sucks in air between his teeth) Check out the skirt! She's asking for it.

Man Two: (laughs)

Cut to scene of the same woman in a department store. She pulls two skirts off the rack, one the sparkly blue skirt she wears at the party, and takes turns holding up each one to her hips.

A sales assistant, a pale middle-aged woman, walks up to her.

Sales Assistant: Can I help?

Woman: Yeah, thanks. I'm going out tonight and I want to get raped. (smiles) I need a skirt that will encourage a guy to have sex with me against my will. (holds up each skirt again)

Sales Assistant: (smiles eagerly and folds arms across chest) The blue one. Definitely the blue.

Woman: (nods and smiles)

Woman turns and directly faces camera, with a sarcastic look on her face.

Woman: As if.

Male Voiceover: Nobody asks to be raped. Ever.

Text. Vieron muchachos que no es tan difícil

"Ayer, cuando llegué a las 6 de la mañana a la terminal, había un flaco bastante en pedo que diez minutos después dormía profundamente. Andaba con uno de esos pantalones inmensos que se les caen y les dejan el calzoncillo y la mitad del culo al aire. En resumen: joven, borracho, de madrugada, en un lugar con un ambiente no muy lindo como es la terminal a esa hora y con el culo al aire... y sin embargo ni yo, ni ninguna de las mujeres que pasó mientras duró el espectáculo, ni lo violó ni lo mató.

Vieron muchachos que no es tan difícil y que sin importar qué tan alcoholizado esté o de qué forma esté vestido, se puede respetar la vida del otro.

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

6.1.5. "No es sí, sí es anal" 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegiu la notícia "[Los seguros delincuentes de Yale](#)", que parla dels càntics entonats per la fraternitat Delta, Kapa, Epsilon de la Universitat de Yale "No' vol dir 'sí!' i 'Sí', vol dir 'ana'!!", en el pati que donava als dormitoris del primer pis de la universitat. Les fraternitats de les universitats nord-americanes fan passar "proves" als jòvens que en volen formar part, i cantar frases com aquestes forma part d'aquestes cerimònies d'admissió.

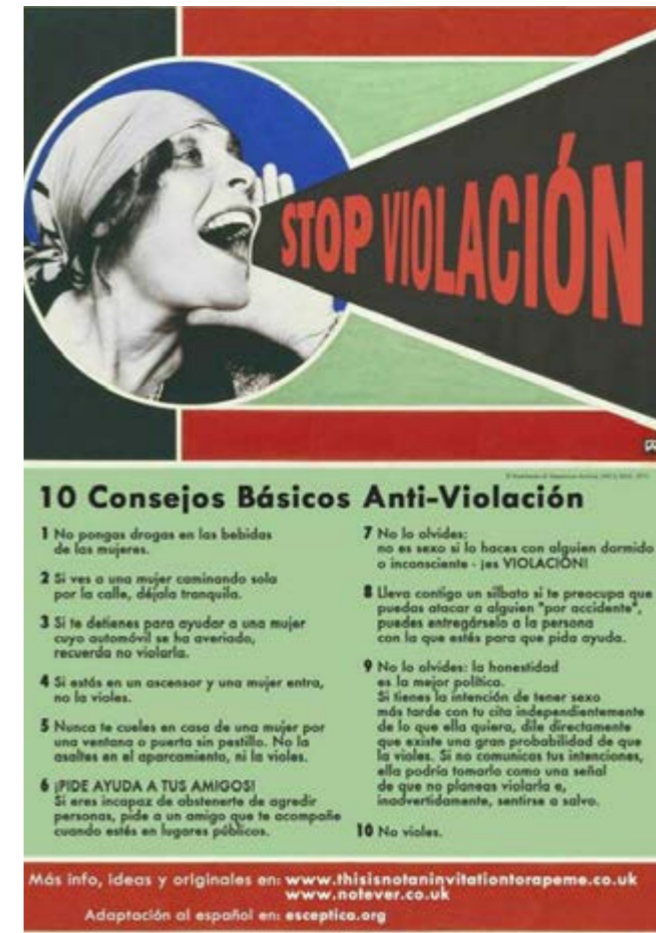
Responen a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Qüestions

1. Què és una fraternitat a les estudiants universitàries? Què entenen per "consentiment sexual" la fraternitat d'estudiants de la universitat de Yale quan cantaven "No' vol dir 'sí!' i 'Sí' vol dir 'ana'!!" o "Ens encanten les putes de Yale"?
2. Per què creus que actuen d'aquesta manera?
3. Com creus que se senten les estudiants de la Universitat? I els altres estudiants?

4. Quines mesures hauria d'haver pres la Universitat?
5. Comenteu les imatges. Quins creus que eren els consells originals que parodia el segon pòster?

6. Busqueu en un cercador web imatges sobre la cultura de la violació. Us animeu a fer una campanya? Aquestes en són dos exemples.

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Notícia. Los seguros delincuentes sexuales de Yale

Naomi Wolf. APR 28, 2011

NUEVA YORK – En octubre de 2010, los actuales miembros de la antigua asociación de alumnos de George W. Bush, Delta Kapa Épsilon de Yale, recorrieron el patio del dormitorio de primer curso coreando estas consignas: “¡'No' quiere decir 'sí'! ¡'Sí' quiere decir 'anal'!” Exhibían carteles de este tenor: “Nos encantan las putas de Yale”.

Dieciséis estudiantes y licenciados de uno u otro sexo consideraron que la administración de la universidad no hizo lo que debía para acabar con semejante violación de los derechos de las estudiantes a disfrutar de un ámbito de estudio equitativo y no amenazante. En marzo, presentaron una demanda federal contra Yale, en la que alegaban que “su negligencia a la hora de abordar incidentes de acoso y agresión sexual ha creado un ‘ambiente hostil’”.

La denuncia no se limitaba al incidente con la DKE. Según dicha reclamación, las estudiantes de primer curso fueron clasificadas conforme a su atractivo sexual y –lo más grave– la universidad de Yale no reaccionó adecuadamente ante las denuncias de agresiones o intentos de agresiones o acechos sexuales. Según Alexandra Brodsky, alumna de tercer curso de Yale y uno de los dieciséis denunciantes, los estudiantes están “en verdad frustrados y decepcionados por que la universidad de Yale deje una y otra

vez de reaccionar ante actos públicos y privados de acoso y agresiones sexuales, lo que (...) perpetúa un ambiente en el que se toleran esos (...) actos”.

La denuncia de los estudiantes coincide con una investigación federal por parte de la Oficina de Derechos Civiles del Departamento de Educación, que, según anunció, revisaría las actitudes con las que la universidad de Yale aborda el acoso y las agresiones sexuales. No se trata de un asunto baladí: la de Yale y otras universidades americanas reciben anualmente millones de dólares federales, dinero que la universidad podría perder, si se llegara a la conclusión de que tolera un ambiente educativo desigual.

LA CULTURA DE LA VIOLACIÓN

CUANDO SE CREE QUE LOS PIROPOS SON GALANERÍA
QUE LAS MUJERES ACTÚAN INDIFFERENTES PARA HACERSE LAS DIFÍCILES
QUE LAS MUJERES “SE BUSCAN” QUE LAS AGREDAN SEXUALMENTE
POR LA FORMA EN LA QUE SE VISTEN Y SE PONEN EN ESCAPARATE
QUE “NO” NO SIEMPRE SIGNIFICA “NO”
QUE LOS HOMBRES SON INCAPACES DE CONTROLAR SUS INSTINTOS
QUE ES COMPENSABLE QUE VIOLAN A UNA MUJER SI ELLA ESTABA BORRACHA
QUE SE MERECE ESOS GOLPES POR NO DEJAR A SU PAREJA A TIEMPO

QUE A LAS MUJERES HAY QUE ENSEÑARLES A CUIDARSE DE SER VIOLADAS EN VEZ DE ENSEÑARLES A LOS HOMBRES A NO VIOLAR

(RE)SPONDONAS

LAS AGRESIONES SEXUALES

son causadas por:

- ✓ el machismo
- ✓ los violadores
- ✓ la tolerancia de las instituciones
- ✓ la violencia estructural

NO por la mini ni el escote
NO por estar en el lugar “equivocado”
NO por beber alcohol
NO por “no ser cuidadosa”

www.nomasviolenciacontramujeres.cl
Red Chilena contra la Violencia Doméstica y Sexual

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

6.1.6. Gaudir amb la violació 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Publicitat](#)

[#Violència sexual](#)

[#Objectualització](#)

Desenvolupament:

El 28 de març de 2017, el professor universitari Marcelino Perelló, locutor de Radio UNAM (Universidad Nacional Autónoma de México), va usar els micròfons de l'estació universitària durant el seu programa de ràdio "En sentido contrario" (28 de març de 2017) per a justificar la violació de Daphne per part d'un grup de jòvens (els Porkys) en l'estat de Veracruz.

Perelló començà parlant de com era la vida abans de la revolució tecnològica dels mitjans de comunicació i explicà que "Se discutía menos de política y más de la vida. Se hablaba de esas muchachas a las que les dices guapa y se ofenden. Y mandan al bote a un wey por andar de piropero". Llavors un altre locutor li va recordar el cas de Daphne, referint-se a ella com "La chava a la que le metieron los dedos", i com el jutge va exonerar un dels violadors. Perelló comentà: "Pues depende de quién y por dónde. [...] Supongo que consideró que la chava estaba muy buena y era metible. [...] Tampoco eso de que te metan los dedos es para armar un desmadre estrepitoso".

Una locutora va dir a Perelló que això era una violació i ell, molest, respongué: "¡No, no, no, no, no! Ya empezamos mal. La violación implica necesariamente verga. Si no hay verga no hay violación. Con palos de escoba, dedos y vibradores no hay violaciones. Hay una violación a la dignidad, pero de esas hay de muchos tipos igual que si te embarran la cara con mierda de caballo". I va afegir: "Sí, sucede sobre todo con las viejas cuero. Incluso la violación, no hay para qué desgarrarse las vestiduras. Si te gusta, no te hagas la pendeja. Hay mujeres que solo han sentido un orgasmo cuando son violadas. Eso es algo registrado en la literatura especializada.

Cuando no hay culpa, es decir, cuando te violan, entonces tú no tienes ninguna responsabilidad, entonces gozas, al estar gozando del pecado original. [...] No me negarás que en los juegos sexuales no está implícita la violencia, la violación, son frecuentes las prácticas del golpeo, del amarrar... pero comunes, pan de cada día. [...] Esto de común acuerdo no hace más que remitir al placer de ser forzado, en particular al ser forzada, pero también para los hombres...".

En grups de 4 persones, comenteu les declaracions de Perelló i responeu a les qüestions.

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

Qüestions

1. Quins arguments utilitza Perelló per a justificar una violació?
2. Quines semblances trobes entre el programa de ràdio i les imatges dels anuncis?
3. En els vídeos pornogràfics és molt comú la violència. De fet, en el 80% d'aquests hi ha una erotització de la violència contra les dones, és a dir, que el maltractament es presenta com a plaent per a elles, de manera molt semblant a la justificació de Perelló. Penseu que consumir molt vídeos que naturalitzen la violència pot afectar a les relacions afectivosexuals?
4. Enregistreu un àudio contestant-li a aquest professor.

6.1.7. Per unes festes sense sexisme 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Cultura de la violació

#Publicitat

#Objectualització

#Violència sexual

Desenvolupament:

Llegiu el comentari d'Andrea, de 4t d'ESO, a l'entrada del blog Karícies "[Per unes falles lliures de sexisme](#)". Comenteu les primeres impressions.

Feu les activitats de més avall.

Comentari de l'entrada de Karícies "[Per unes falles lliures de sexisme](#)"

Andrea Zetkin

Bona vesprada,

Les falles són unes festes populars i locals. Molta gent ve a València, però... venen per a vore les falles i les mascletades, o per la festa que hi ha en les carpes? Doncs això em fa pensar.

Les falles són respectades; hi ha alguns a qui els agrada i altres a qui no, i és totalment legítim, però en el que coincidim tothom és que hi ha sexisme i que hem d'acabar amb això.

Hui en dia totes les cançons que fiquen a les discomòbils, a la discoteca o dins de la carpa, menys 3 o 4, són totalment denigrants per a les

dones. "PAPI" i "MAMI" són paraules que sempre estan presents, però també estan les paraules "salvatge", "nena", "mira como lo mueve", "cuando se lo haga", "que fresca es", "adicta a mi sexo"...

En fi, podria seguir i trobar barbaritats més fortes com per exemple: "llegué para cumplir toditas tus fantasías, mi cuerpo calentao' prendido en llamas, ay como te coja mama", "quiere que le diga que en la cama ella es la que sabe, no hay hombre que la dome, ella se puso salvaje", i "me gustan las frutas maduras, de esas que se pueden comer sin pelar". Això és el més bonic que poden dir de les dones. Després ens critiquen per ser "estretes" o per ser molt soltes, tant dones (critiquen a dones) com hòmens a dones i viceversa.

Hui, no pots ballar el que t'abellix perquè si balles dembow, twerk o un altre ball on meneges el cul, ja ho fas per a excitar al sexe contrari, i ja és que no et valeres. Xe, ja ni això? Ja no podem ballar res. Açò se'n va a fer punyetes.

En conclusió: hem de gaudir, i podem gaudir sense beure, sense drogues i sobretot SENSE SEXISME.

Un comiat. 5.3.16

En moltes ciutats i pobles de l'estat espanyol s'han posat en marxa campanyes de conscienciació perquè les festes siguin llocs segurs per a les dones.

- [San Fermín](#) en Pamplona
- [El Pilar de Zaragoza](#)
- [Las verbenas de Madrid](#)
- [Poble Sec en Barcelona](#)
- [Ferias del verano castellanomanchego](#)
- [Campanya contra la cultura de la violació](#) de l'Ajuntament de Madrid (25-N, 2016)
- [Ask for Angela](#). L'Ajuntament de Lincolnshire (Regne Unit) va distribuir per la ciutat aquest pòster (que molts establiments varen penjar als lavabos) convidant les persones que se sentiren en perill a preguntar per Àngela a la barra del bar. En fer-se viral a Internet, usuaris d'altres parts del país anglòfon demanaren que la campanya s'estenguera més enllà de Lincolnshire.

Abús vs. apoderament

6

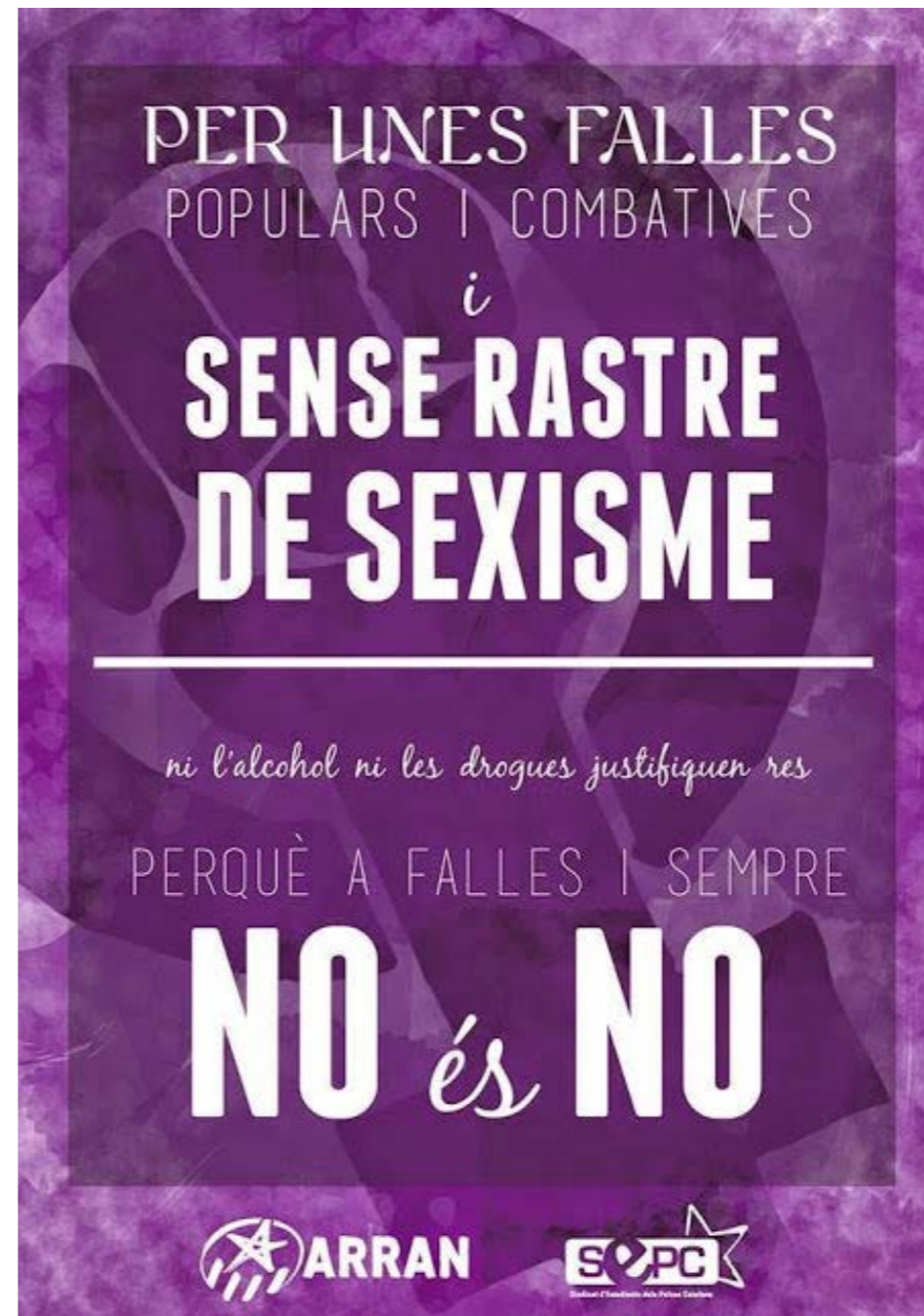
Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.1. LA CULTURA DE LA VIOLACIÓ

En grups de 4, cada grup buscarà informació sobre cadascuna d'aquestes iniciatives (podem facilitar-los els enllaços), i l'explicarà a la classe (mitjançant una presentació, fent un mural, etc.)

Prepareu un cartell per a unes falles (o les festes locals que vulgueu) sense sexisme.

Abús vs.
apoderament

6

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

Objectius

- Promoure unes relacions afectivosexuals consentides (consentiment entusiasta), sinceres, ètiques, sense manipulació ni engany, expressant les vertaderes intencions de la conducta, sense violència...
- Ajudar l'alumnat a identificar la violència sexual –que no és solament una violació amb violència ni sols exercida per part de desconeguts– per a defensar-se'n i per a no exercir-la.
- Desenvolupar la capacitat d'expressar i defensar els propis desitjos, des del respecte als drets propis i de l'altra persona.
- Evidenciar els riscos de l'educació en la por a les dones i la naturalització de la violència masculina.
- Ressituar el perill i donar eines per a defensar-se de l'agressió sexual en entorns propers i coneguts.
- Promoure formes de seducció i de relació respectuoses i no invasives que respecten els ritmes i les negatives de l'altra persona.

Què vol dir consentir?

Informació per al professorat i per a l'alumnat

El punt de partida de la relació sexual sol ser la seducció o el flirteig. El model patriarcal d'educació a les xiques les porta a voler agradar i a tindre, per tant, una autoestima mediada per l'aprovació aliena. Aquest *voler agradar* pot no tindre necessàriament com a finalitat una relació sexual. De fet, la provocació és un terme que ha estat eliminat –per fortuna– de la jurisprudència, però roman encara en les percepcions socials i es jutja les dones (“Ella s’ho va buscar”) o bé les fa sentir culpables (“Jo vaig ser-ne responsable perquè el vaig escalfar”). Per a ells, l'educació clàssica patriarcal els porta a viure la seducció com una *batalha* que s’ha de guanyar; i si la xica ha entrat en el joc, els xics hegemònics solen acceptar malament que no acabe en una relació sexual (coital). Així, consentir una intimitat s’interpreta com a consentir un coit o una penetració, i la resta només és un *escalfament*; per això, quan es comença, ja no es pot parar (“Si m’has excitat, continua!”, “Per què comences, si no vols acabar la feina?”).

Entre el 80% i 90% de les agressions sexuals són comeses per coneguts o lligues ocasionals amb els quals, en un principi, sí que es volia sexe. En canvi, la imatge que se sol tindre d’una violació —la d’una xica sola a la nit i un desconegut (o més d’un) que l’assalta amb violència— passa molt a les pel·lícules i a la literatura criminal, però no és el més comú en la vida real. Aquesta imatge estereotipada de la violació fa passar per sexe les relacions sota pressió amb coneguts, quan en realitat són també violència i, de fet,

la més majoritària. Les dones són vistes, doncs, com a víctimes indefenses que no poden anar soles pel carrer i les societats patriarcals les eduquen amb el guió de la por per tal d’evitar que siguin agredides sexualment; per això han d’estar alerta, s’han de protegir i posar límits (“Fes-te de pregar!”, “No ho poses fàcil”, “No et gites amb qualsevol”...)

En principi, saber posar límits és un aprenentatge no sols útil sinó imprescindible per a desenvolupar-se adequadament; però els límits patriarcals no són precisament saludables sinó tot el contrari perquè, en realitat, més que límits són privació de llibertat, ja que la manera d’evitar els perills demanda que les xiques renunciïn a determinades activitats: anar soles a la nit, viatjar sense companyia, eixir de festa on i quan vulguen, beure o drogar-se, tindre sexe ocasional, etc. I, si ho fan, han d’assumir-ne les conseqüències i són considerades les responsables del que passe perquè *s’ho han buscat* per actuar fora de la norma. Contràriament, per als xics no hi ha tants límits i poques vegades se’ls diu, per exemple, que, ja que ells són els potencials agressors, és millor si es queden a casa o tornen més prompte; ni tampoc se’ls educa perquè s’adonen que pressionar per a tindre sexe és un comportament irrespectuós i violent.

Ho veurem més clarament amb un exemple: en cas d’abús, que una xica haja begut es considera un agreujant i la societat la criticarà per no haver-se “protegit”, i fins i tot ella mateixa se sentirà més culpable que si no ho haguera fet.

En canvi, si un xic ha begut i comet una agressió, això es considerarà un atenuant, i servirà per a justificar la seua actuació. En altres paraules: a elles, se les culpa (per provocar); i a ells, se’ls disculpa (perquè en els hòmens és natural!). A elles se les responsabilitza preguntant-los “I tu, per què havies begut?”; però a ells ningú els pregunta: “Per què beus quan tens sexe? Per què et permetes forçar la voluntat d’una altra persona per al teu propi benefici?”.

Sembla una obvietat, però seduir algú és diferent a insistir i pressionar. I per això cal saber que la insistència, i no respectar els *nos*, és violència; que el consentiment donat pot ser revocat; que les persones tenen dret a dir que no en qualsevol moment per molt excitada que estiga la parella; que es pot interrompre una relació sexual encara que s’haja començat; que l’acceptació resignada d’una pràctica sexual no és consentiment; que el sexe sota pressió (*fes-ho per mi encara que no t’abellisca*) no és sexe desitjat, etc. Per desgràcia, les lleis no escrites de la societat patriarcal i masclista fan creure que és normal que els xics prenguen la iniciativa i que insistisquen per a tindre sexe i fan creure també que és normal que, arribats a determinat punt, les xiques ja no se senten en el dret a dir que no –i en alguns casos fingeixen els orgasmes per posar fi a una relació que ja no és plaent.

L’agressió comença quan no es respecta una negativa! I la transformació s’inicia quan es deixa de jutjar amb diferents vares de mesurar els xics i les xiques; quan no es pensa que els

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

xics han de portar la iniciativa en la sexualitat; quan un xic no creu que és *menys home* perquè una xica li diga que no; quan una xica fa valdre el seu dret al plaer i demana el que li agrada i posa límits al que no li agrada; quan xics i xiques deixen de banda els models (i imposicions) establerts i es donen permís per a gaudir sense autopressionar-se i sense pressionar l'altra persona; quan hi ha sexe perquè hi ha desig i consens, perquè el consentiment és explícit i entusiasta... Quan un sí és un sí i un no es respecta a la primera.

En el vídeo animat en anglés ***Enthusiastic Consent!*** (2019, Blue Seat Studies, 2 min. 48 seg.) s'explica de manera sencilla com assegurar-nos que en les nostres relacions sexuals hi haja un consentiment clar i explícit, que ací es qualifica com a *entusiasta*. Segons el Termcat (***Terminologia de la sexualitat i l'erotisme***), el consentiment entusiasta és aquell "consentiment explícit, resultat d'un acord mutu, en què els participants en la pràctica sexual mantenen en tot moment una comunicació clara que els assegura que tots la comparteixen de forma voluntària."

La violació negligent

El Conveni d'Istanbul (signat per 20 estats europeus l'any 2011, inclosa Espanya) estableix que perquè hi haja violació no ha d'haver-hi necessàriament intimidació o violència, i recull que tot acte sexual no consentit de manera afirmativa, clara, explícita, amb paraules o fets concloents, serà considerat una violació. Per exemple, no és

sexe consentit si algú abusa de la seua posició de poder o dependència de la víctima, si hi ha amenaces o si aquesta està en una situació vulnerable (inconscient, adormida, sota els efectes de l'alcohol o altres drogues, ferida, afectada per algun trastorn mental, paraltitzada per la por...).

Suècia és el desé país europeu que ha regulat el delicte de violació com a falta de consentiment, tot adaptant així la seua legislació penal al Conveni d'Istanbul. Els altres països són: el Regne Unit, Irlanda, Luxemburg, Alemanya, Xipre, Islàndia, Bèlgica, Portugal i Grècia. La particularitat de la llei sueca és que defineix per primera vegada la figura penal de la violació negligent, que penarà a qui hauria de saber que l'altra persona no estava en condicions de consentir una relació sexual (per exemple, serà delicte tindre relacions amb una o un menor, encara que pugui paréixer major d'edat).

El govern espanyol ha aprovat també l'avantprojecte de la Llei de Llibertat sexual i contra les violències sexuals, que reforma el Codi Penal tal com assenyala el Conveni d'Istanbul posant en el centre el consentiment i deixant clar que l'absència d'un no (no moure's, no actuar o no dir-ho) no és un sí: només sí és sí. L'actual legislació tipifica com a violació aquell acte contra la llibertat sexual on hi ha violència o intimidació; i com a abús sexual, la resta dels casos. Per exemple, l'any 2017 l'home que va abusar d'una xiqueta, des dels 5 anys fins als 10, va ser condemnat a tres anys de presó per abús sexual – no per violació– perquè la criatura no va oposar

resistència física, ni va plorar ni va cridar; és a dir, no va dir que no. La pena hauria sigut major si se l'haguera condemnat per violació.

Tot i reconèixer la importància dels canvis legislatius, el problema no està tant en la llargària de la condemna –l'augment de penes no sembla que faça disminuir els delictes– sinó, d'una banda, en el reconeixement de la voluntat de la víctima (*només sí és sí*) i del seu reconeixement com a subjecte de ple dret; i de l'altra, en la urgència d'un treball de base contra les violències a les dones causades pel masclisme –per una violència patriarcal que el poder polític s'ha de comprometre a erradicar. De poc serveix una justícia punitiva sense educació ja que, en absència de feminisme, la jutgessa o el policia de torn continuaran preguntant a una dona violada si va tancar les cames prou o quina roba portava; i un home interpretarà la paràlisi silenciosa de la seua parella com a consentiment, o seguirà creient en el seu dret a ser complagut, independentment del desig de l'altra persona.

6.2.1. El consentiment explicitat amb un còmic EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Consentiment

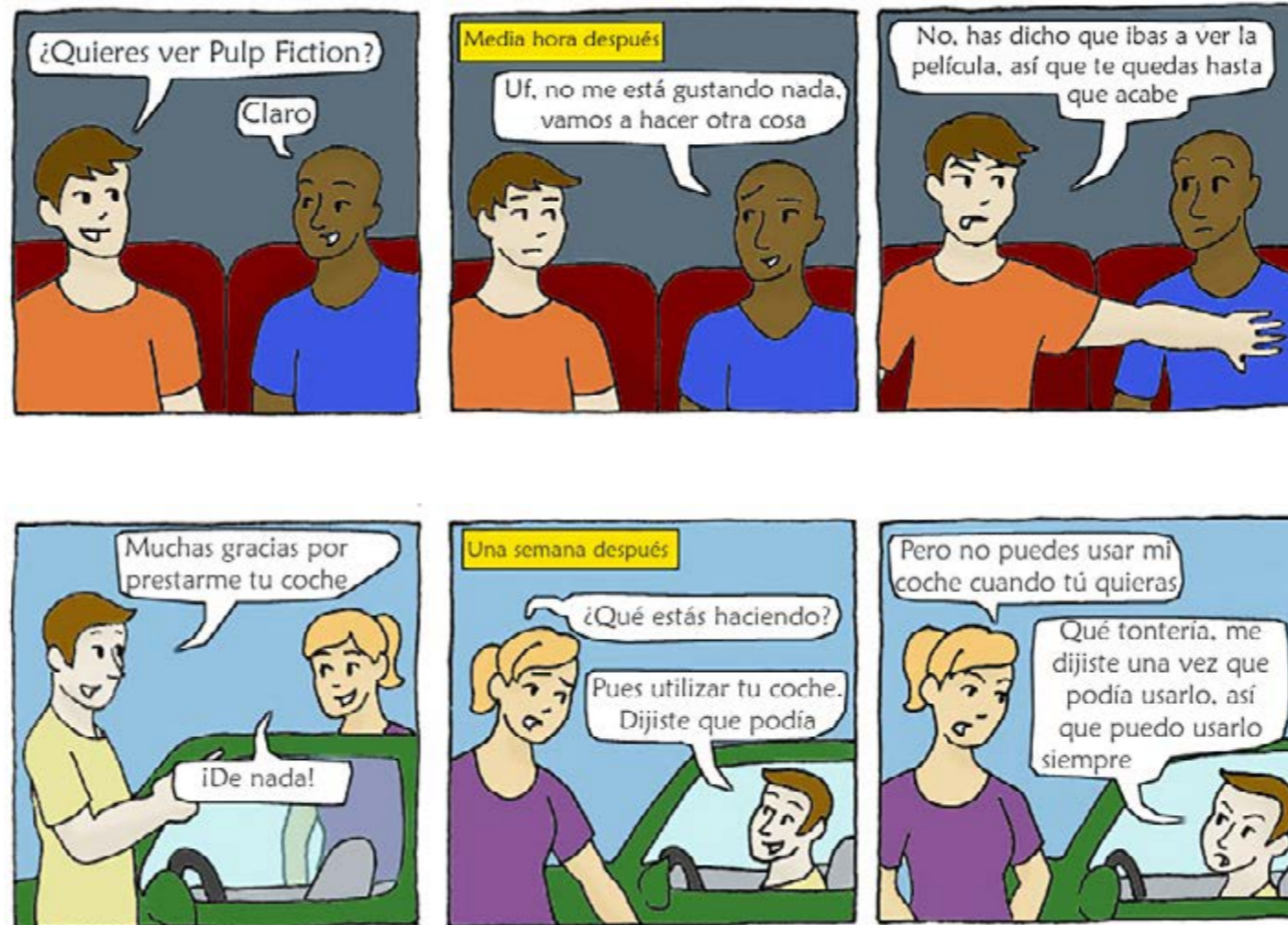
#Ètica relacional

#Habilitats relacionals

Desenvolupament:

Mireu, en l'entrada de Karícies "Consentiment sexual", on la dibuixant Alli Kirkham mostra molt bé què és el consentiment a través de diverses vinyetes de còmic.

Per parelles o grups xicotets, imagineu altres situacions semblants que servisquen per a fer entendre el consentiment i dibuixeu-les. Fem una exposició amb els còmics.

Còmics Alli Kirkham

Abús vs. apoderament

6

6.2.2. El consentiment en parella EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Ètica relacional](#)

Desenvolupament:

Vegeu aquests dos vídeos. Després, responeu a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".) En acabar, trieu un/a portaveu i compartiu les vostres reflexions amb el grup classe.

"[Consentimiento- Queer Avengers](#)" (2'26) on @ManolalsAWeirdo i @LouQueerAvenger parlen del consentiment.

"[Entiende qué es el consentimiento a través del té](#)" (2 min 55 s) on s'explica què el consentiment a través d'un interessant símil.

Qüestions

1. Què és per a tu el consentiment? Posa un exemple d'una relació sexual consentida i d'una relació sexual no consentida (les dues situacions han de ser en una relació de parella).
2. Creus que algunes vegades es força el consentiment o es manipula per tal d'aconseguir el que una persona vol?
3. Per amor es consenten coses que l'altra persona no vol o no té clares. Per què creus que passa això? Creus que hi ha pressions? Creus que

hi ha pors? Quines podrien ser les pors que duen a consentir sense ganes? Quines són les raons per a pressionar o forçar l'altra persona?

4. Si ens han dit que no alguna vegada, com ens hem sentit? Què hem fet? Tenim clar que l'altra persona és lliure de dir "sí" o "no"?
5. Què sol passar si diem que "sí" i després ens adonem que dins nostre sentim que era "no". És fàcil canviar d'opinió? Ho veuen bé les altres persones? Hi ha diferències entre la manera d'acceptar les negatives en xics i en xiques?
6. En les relacions personals, l'empatia és una qualitat molt important. Aquesta ens permet estar atents/es al que sent i/o expressa l'altra persona perquè es pot donar el cas que es quede paralizada i que no puga dir que no vol seguir; o tal vegada no s'atreveix a dir que no perquè no vol ferir-nos, i en realitat no està gaudint. Què hauríem de fer per a estar segurs/es que l'altra persona està consentint?
7. Reflexiona sobre aquestes qüestions en parella. Després, reuniu-vos amb una altra parella. Poseu per escrit tot el que heu parlat.
8. Debat general en tot el grup.

6.2.3. A què venies, si no? 2EBC

Nivells: ESO (especialment segon cicle), Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegeixen el text i responen a les qüestions individualment. Els podem demanar que les comenten en xicotet grup i després les posem en comú amb el grup-classe.

Text. Clementina i Gabri

Clementina va tornar a casa dissimulant amb les amigues l'intens dolor que sentia entre les cames. Lluna i Mariela no paraven de preguntar com havia anat amb Gabri, però Tina va poder escapolar-se caminant molt de pressa per a fer més curt el trajecte que separava el pub de sa casa, i dient-los que tenia molta son i que a l'endemà els ho contaria tot amb pèls i senyals.

Quan arribà a casa, hauria pagat per una dutxa, però no volia per res del món que el soroll de l'aigua despertara els seus pares i que aquests descobriren que arribava dues hores més tard del que havien acordat. Per això entrà de pressa a l'habitació, passà el pany i, mentre es despullava, es conformà a imaginar que l'aigua li queia pel cos i s'emportava la brutedat que sentia, juntament amb la culpa i la vergonya.

Abans de posar les bragues a la cistella de la roba bruta, les va mirar per comprovar que no tingueren sang, i es tranquil·litzà en veure que només n'hi havia una miqueta més de flux que de normal, producte segurament d'haver-se excitat mentre es besaven. La primera vegada tampoc no va sagnar gens ni mica. Li havien contactat que seria quasi com una pel·lícula de vampirs però no va ser així. I tampoc li va fer mal. Per a Andreu també havia sigut la primera vegada i ho havien fet suaument, sense pressa..., i suspesa en l'agradable record d'aquella relació, tan distinta a la que acabava de tindre amb Gabri, s'oblidà per un moment de la coentor que sentia.

Després de la dutxa imaginada, es va posar el pijama i s'allità. Va tancar el ulls, tot i saber que no podria dormir perquè les imatges de la nit li tornarien una i una altra vegada, i es va abraçar al peluix que li havien regalat les amigues per al seu aniversari, buscant que la suavitat del pelet li curara la coïssor de l'entreuix i sobretot la de l'ànima, que encara li feia més mal. Per què havia acceptat pujar al cotxe amb ell? Semblava tan dolç per Facebook! Feia mesos que li agradava i aquella nit va decidir acostar-se-li, animada per Lluna, que sempre era molt més decidida que ella. Sorprenentment, tot va fluir i del parlar passaren al tocar i al besar, i a Clementina se li va oblidar que estaven en un pub i que mitja classe la veia gaudir dels besos de Gabri i de les gustoses carícies a l'orella que ell li regalava.

Però al cotxe tot va canviar. A ell li va entrar la pressa i a ella quasi no se li sentia la veu quan li deia: em fas mal, m'estic clavant els teus malucs,

vas molt de pressa, no m'agrada, no vull, no... Al primer no, ell li va dir que era una cria i que no havia perdut dues hores menjant-li la boca per a quedar-se així. Al segon no, va afegir que a ella li agradava el tema, perquè tot l'institut sabia que ho havia fet ja amb Andreu, i que no es fera l'estreta. Al tercer no, ell va assegurar que li agradaria molt i que a què hi havia anat, si no. La quarta negativa va ser pronunciada cap a dins, mentre els vidres s'entelaven amb el baf de les seues respiracions: la d'ell, de plaer; i la d'ella, de dolor. I Clementina va deixar-se anar intentant pensar en coses agradables perquè aquella eternitat durara només un instant. I quan ell acabà, es van besar i tot —perquè això era l'únic que li havia agradat—, i es va sentir encara més imbècil.

Qüestions:

1. Com és la relació sexual de Gabri i Clementina?
2. Com se sentirà Gabri a l'endemà? I Clementina?
3. Què penses de la forma d'actuar de Gabri? Hauries actuat igual?
4. Per què se sent malament Clementina? Què hauries fet en el seu lloc?
5. Creus que és una violació? Argumenta-ho.
6. Si fores amic de Gabri i et contara el que ha passat, què li diries?
7. Si fores amiga de Clementina, què li diries?
8. Estàs d'acord o en desacord amb aquestes afirmacions?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

- Els xics estan més necessitats sexualment que les xiques.
- Una xica perd el dret a dir que no quan ja s'ha començat a tindre sexe i l'altra persona està excitada.
- Als xics els costa controlar-se sexualment, especialment quan estan molt excitats.
- El consentiment donat no es pot revocar quan s'ha dit que sí.
- Els xics tenen dret a exigir ser complaguts quan estan excitats.
- Els xics han de portar la iniciativa sexual.
- Si les xiques van soles, beuen o ixen fins a tard, després no es poden queixar si abusen d'elles.
- Les xiques s'han de fer de pregar si volen ser respectades, no poden dir que sí a la primera.
- Les xiques no han d'anar soles als llocs perquè són fràgils i les poden violar.
- Els xics haurien de tornar més prompte a casa que les xiques, ja que són potencialment perillosos.
- Les xiques que fan sempre el que volen i van on volen es busquen el que els puga passar de mal.
- Les xiques que no posen límits són unes guarres i les que en posen, són unes estretes.
- És normal pressionar si una xica ha dit que sí i després se'n penedeix.

9. Comenta el vídeo Consent it's simple as tea (vídeo subtitulat en castellà "El consentiment és tan simple com el te"), que estableix una analogia entre el consentiment sexual i l'acceptació o el rebuig d'una tassa de te.
10. Us animeu a escriure el que serien les regles bàsiques del consentiment?
  1. Tant xics com xiques poden prendre la iniciativa en matèria sexual.
  2. Els xics no estan més necessitats sexualment que les xiques.

[Nota per al professorat. Ací tenim algunes regles, que no els donarem. Intentarem suggerir-los-les.

Regles bàsiques del consentiment:

1. Tant xics com xiques poden prendre la iniciativa en matèria sexual.
2. Ni els xics ni les xiques naixen sabent. La sexualitat s'aprèn (i no precisament en les pel·lícules porno o en les romàntiques convencionals).
3. Els xics no estan més necessitats sexualment que les xiques.
4. Els xics es poden controlar perfectament; les hormones no els controlen.
5. No es perd el dret a dir no encara que s'haja començat la relació sexual o s'estiga molt excitat o excitada.
6. El consentiment pot ser revocat en qualsevol moment.
7. Seduir és un joc saludable i divertit. Insistir, pressionar i no respectar els nos, és violència.
8. La forma de vestir de les xiques, que isquen soles fins a altes hores de la nit, que beguen alcohol o prenguen altres drogues... no significa: "Busque sexe, viola'm!"; vol dir: "El meu cos és meu i tinc dret a decidir què fer amb ell, com vestir-me, com mostrar-me...; Tinc dret a ocupar l'espai públic; Tinc dret a viure sense violència; Tinc dret al plaer; El meu sexe és meu..."]

Abús vs.
apoderament

6

6.2.4. Que et diguen que sí 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Ètica relacional](#)

[#Habilitats relacionals](#)

Desenvolupament:

Vegeu el [fragment](#) (9') del curt islandés "Fáðu já" (*Que et diguen que sí*, Director: Páll Óskar Hjálmtýsson, Islàndia, 2013). Ací podeu veure el documental "[Que et diguen sí](#)" complet (20') i subtítulat en castellà. També ho podeu fer des de la pàgina del Govern d'Islàndia, que posa a l'abast de tot el món [el documental en diferents llengües](#).

Redacteu-ne un comentari al vostre quadern o a l'entrada de Karícies.

Llegiu els comentaris de Cerezo i Nerea (de 3r d'ESO), Manu, Borja i Sofia (de 1r de Bat) i de Rosa Sanchis sobre el fragment del vídeo *Que et diguen que sí* i el text de l'activitat anterior "Clementina i Gabri". (Entrades "Que et diguen que sí. Que pugues dir que no" i "Consentiments"). Comenteu les diferents opinions, primer en grup xicotet i després amb el grup-classe.

Comentaris de les entrades de Karícies "Que et diguen que sí. Que pugues dir que no" i "Consentiments"

[Rosa Sanchis](#)

Victimitzar és també inferioritzar. I si m'he inventat aquesta història no és perquè les xiques tinguin encara més pors a les relacions. O perquè pense que necessiten protecció ja que no saben cuidar-se elles soles. No és això en absolut!! Les xiques no necessiten ni més ni menys protecció que els xics; però sí bones amigues i amics que els ajuden a superar les situacions injustes. I també és important que s'adonen, per damunt de tot, que la situació per la qual han passat és una injustícia!! Clementina ha sigut tractada malament per algú que ha volgut imposar el seu desig i que no ha respectat els seus drets. Clementina ha sigut violada, tot i que segurament Gabri no es considera a ell mateix un violador sinó una persona amb el dret a ser complagut una vegada s'ha iniciat la relació sexual.

Aquest escrit tampoc té com a objectiu generalitzar ni dir que tots els xics són iguals o que tots actuen com Gabri. Això no és així. Però seria molt bo que aquests xics diferents que sí que respecten, li ensenyaren a Gabri que aconseguir sexe mitjançant la pressió o la força no és ètic, sinó que atempta contra els drets de les persones a ser respectades. I que si s'ha excitat molt amb una xica i ella no vol seguir, és el seu problema i ell ha de buscar la solució (per exemple masturbant-se).

Imagina't com serà l'endemà d'aquests dos personatges. Què farà ella per a sentir-se millor

i per a reparar el dany? Què farà ell? Què fariem nosaltres si fórem els seus amics/gues? 26.11.12

[Cerezo Marston i Nerea Roussel \(3r ESO\)](#)

Aquest vídeo [Que et diguen que sí] ens ha paregut una porcada, més que res per quan hem vist que es menjava el condó fent-lo passar per un xiclet. La música de fondo no pega, ho sentim. Els pares pareixen estúpids perquè no sé com no s'han pogut adonar que el xiquet s'estava menjant un condó i no un xiclet.

En el text [Clementina i Gabri], conta una història d'una xica que suposadament és violada pel "nóvio". Nosaltres pensem que la xica té més part de culpa que el xic perquè ella es deixa seduir i fer l'acte sexual; si després no li ha agradat, no és la seua culpa perquè si ella realment no haguera volgut fer-ho se n'hauria anat i l'hauria deixat en l'estacada. Ens fa el mateix si penseu que som uns masclistes perquè és la nostra opinió i heu de respectar-la /.../. 7.10.14

[Manu Goldman \(1r de Batxillerat\)](#)

Em pareix molt interessant el que es comenta en l'entrada Consentiments. Soc conscient que aquesta situació es dona moltes vegades.

És veritat que els xics tenen la major part de la culpa. No respectar i no estar atent al que està sentint la persona amb la qual estàs és una cosa molt forta. Molt més del que pot parèixer; estàs amenaçant la seua intimitat i incomplint els seus desitjos.

Però també soc conscient que les xiques tenen part de culpa, tot i que siga per com les han

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

educades. Haurien de tindre molt clar que per haver aplegat a un punt de la relació sexual no s'ha de finalitzar si no estan còmodes. Haurien d'alçar-se i si fa falta pegar-li una bufetada al xic. 26.11.12

Borja i Sofia (1r Bat)

Jo sí que conec gent com Clementina. Gent que no ho va passar bé en una relació sexual i per llàstima i pels sentiments forts que tenien per l'altra persona encara segueixen amb ella. Encara hi ha gent de les dues bandes: molt confiades i innocents com ella, i gent molt egoista o obsessionada amb el sexe com Gabri.

Aquest xic, Gabri, ha utilitzat Clementina sols per a tindre relacions sexuals amb ella; Clementina pensava que Gabri la volia de veres, i es pensava que tindria una relació amb ell com les que hi ha a les pel·lícules, però Gabri tan sols volia fer-ho amb ella i res més. Com quasi tots els problemes en les relacions sexuals o en parella, la culpa acaba sent dels dos: Gabri té la culpa, però Clementina també la té per no ser un poc més madura i no adonar-se que Gabri l'estava utilitzant.

La veritat és que conec molta gent que parla com Gabri. S'ha de lluitar en contra d'aquestes coses. Si jo escoltara a algú parlant d'eixa manera tan radical, no em quedaria callat i diria tot el que pense. S'ha d'ensenyar a aquest tipus de gent a tindre respecte amb les relacions i amb la gent del sexe contrari. 10.10.14

Rosa Sanchis

"Hola, Borja, hola, Sofia,

potser teniu raó i Clementina és una persona confiada i innocent. Potser pensava que Gabri la volia de veritat i creia també que el sexe ha de ser com a les pel·lícules; però si no fora així, res justifica que Gabri actuara egoistament sense pensar en el plaer d'ella. Una relació sexual, siga amb amor o sense, ha de ser plaent per a les dues persones. I no estar enamorat no dona permís ni justifica l'egoisme. A Clementina li agradava Gabri i el trobava molt romàntic; però... i si només volia sexe amb ell?? Les persones ens hem de tractar bé, amb estima, independentment de si es vol mantindre la relació en el temps o només es vol que dure una nit. Si algú s'obri a tu i et deixa tocar el seu cos i desitja acaronar el teu, el mínim que pots fer és cuidar d'eixa persona i preocupar-te pel seu plaer. I si la persona diu que no, és no! I si no es respecta l'altra, és abús. És violació. 10.10.14

Abús vs.
apoderament

6

6.2.5. Project Consent E

Nivells: ESO

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Anglès](#)

[#Activismes](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Mireu els vídeos del *Project Consent* (2014), creat el 2014 per una ONG que busca combatre l'abús sexual i la cultura de la violació. Mit-

jançant figures que representen vulves, penis, pits, mans i glutis, els vídeos expliquen què és el consentiment i que quan una persona diu no, és no. El hashtag de la campanya és #ConsentIsSimple.

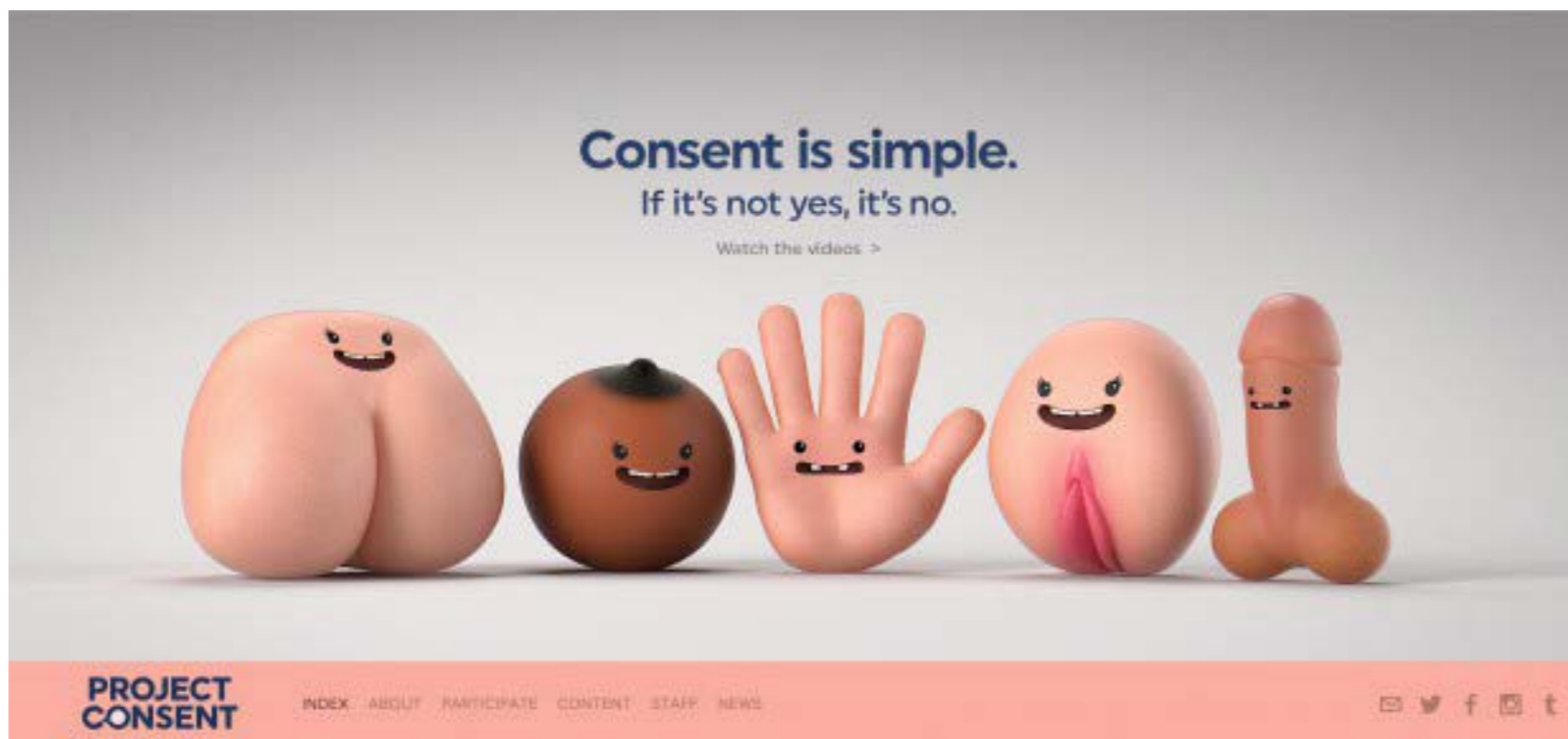
- ["Dancing"](#)
- ["Laughing"](#)
- ["Whistling"](#)

En grups de 4, comenteu els vídeos i valoreu si és una campanya adequada i efectiva, si penseu que podria emetre's també a l'estat espanyol, etc. L'estructura cooperativa "canvi de grup"

pot ser útil per a compartir les vostres reflexions amb altres grups. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Si el professorat d'anglès s'anima, podeu visitar la pàgina del projecte i resumir, traduir i/o explicar el projecte.

Mireu i comenteu també el vídeo animat en anglès [Enthusiastic Consent!](#) (2019, Blue Seat Studios, 2 min 48 s), que explica de manera senzilla com assegurar-nos que en les nostres relacions sexuals hi ha un consentiment entusiasta.

6.2.6. Estimat fill EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Cultura de la violació](#)

[#Hòmens igualitaris](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegiu el text "Estimat fill", vegeu les imatges i responeu a les qüestions.

Text. Estimat fill

Estimat fill,

Feia temps que et volia escriure per a parlar-te d'un tema molt important, però he anat posposant-ho perquè no és fàcil d'explicar. Començaré contant-te una anècdota de fa anys, quan encara no estaves ni en el pensament.

Teníem 18 anys i feia poc més d'un any que ta mare i jo eixíem junts. Jo vivia en aquella època en un pis d'estudiants amb Jordi, un dels meus millors amics. Era dissabte i havíem eixit una bona colla de classe perquè celebràvem el final del primer curs de la carrera. Ja ben entrada la nit, ta mare i jo tornàrem al pis, acompanyats per Jordi i Andrea, que era amiga de ta mare. Nosaltres no férem l'amor perquè estàvem rendits, i perquè sempre hem sigut matiners per a aquests assumptes; però abans d'adormir-nos, sentírem el soroll de les molles del llit i

Imatge lliure de Pixabay. Text que acompanyava un perfil de les xarxes socials.

els sospirs de l'habitació del costat. Tres mesos després, ta mare em va contar que en realitat aquella nit Jordi havia violat Andrea. I jo no me la vaig creure.

Estàvem a la mateixa casa i no vaig sentir cap crit. Jordi m'havia contat que ho havien fet i que s'ho havien passat molt bé, que Andrea estava molt bona, però que de moment preferia no lligar-se en cap relació estable. I tot això m'ho va dir ben tranquil, mentre sucàvem uns croissants amb xocolata en el cafè amb llet. D'on

s'havia tret ta mare que Jordi era un violador? Si haguera sigut una violació, Andrea hauria cridat i nosaltres l'hauríem sentida, no? És que la va amenaçar amb una pistola?

Ta mare i jo vàrem discutir sobre el fet i ella no va voler vindre al meu pis mentre Jordi hi estiguera. I jo no li vaig dir mai res de la violació al meu amic. Vaig callar com un imbècil còmplice i vaig contribuir amb el silenci a fer que aquest món seguira sent igual d'injust per a les dones en general i per a la teua germana en particular.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

I això va ser així perquè jo, pel simple fet d'haver nascut home, forme part de la cultura de la violació, una cultura que considera natural la violència sexual dels hòmens cap a les dones, i que es perpetua en la misogínia, en l'androcèntrisme, en l'objectualització de la dona, en la naturalització de la violència masculina, etc. Amb els anys, he anat entenent que aquesta cultura se sustenta amb la complicitat d'hòmens com jo, que riuen els acudits masclistes del Whatsapp del grup d'amics, fins i tot aquells en què la violació es presenta com una banalitat; que llancen a les dones floretes –quin nom més estúpid per a una agressió!– o es queden mirant-les com si foren només uns pits o un cul.

I tu també, fill estimat, formes part d'aquesta cultura de la violació pel simple fet d'haver nascut home. Això significa que tots els hòmens som uns violadors? Òbviament, no. Però tots els barons ens beneficiem d'una cultura que des de ben menuts ens tracta com si fórem més importants que les xiques (més forts, més valents, més lliures...) i ens diu que som molt sexuals i que la sexualitat és una necessitat que tenim dret a cobrir (perquè les necessitats dels hòmens no són vistes com a mancances sinó com a privilegis). I com a hòmens, creixem amb el dret a ser complaguts, i també a pressionar perquè s'acomplisquen els nostres desitjos. En canvi, aquests privilegis no els tenen ni ta mare, ni la teua germana, ni cap dona ja que a elles les eduquen perquè el nostre plaer siga més importants que el seu. Et sembla just?

Doncs no. No és just. No ha sigut mai just però, malauradament, quan era més jove no ho veia,

Imatge lliure de Pixabay. Text que acompanyava un perfil de les xarxes socials.

i per això discutia amb ta mare i li deia que jo no tenia la culpa que hi haguera quatre cafres violadors que no respectaren les dones. Ara sé que jo també soc part d'una estructura de poder que permet que el masclisme i la violència sexual continuen. Que tu o que jo no siguem uns violadors, no justifica que davant de les crítiques, ens fem les víctimes i descarreguem la nostra ràbia contra les dones feministes que lluiten per canviar la realitat (dient-los per exemple feminazis), en lloc de fer-ho contra els responsa-

bles directes: aquells masclistes que abusen del seu poder i del privilegi de ser hòmens en una societat patriarcal.

He sentit dir a algunes persones que gran part de la culpa del que passa hui en dia la té la família, tot i que no hi estic del tot d'acord. Ta mare i jo us hem educat igual a la teua germana i a tu. Tanmateix, tu seràs sempre més lliure que ella, malgrat que ens pese. Nosaltres no li hem transmés el guió de la por, que en lloc de protegir-la

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

la desapodera. Però tot el que l'envolta ja s'ha encarregat de dir-li que ha de témer els hòmens perquè li poden fer mal. I per a evitar aquesta violència, ha de ser menys lliure: tornar prompte a casa, no eixir a soles, no vestir "provocativa", etc. I si no acomplix les restriccions patriarcals, se la farà responsable del que li puga passar, se sentirà culpable i no s'atrevirà a denunciar violadors com Jordi. T'imagines viure així?

Doncs pensa en tot açò que et dic i escolta, fill, els consells que et donaré:

No faces cas dels models d'hòmens i dones de les pel·lícules, de les sèries, dels anuncis, dels videojocs... Sigues crític. No tractes les dones com un tros de carn. Mira-les als ulls. Si una xica, o un xic, et diuen que no, respecta'ls. No et cregues el sexe que veus a les pel·lícules ja que no és real: fer l'amor dona gust quan ho fas per gust, no per obligació; i el millor de tot és quan les dues persones gaudeixen. No ho oblides mai: ni un coit, ni el sexe oral, ni cap pràctica sexual són sempre plaents; depèn del moment, de la persona, de l'estat d'ànim... Parla amb les teues parelles i pregunta'ls, i fes que elles et pregunten a tu. No dones per fet res perquè el que agrada a la majoria potser a tu o a la teua parella no us fa el pes. Escolta el teu cos i veuràs com no és veritat que tots els hòmens volen el mateix. Atreveix-te a gaudir d'una sexualitat no patriarcal on les teues ereccions o el teu penis no siguin el més important. Explora el teu erotisme. Sigues l'home que vols ser, no el que el patriarcat vol que sigues.

I ja per acabar et diré: sigues valent i enfronta't als xics que són masclistes. Fes-los vore com

d'injusta és la seua manera d'actuar. Fes-los pensar, tu que tens la sort que algú t'ha explicat que formes part de la cultura de la violació. No sigues còmplice i actua. És de justícia.

Albert

Qüestions

1. Per què Albert no entén que Jordi va violar Andrea?
2. Albert pensa que tots els hòmens són uns violadors?
3. Què és la cultura de la violació?
4. Creus que la primera imatge fomenta la cultura de la violació o és només una foto romàntica?
5. Tradicionalment, els missatges d'alerta (o les campanyes de prevenció de la violència) van adreçats a les xiques, que solen ser les víctimes, i no als potencials agressors. Penseu que és una estratègia encertada o la proposta és retallar la llibertat de les víctimes?
6. Quins missatges heu rebut a casa o a l'escola?
7. La violència és culpa de la dolenta educació de les famílies?
8. Com educareu els vostres fills i les vostres filles?
9. Si els pares i les mares educaren com ho fa l'autor de la carta, o com se suggereix en la segona imatge, seria més fàcil posar fi a la violència?
10. Anoteu (per parelles o trios) els consells que dona Albert al seu fill en una cartolina (poseu

les vostres paraules) i acompanyeu els cartells d'imatges, dibuixos... que facen més atractiu el missatge. En lloc de la cartolina, podeu fer un tríptic anti cultura de la violació.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

6.2.7. Amb tot l'amor del món 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Cultura de la violació](#)

[#Maltractament](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Vegeu i comenteu el vídeo "[Mi novio me violó con todo el amor del mundo](#)" (8") de Pamela Palenciano, fragment del monòleg complet: "[No solo duelen los golpes](#)" (1h28").

Si veieu només el fragment, en una sessió podeu veure i comentar també el vídeo "[Pepa y Pepe. La escalera cíclica de la violencia de género en la adolescencia](#)" (13'43"), on la sociòloga Carmen Ruiz Repullo ens relata la història de Pepa i Pepe per a mostrar com s'entra en el cercle de la violència de gènere. El vídeo complet, que dura 56'38", el podem trobar [ací](#). Els exemples que utilitza Ruiz són fruit de les investigacions que aporta l'estudi [Voces tras los datos. Una mirada cualitativa a la violencia de genero en adolescentes](#), publicat per l'Institut Andalus de la Dona (2016).

[El professorat pot posar el monòleg complet o el que considere. En el fragment, Palenciano explica amb humor que el nóvio la va violar. En el debat, podem preguntar-los què significa consentir, si havien imaginat alguna vegada que existeix la violació dins de la parella (també en un matrimoni), quines característiques de l'educació masculina i femenina tradicional propicien que ell viole i que ella continue amb ell després d'aquesta violència...]

Abús vs.
apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

6.2.8. Violació consentida? BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Cultura de la violació](#)

[#Consentiment](#)

[#Maltractament](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Per parelles, vegeu i comenteu el curt de Chloé Fontaine "[Soy ordinaria](#)" (2017, en francès, subtítulat en castellà) on una parella està decidint quina pel·lícula veure però ell té ganes de sexe...

Busqueu informació sobre la presumpta violació a la seua parella d'un concursant de Gran Hermano Revolution (novembre de 2017). Comenteu el fet i el tractament mediàtic.

Busqueu una altra parella i poseu en comú les vostres reflexions. Compartiu-les amb el grup classe.

Abús vs.
apoderament

6

6.2.9. Estic perdent el temps amb tu? 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Consentiment

#Habilitats relacionals

#Pressió grupal

Desenvolupament:

Vídeo "**Fiesta Pet**", fragment de la sèrie *Física o Química* on Cabano ha organitzat una festa pet ("Sólo es sexo", *Física o Química* 1x2).

Responen individualment o per parelles a les qüestions.

Debat amb el grup classe.

Qüestions

1. Tot el món ho passa bé a la festa? Qui no ho passa bé? Per què?
2. Explica les situacions on es pressiona per a tindre sexe. Què hauries fet tu?
3. Fixa't en els xics de la festa. Tots tenen sexe per gust? Per què es pressionen entre ells? Passa a la realitat?
4. Comenta el diàleg que mantenen Cabano i Paula en la festa:

Cabano - *Joder tía, que subidón con las pastis, ¿eh?*

Paula - *Sí...*

Cabano - *Te estás portando de puta madre ¿Me la comes un rato?*

Paula - *¿Tienes preservativos?*

Cabano - *¿Para esto?, ¡tú flipas!; ¿qué quieres, comer goma?*

Paula - *Es que... no sé...*

Cabano - *Joder tía, con lo enrollada que parecías con Cova. ¡Dime que no estoy perdiendo el tiempo contigo! ¡Venga!*

Paula - *Pero... ¿yo te gusto?*

Cabano - *¡Mucho!*

5. Imagina que ets Cabano i Paula. Fes una representació de l'escena canviant tot el que consideres perquè els dos s'ho passen bé.
6. Escriviu frases de pressió (*Has de créixer, Tots ho fan, Jo controle...*) en cartolines. Després, barregeu-les i aneu llegint-les una a una i pensant bones respostes (assertives, respectuoses, no manipuladores...) per a defensar-se de la pressió.

ANÀLISI DE L'ESCENA. INFORMACIÓ PER AL PROFESSORAT

Defensar-se de la pressió és un dels aprenentatges emocionals més difícils i necessaris, com es pot veure en aquesta escena de la sèrie *Física o Química*.

Cabano és un dels xics més sol·licitats de l'institut i ha organitzat una festa *petting* a sa casa. "*To pet*" significa "acaronar" i en el *petting* es pot fer de tot menys la penetració, "que para eso ya están todos los días del año", diu Cabano.

A Paula li agrada Cabano. Per cridar la seua atenció, balla morbosament amb Cova i, quan ell "pica l'ham", li diu que el vol en exclusivitat. Cabano deixa de banda les dues xiques amb qui es besava i **puja amb Paula a la seua habitació**. Mentrestant, Julio entra al vàter amb Cova i **intenta forçar-la** per tindre relacions sexuals.

Convé que ens detinguem en algunes frases de la conversa que mantenen Cabano i Paula:

Te estás portando de puta madre

Cabano parla a Paula des de la posició de qui té el poder, com un pare parlaria al seu fill o com l'amo, a la seua mascota. No li diu: "m'encanta com m'has seduït" o "m'agraden els teus besos...", sinó que la felicita per portar-se "com toca".

¿Qué quieres, comer goma?

El motiu que li dona Cabano per a no usar preservatiu és, en aparença, altruista: ho fa per ella, per a evitar-li el sabor del làtex; però en realitat qui no vol la fel·lació amb preservatiu és ell. Podria haver-li dit, de manera assertiva, quin era el seu desig, així de simple: "M'agradaria més que ho feres sense goma".

Joder, tía, con lo enrollada que parecías con Cova.

Cabano jutja Paula (li posa nota) en funció de si aconsegueix o no les seues demandes: si fas el que jo dic, ets *guai* i *enrotllada*; si no ho fas, ja no *moles*. Paula també pensa que "si me pongo en plan estrecha, ¿quién me va a querer?" I la seua amiga Cova li recorda que "como Cabano

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

te vea así de paradita, se va a fijar en otra". El valor de les xiques, el posen els xics en funció de l'aptitud sexual.

¡Dime que no estoy perdiendo el tiempo contigo!

Amb aquesta frase, Cabano deixa clar que el seu temps és molt important i que no el vol perdre. Segur que altres voldrien ocupar el lloc de Paula.

¿Yo te gusto?

Paula necessita saber que ell va seriosament i, per això, la raó que la fa accedir és la resposta d'ell: "Mucho". Si ell diu que li agrada Paula, ella farà el que Cabano li demane. Tot per amor? Molt més efectiu hauria estat que Paula li proposara que li fera un cunnilingus primer.

A l'endemà de la festa, Paula està dolguda i ho conta a Blanca. Pel que li diu, sabem que ha actuat pressionada per Cabano i pel "tots ho fan" i que no li ha agradat gens la relació sexual. "El sexo se supone que mola", diu a Blanca. I la seua teoria sobre l'absència de plaer és que no era l'"amor de la seua vida". Òbviament, està molt equivocada. Estar enamorada no garanteix que les relacions siguen plaents. L'amor pot facilitar la comunicació (si és un bon amor!), ja que hauria d'haver-hi: empatia, diàleg, preocupació per l'altra persona, respecte, ganes de millorar com a amant, etc. Però no és infal·lible. D'altra banda, aquests ingredients haurien d'estar en qualsevol relació, amb amor o sense.

N'hi ha qui diu que Paula s'ho ha buscat per pujar a l'habitació amb Cabano. "Ella ja sabia al que anava", es comenta. En la sexualitat sembla que hi ha regles que són com els manaments d'una religió, però aquestes no estan escrites en cap lloc: "Ho sap tot el món". Les principals són tres:

Regla 1. Tota festa ha d'acabar en un coit (i si una xica ha accedit a anar a l'habitació del xic, no pot tirar-se enrere). Si no és un coit, almenys ha d'acabar amb l'orgasme del xic.

Regla 2. Els xics són molt sexuals i no es poden controlar. No se'ls pot deixar "a mitges".

Regla 3. Està justificat usar la pressió si una xica "ha provocat" un xic.

No cal pensar massa per a adonar-se que aquests manaments són tremendament masculistes. Només tenen en compte el plaer dels xics, que són els únics als quals es reconeix el dret a la sexualitat. Moltíssimes xiques es queden "a mitges" perquè les seues parelles heterosexuals no saben que el coit no és la pràctica que els dona més plaer; tampoc les saben tocar o fer-los sexe oral, ni elles els expliquen què els agrada. Els missatges sobre la sexualitat a les xiques estan plens de perills, i mai d'invitacions a conèixer-se, a descobrir-se, a tocar-se, a demanar... I això repercuteix negativament en la seua vida sexual.

A ningú li sorprén que Paula no demane també a Cabano que li faça sexe oral? L'orgasme d'ella no té importància? Les xiques s'alimenten d'amor?

Als xics, per contra, se'ls anima a ser molt sexuals, però sense ètica, de manera que aprenen, des de ben jovenets, que la manipulació i la pressió són bones ferramentes per a aconseguir sexe, ja que tot el món els reconeix el dret a ser satisfets sexualment.

No podem ser ingenus/ingènues i pensar que és fàcil defensar-se de la manipulació. S'ha de ser molt hàbil i tindre l'autoestima ben alta; però ja hem vist que a les xiques se les educa per a l'Amor, la Belleza i la Cura, i són els xics els que els posen valor, no elles mateixes.

Per això és molt important que qualsevol curs d'educació sexual, que pretenga millorar la vida sexual de les persones, treballi la comunicació assertiva dels desitjos, desmunti la manipulació i la pressió (perquè no respecten l'altra persona), i arracone la queixa o la màgia (per exemple, esperar un príncep blau, com fa Paula).

Així que cal recordar que el plaer en les relacions sexuals no ens caurà del cel si no ens el treballem. Els xics han de fer menys feina perquè el patriarcat sempre ha tingut en compte els seus desitjos; però també pateixen la pressió de ser valorats per la potència i, de tant de mirar-se el penis, s'obliden (i es perden) la resta del cos. Ara les coses estan canviant, però encara queda molt per fer. Per fortuna, els fruits que donarà aquesta "feina" poden ser molt plaents!

Abús vs.
apoderament

6

6.2.10. L'amor no existeix, són els pares EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Violència sexual](#)

[#Consentiment](#)

[#Maltractament](#)

Desenvolupament:

Llegiu el diàleg que mantenen Marta i Joan. Responen individualment les cinc primeres qüestions. Posada en comú grupal.

Després de la posada en comú, elaboreu (en grups de 3) una campanya contra la violència en la parella adreçada als xics en el format que elegiu (en paper, amb el mòbil...). [\[Si la fan gràfica, es pot col·laborar amb el departament de Plàstica.\]](#)

Habitualment, les campanyes s'adrecen a les dones i se'ls donen pautes o consells perquè s'allunyen de relacions violentes; però quasi mai s'adrecen als barons. És important reflexionar sobre aquest fet i transformar-lo, perquè aquestes campanyes transmeten el missatge que són elles les responsables de viure una relació violenta perquè no fugen o denuncien, i en canvi, es naturalitza la violència masculina.

A l'entrada de Karícies "[Ets un perill](#)" podeu veure un vídeo d'una campanya mexicana contra la violència de gènere adreçada a les dones, i un exemple de com seria aquesta si girara el focus i apuntara als barons, que són els que exerceixen majoritàriament la violència.

En l'activitat "Ningú no demana ser violat/da, mai!" també recomanarem el vídeo animat [Cómo prevenir una violación](#) (2018, Blue Seat Studios, 2 min. 34 seg.) perquè no llança els típics missatges paternalistes a les xiques, ni les recomanacions d'allunyar-se dels perills, sinó que s'adreça als violadors.

Text. Marta i Joan

Marta i Joan són a l'habitació de Marta. Ella està estudiant en el seu escriptori mentre ell, assegut al llit, mira les cridades de mòbil de Marta.

Joan - Carinyet, estimadeta... vine cap ací que hui estàs irresistible!!

Marta - Que no, Joan, que no puc...

Joan - Però per què...? Si saps que t'encanta!!

Marta - No..., tinc molta feina. He d'acabar el treball de Tecnologia i després-demà hi ha examen de Llengua. Deixa el meu mòbil!

Joan - (*Ell continua mirant els missatges com si res*) Si tu aproves sense estudiar, maleïda setciències... Ja t'ho miraràs demà!

Marta - No, que hi ha sis temes.

Joan - Només una miqueta... (*amb veu mansueta*) Ja veuràs... Serà superespecial!

Marta - (*Un poc irritada*) Sí, igual d'especial que el mes passat, que no et vas voler posar el condó i vaig estar acollonada fins que em va abaixar la regla!

Joan - Va...!! què dius ara! Però si t'encanta així, natural, sense res...

Marta - T'encanta a tu!!!

Joan - Doncs bé que cridaves!

Marta - Cridar? Al·lucines! Jo no cride mai! No sé per què dius això, ara... No vull fer-ho, i menys sense condó! A més, estic ovulant.

Joan - Ummmm, i no vols que fem una criatura que s'assemble a mi? Els dos, tu i jo, passejant amb el carret...

Marta - No digues estupideses!

Joan - Estupideses les dius tu!!! Que ja em tens fart!! (*comença a enfadar-se*)

Marta - Però Joan...

Joan - Ni Joan ni res! (*enfadat*) Que sempre fem el que tu vols i quan tu vols!!!

Marta - Això no és veritat!

Joan - Què no? M'estàs dient mentider?

Marta - No t'enfades... (*amb manyaguera*)

Joan - Si no vols que m'enfade, ja saps el que has de fer! No ser tan egoista i demostrar-me que m'estimes!!!

Marta - (*dòcil*) Però si ja ho saps... que no he estimat ningú com a tu, que voldria que açò nostre no s'acabara mai, però...

Joan - Però què? Sempre poses excuses! (*s'alça i camina cap a la porta*) No us entenc a les ties!! Hui et poses aquest vestidet que saps que m'encanta, em dius que t'acompanye a casa i ara què? Em deixes així amb una simple excusa?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.2. DEL CONSENTIMENT AL DESIG

Marta - No és una excusa! He d'estudiar! I si ens enrotllàrem estaria pensant en el que he de fer i no m'ho passaria bé!! A més, pots escoltar música mentre jo estudie!!

Joan - Molt bé, tu ho has volgut!! N'hi ha moltes que voldrien estar al teu lloc, i ho saps de sobra!! Una altra agafarà el que tu no has volgut!

Marta- Però Joan...

(Ell se'n va i pega una portada)

Qüestions

1. Què et sembla la manera d'actuar de Joan i de Marta?
2. Com creus que seguirà la seua relació?
3. Què faries tu en el lloc d'un o de l'altre?
4. Què diries a Joan si fores el seu amic? I a Marta?
5. Escribeu tres paraules que definisquen el que per a tu haurien de ser els ingredients bàsics en una relació de parella. Escribeu una xicoteta situació (o dibuixa una escena) que exemplifiqui cada ingredient.
6. Inventeu (en grups de 3) una campanya contra la violència en la parella adreçada als xics.

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

Objectius

- Desnaturalitzar la violència exercida contra les dones mitjançant l'assetjament al carrer, les mal anomenades floretes, les retallades a la seua llibertat (sexual, horària...), etc.
- Proporcionar eines perquè les i els adolescents s'adonen del sexisme de baixa intensitat que hi ha a la base de la violència, i actuen per a canviar-ho.
- Oferir eines als barons per a adonar-se de les violències exercides (de vegades inconscientment) i per a relacionar-se amb els/les altres sense pressionar ni assetjar.
- Promoure formes de seducció respectuoses, no invasives i empàtiques, que respecten les negatives i/o els ritmes de l'altra persona.
- Evidenciar els riscos de l'educació en la por a les dones i la naturalització de la violència masculina.
- Promoure i possibilitar que els espais d'oci siguin llocs segurs per a tot el món.

El carrer no és de les donesⁱ Informació per al professorat

L'any 2011, el Govern Basc va publicar l'estudi *Agresiones sexuales, cómo se viven, cómo se entienden y cómo se atienden*, a partir de les discussions sobre la vivència de les agressions sexuals amb xiques joves, dones immigrants, pares i mares d'adolescents, professorat i hòmens.

La primera de les constatacions que corroborava l'estudi és que a les dones les eduquen amb la por a patir una agressió sexual per part dels hòmens. Missatges com *que t'acompanye algú, fes-me una perduda, torneu juntes, agafa un taxi...* són constants en l'educació femenina. Segons l'estudi, les violacions i els abusos representen el 0,4% del total de les infraccions. Tot i ser cert que gran part de les agressions sexuals no es denuncien, també ho és que el perfil de víctima dels delictes en general (tret dels delictes contra la llibertat sexual) és el d'un home d'entre 20 i 50 anys; en canvi, les dones declaren sentir-se més amenaçades que els hòmens a les enquestes sobre seguretat ciutadana, i l'accent sobre la seua vulnerabilitat (debilitat) és constant. Per contra, els barons, sobre els quals també es cometien molts delictes, no són pràcticament alertats perquè es protegeixen, i no pateixen la mateixa sensació de vulnerabilitat que les dones.

L'estudi afirma que no es tracta d'una por irracional, sinó que és la conseqüència natural d'una educació que porta les dones a creure que

tenen moltes possibilitats de ser agredides, i que per això han d'estar alerta i protegir-se. Aquesta educació en la por s'assaona amb la ficció, és a dir, la literatura criminal i les pel·lícules i sèries presenten sovint violacions per part de desconeguts que solen també acabar amb la mort de la protagonista. A més a més, les dones solen patir en els espais públics i en els contextos de festa tota una sèrie d'agressions masculines quotidianes (fregaments als transports públics, persecucions, comentaris obscens, invasió de l'espai personal, etc.), que contribueixen al temor i a augmentar la sensació d'inseguretat en aquests espais.

En general, les famílies alerten més les filles que els fills dels hipotètics perills que corren, fonamentalment per part de desconeguts; però els estudis mostren que les agressions de persones conegudes són les més freqüents –i contra aquestes no se sol plantejar una prevenció eficaç. Les dades d'accidentalitat i mortalitat mostren també que corren més perill els fills adolescents que les filles, per exemple, de patir un accident amb la moto o el cotxe (per conduir arriscadament, per beure o abusar de les drogues...), de ficar-se en una brega amb altres xics, de tindre un accident esportiu, etc.; de fet, els barons adolescents tenen el doble de risc de mort que les xiques per accidents de trànsit i esportius, per bregues i per suïcidi. Sobre aquesta darrera causa de mort, al dia se suïciden a l'Estat espanyol deu persones de totes les edats, set

de les quals són hòmens; i d'entre les causes que s'hi apunten hi ha la dificultat masculina de comunicar emocions, la sanció social si es mostren vulnerables, el major consum d'alcohol i altres tòxics, la solitud, la falta de treball... Podríem dir que els hòmens *moren de masculinitat*. En canvi, els joves no són alertats en la mateixa mesura que sí que ho són les joves, fet que reforça encara més la fantasia d'invulnerabilitat i els deixa desprotegits.

L'educació a les xiques en la por té **conseqüències**, segons l'estudi, tant per a les xiques com per als xics:

1. Les xiques estan alerta davant de les violacions tradicionals i desarmades per a enfrontar i fins i tot reconèixer les que es produeixen en entorns suposadament segurs, amb un nòvio, amic, amant o marit.
2. En els xics, la representació constant de la violència sexual dels hòmens sobre les dones serveix per a sostindre el mite que la sexualitat masculina és perillosa i incontrolable per naturalesa. Continua pensant-se que els xics són més sexuals que les xiques i que no es poden controlar, ja que les hormones controlen per ells.
3. Als xics no se'ls alerta dels perills reals, derivats sobretot d'un model de masculinitat tradicional que minimitza el risc (consum d'alcohol i drogues, conducció temerària, esports

ⁱ Font de l'entrada: June Fernández (13 octubre 2013). "[No vayas sola, te puede pasar algo](#)". eldiario.es. Recomanem al professorat llegir l'article complet de June Fernández i l'estudi del Govern Basc.

de risc, cultura de la brega i la confrontació...) i considera natural la violència com a manera de resoldre els conflictes o de comportar-se.

4. Tot i ser missatges donats amb la millor de les intencions, en el cas de les xiques, només donen com a solució que elles deixen de fer acoses, la qual cosa implica negar-los el dret a estar soles o a fer activitats soles, per exemple. I la creença en la necessitat d'algú que les protegisca.

La periodista i activista Susan Brownmiller va afirmar que "el fet que alguns hòmens violen, significa una amenaça suficient com per a mantindre les dones en un permanent estat d'intimidació". Els violadors han realitzat tan bé la seua tasca, que la vertadera significació del seu acte ha passat inadvertida durant molt de temps, i és a les dones a qui s'atribueix la responsabilitat de guardar-se de la violència. Mostra d'això és que, quan pateixen una agressió, sovint se les culpa per haver trencat el model de feminitat tradicional. L'any 2011 van ser un escàndol les declaracions d'un cap de policia de Toronto, que va dir que per a evitar les violacions, les dones no havien de vestir-se com si foren prostitutes.

Tallers d'autodefensa feminista

Els tallers d'autodefensa feminista són una alternativa més proactiva que el guió de la por. Maitena Monroy (podem visitar la seua pàgina

web Autodefensa feminista) du més tres dècades impartint tallers per a combatre la indefensió. Monroy explica que les agressions es deuen al fet que hi ha hòmens masclistes que no respecten els drets de les dones i actuen amb violència. Així, el primer pas és identificar com a violència les agressions naturalitzades que es pateixen al carrer, al treball, a la família, als transports públics..., qüestionar-la i aprendre recursos per a combatre-la. Una altra experta tallerista és Karin Konkle, autora de llibres sobre el tema i formadora (podem visitar seua web autodefensa.net i el seu blog ¿Estás segura?)

En els tallers d'aquestes expertes no s'ensenyen només tècniques físiques d'autodefensa, sinó que es treballen habilitats perquè les dones senten que tenen dret a viure sense violència i reclamen l'acompliment d'aquest dret. Konkle explica que l'autodefensa feminista no és només pegar, i que la violència no sempre prové de persones desconegudes, fet que dificulta de vegades reaccionar-hi. Per a Monroy, cal saber el que pot passar en una situació compromesa i com fer-hi front, però insistint en el missatge positiu que el cos pertany a les dones i que tenen el dret a decidir què fer amb aquest, com vestir-se i viure una sexualitat lliure i desitjada. I per descomptat, que tenen dret a cridar l'atenció si algú els molesta. Per exemple, quan un home segueix una dona pel carrer, en autodefensa es reforça el criteri de la dona, que no està paranoica ni s'ho està imaginant. També s'aprenen

trucs per a fer fugir l'agressor i estratègies (no solament físiques) per a actuar i no quedar-se paralizada en cas de materialitzar-se l'intent de violació o qualsevol altra agressió.

Als tallers de Monroy s'aprenen formes de respondre a agressions recurrents, com ara que un home ens toque el cul al metro, o es masturbe al carrer o en una platja darrere d'unes dunes, etc. També s'analitza com ocupen les dones i els hòmens l'espai públic –els hòmens solen asseure's en els transports públics amb les cames obertes, ocupant l'espai de qui tenen al costat (*manspreading* o *einxancament*)–, i es practica per a marcar els límits als agressors masclistes a través del llenguatge corporal i no verbal.

Per a Monroy, és imprescindible que també els hòmens qüestionen els masclistes del seu voltant.

La suposada debilitat

L'experta en polítiques de prevenció de violacions, Sharon Marcus, diu que "l'habilitat d'un violador per atacar depén més de com es posiciona socialment en relació a la dona que de la suposada força física superior". Marcus mostra dades de dones que aconseguiren bloquejar l'agressor amb un comentari agressiu, una empenya o un crit, fins i tot amb agressors armats, ja que segons l'experta, els hòmens elaboren el poder masculí en relació amb una imaginària indefensió femenina. Així, "front al fantasma de

i L'activitat del bloc 4, 4.2.7. L'ocupació dels espais: manspreading o eixancament, tracta d'aquest aspecte.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

la violació, és més efectiu analitzar detalladament què passa en un intent de violació i desenvolupar estratègies efectives de protecció i prevenció”.

Sobre les dones recau la responsabilitat de prevenir les agressions, però els hòmens no solen parlar ni reflexionar sobre el tema, tampoc els que són pacífics i igualitaris –en part perquè no veuen la violència que exerceixen, i quan sí que la perceben, per falta d'espai per a reflexionar sobre la masculinitat i la violència o per por de patir també la violència dels barons hegemònics. El repte educatiu és fer veure les persones jòvens que la violència no és només una qüestió de les dones –un problema que han de resoldre elles plantant cara a l'agressor– sinó que és una qüestió social, estructural, que les situa en la posició d'objectes de violència i subjectes de temor.

Encara que no se'n parla en aquest estudi del Govern Basc, ens sembla acabar dient que la violència al carrer és patida també per les dones trans i pels hòmens homosexuals, a més de per aquells que semblen ser-ho perquè les seues expressions de gènere són femenines. Per tant, encara que les dones posen la major part de les víctimes, amb la violència sexual perd tot el món.

6.3.1. T'he demanat opinió sobre el meu cos? EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masclismes quotidians

#Violència al carrer

Desenvolupament:

Vegeu els següents vídeos:

"Píldora 8 Piropos" (2016, 1 min.) elaborat per la Unitat d'Igualtat de la Universitat de València.

"10 hours of Walking in NYC as a Woman" (1 min. 56 seg. en anglés), vídeo en anglés on una dona passeja durant 10 hores per Nova York i grava els comentaris que va rebent dels hòmens.

Després, llegiu el text "El carrer no és de les dones" i responeu a les qüestions. L'estructura cooperativa "1-2-4" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions

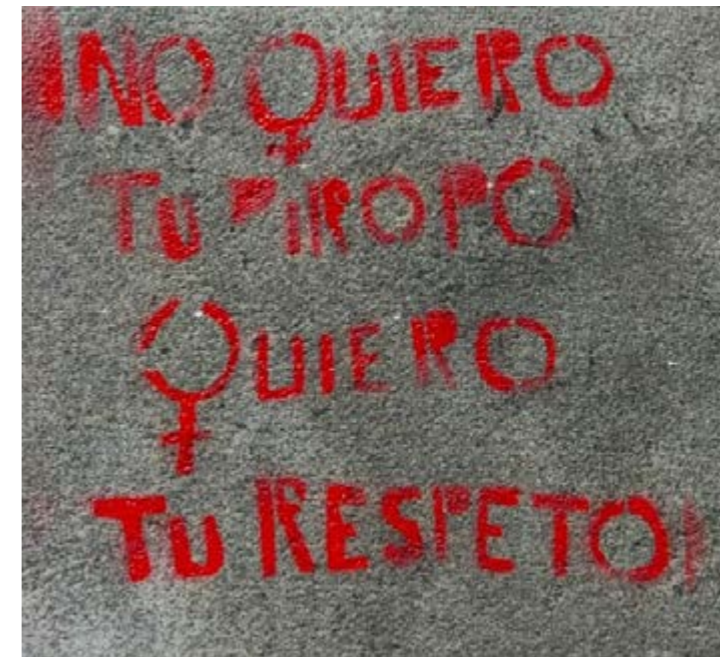
1. Què penseu de les "galanteries"?
2. Què significa la frase "No vull el teu piropo, vull el teu respecte"?
3. En la "Píldora 8 Piropos" es diu a les dones "No deixes que et cosifiquen". Us sembla adequat que s'adreça a les víctimes de l'agressió? No les culpa indirectament per consentir que els diguen coses?

4. Com seria un anunci que s'adreçada als hòmens que "piropegen"?
5. Mireu i comenteu aquest Anunci de xocolatines Snickers (2014) on un grup d'obriers tiren floretes i fan proclames igualitàries a les dones que passen. Què et sembla el final? És un anunci igualitari?
6. En el text afirma que *el carrer és dels hòmens*; però si mireu el vídeo "Walking in NYC as a Homosexual!", veureu el que li diuen a un home mentre passeja durant tres hores per Manhattan amb una bossa a la mà i roba ajustada. És el carrer de tots els hòmens?

Text. El carrer no és de les dones

Les dones són, suposadament, les ames de la casa. El carrer, en canvi, no els pertany; és dels hòmens, i aquests poden ocupar-lo sols o acompanyats, i a qualsevol hora del dia o de la nit. És probable que molts xics no s'hagen parat a pensar com se sent una xica quan és galantejada pel carrer, però aquestes (mal anomenades) galanteries o floretes (en castellà: *piropos*) són formes de control i de dominació que la masculinitat patriarcal posa en mans de les persones socialitzades com a hòmens. Altres formes d'agressió comunes al carrer són acostar-se i tocar les dones quan hi ha aglomeracions, en els transports públics, etc.

A més de la inseguretats que pateixen les dones al carrer, també és molt desapoderador que les eduquen sobreprotegint-les (*torna prompte, no*

vages sola, telefona...). El resultat d'aquesta sobreprotecció és la limitació de l'autonomia i de la llibertat sexual de les dones, que es tradueix en no poder anar on volen quan volen, i també en les dificultats per a gaudir de la sexualitat amb plenitud. En una paraula: desapoderament.

Per a ser una dona "de veritat", cal accomplir les recomanacions familiars i ajupir el cap quan algú els diu alguna cosa pel carrer, no siga cosa que "el galantejador" encara s'enfade més. Per això, si una xica pateix una agressió, se la sol culpar d'haver trencat el model de feminitat tradicional. És comú, per exemple, responsabilitzar les dones si han compartit amb la seua parella fotos privades i aquest, per despit, decideix fer-les pú-

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

blic. La prevenció de les agressions és responsabilitat quasi exclusiva de les dones i poques vegades se'ls diu als xics res. Tampoc és habitual que els barons igualitaris recorden als (amics) masclistes que no es pot tractar les dones com si foren carnassa. Ni es veu la relació entre els acudits o les bromes masclistes i la violència que després s'exerceix contra les dones.

Alícia Murillo explica molt bé en el vídeo "[San Valentín para machirulos](#)" quina és la reacció dels xics quan reben floretes al carrer. Aquesta bloguera apoderada ha portat a terme també un projecte que s'anomena "El cazador cazado", on enregistra les agressions masclistes patides pel carrer i planta cara al masclisme. Algunes de les frases que els diu als hòmens que la galantegen són: "I a tu, qui t'ha preguntat sobre el meu cos? Et dic jo alguna cosa sobre el teu? El carrer també és meu i tinc dret a xafar-lo tranquil·la!".

Abús vs.
apoderament

6

6.3.2. San Valentín para machirulos EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Violència al carrer

#LGBTfòbia

Desenvolupament:

Vegeu els vídeos "[San Valentín para machirulos](#)" (El conejo de Alicia) i "[Hombre piropeando a hombres en Santiago](#)". També podeu completar l'activitat amb el vídeo "[Piropo o acoso callejero](#)" (2012, 5 min. 37 seg.), un reportatge sobre l'assetjament al carrer realitzat pels adolescents protagonistes del programa de la televisió de Nicaragua "Abre tus ojos", o amb "[Basta de acoso callejero](#)" (1 min. 27 seg.), un vídeo del Observatorio contra el acoso callejero de Chile que fa una pregunta molt interessant: "I tu, ¿podrías seguir caminando tranquilo si te "halagan" así?".

Llegiu els comentaris dels alumnes Miguel Àngel, Jose i Andrea (a l'entrada de Karícies "[Assetjament sexual](#)"), sobre el vídeo "Hombre piropeando a Hombres en Santiago", i comenteu-los.

Feu el vostre propi comentari i pengeu-lo en l'apartat de comentaris dels vídeos de Youtube anteriors.

L'espai públic

Alicia Murillo, autora de la sèrie El conejo de Alicia i del vídeo "San Valentín para machirulos"

explica que els masclistes solen dir-li: "No sé de què et queixes. A mi m'encantaria que em digueren coses pel carrer". Però la frase té trampa i la situació s'ha d'entendre en el context patriarcal en el qual vivim. Malauradament, l'home és encara un subjecte privilegiat en l'espai públic, i la dona, un subjecte secundari que no pot anar a tots el llocs que voldria ni a qualsevol hora del dia. Per això no és equivalent la galanteria d'una dona cap a un home que al contrari. Si una dona galanteja un home, ho fa des d'una posició d'inferioritat; si un home galanteja una dona, ho fa des d'una posició de superioritat. Així, si a la dona li desagrada el comentari que li puguen fer, no dirà res per por a una possible reacció agressiva de l'home.

En la via pública, un home heterosexual difícilment podrà ser denigrat per una dona; pot passar vergonya, però no por. En canvi, si és un altre home el que el galanteja, la situació canvia: l'home galantejat percep l'amenaça i sol reaccionar amb violència. A més a més, el problema no és sols l'amenaça, sinó també l'homofòbia que fa que no vulga ser pres per homosexual si accepta, pacientment i agradosa, les galanteries d'un altre.

Comentaris

Miguel Angel West (3r ESO)

Hola a tots.

Jo crec que aquest vídeo que no dura ni dos minuts lleva tota la raó a un ideal d'opinions masclistes tradicionals que diuen coses com: "Si

no vols que et diguen res, tapa't" o "La culpa és teua per anar provocant". Encara que parega impressionant, encara hi ha retrògrads que pensen així en ple segle XXI. Crec que les dones haurien de reaccionar igual que ho fan els hòmens en aquest vídeo. Sols perquè l'assetjador siga un home no li han de tindre por, és més, han de reaccionar i intentar parar el seu comportament masclista. Aquest vídeo em recorda una frase popular: "No faces el que no t'agradaria que et feren". Espere que en un futur pròxim les dones no es vegen assetjades amb comentaris desagradables i puguen anar pel carrer com vulguen sense el temor de ser assetjades. 16.12.14

Jose de Beauboir i Andrea Arenal (Primer de Batxillerat)

Després de veure aquest vídeo, la meua companya i jo ens preguntem: per què quan un home "piropeja" una dona està bé i quan un home "piropeja" un altre home, no està bé, i inclús reaccionen amb violència? Perquè, com hem observat al vídeo, set de cada deu hòmens han reaccionat de mala manera... Nosaltresensem que és igual que un home "piropege" una dona o un altre home. Ha de ser homosexual qui ho fa a un altre home? Per què? Nosaltres creiem que és totalment lícit tant que un home "piropege" una dona com que ho faça a un altre home, però també veiem molt bé que una dona "piropege" un home o inclús una altra dona. Aquest vídeo ens ha paregut molt bo i molt interessant, ja que ens mostra el masclisme i l'homofòbia que hi ha hui en dia al món. 24.4.16

6.3.3. Galanteries que no són gens galants BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masclismes quotidians](#)

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència al carrer](#)

Desenvolupament:

Feu les activitats que us proposem per parelles o grups.

Mireu i comenteu el vídeo [“Piropos – Cualca”](#) (2 min. 20 seg.) on l'actriu i guionista argentina Malena Pichot s'acosta a les floretes amb humor i crítica.

Llegiu i comenteu el fragment de l'article de la periodista June Fernández [“No vayas sola, te puede pasar algo.”](#) (Es recomana llegir-lo complet). Què significa la frase subratllada de l'article?

Busqueu informació sobre els tallers d'autodefensa feminista i sobre “La marxa de les putes”. Podeu veure el manifest de [La Marxa de les Putes](#) a Nicaragua (2011).

Amb tot aquest material, elaboreu, per parelles o grups, un article expositiu (o una entrada de blog) sobre el tema.

Article. “No vayas sola, te puede pasar algo”, June Fernández (2013)

El guió del miedo

Una joven camina sola de noche. Un desconocido la persigue. Ella corre, pero él la alcanza. La

viola. A veces, sólo después de forzarla, la asesina. Esa escena, que hemos visto en infinidad de películas de Hollywood, se ha quedado anclada en nuestra memoria. La experta en políticas de prevención de violaciones Sharon Marcus habla de la violación como un guión preescrito que marca la vida de las mujeres, desde antes de haber sufrido agresiones. Frente al fantasma de la violación como destino inevitable, ella propone analizar en detalle qué sucede en los intentos de violación para desarrollar estrategias efectivas de prevención.

Lohitzune Zuloaga, socióloga experta en políticas de seguridad, confirma que en las encuestas sobre inseguridad ciudadana la población femenina “expresa unos porcentajes de inseguridad significativamente mayores que los varones”, y que se sienten con más probabilidades de sufrir delitos como tirones de bolso, atracos, estafas y, sobre todo, agresiones sexuales, pese a que (salvo en el caso de los delitos contra la libertad sexual) el perfil de víctima de delitos que arrojan las estadísticas policiales es el de un varón entre 20 y 50 años.

Zuloaga indica que las violaciones y abusos sexuales conocidos en España no alcanzan el 0,4% del total de las infracciones registradas. Aunque reconoce que es un tipo de delito que se denuncia poco, debido al “costo social y personal” que conlleva el proceso, concluye que “el miedo que sentimos las mujeres a ser víctimas de una agresión sexual grave es muy desproporcionado en comparación con las probabilidades reales que tenemos de sufrirla”.

¿Se trata entonces de un miedo irracional sin fundamento? En absoluto. Zuloaga lo atribuye a que “las mujeres hemos sido educadas en la idea de que tenemos altas probabilidades de ser violadas y de que tenemos que estar alerta frente a la violencia que puede sufrir nuestro cuerpo y protegerlo. Esta percepción se consolida en la literatura criminal, las películas y las series de televisión, donde es habitual que las víctimas femeninas de delitos sean mujeres violadas”.

Diversas autoras feministas han tratado de explicar por qué la sociedad educa a las mujeres en ese terror sexual. La periodista y activista Susan Brownmiller fue pionera en afirmar, en 1981, que la violación no es una conducta aislada de individuos inadaptados, sino que la amenaza de sufrirla funciona como un mecanismo patriarcal para condicionar el comportamiento cotidiano de todas las mujeres, limitando sistemáticamente su autonomía y su libertad sexual. Cuando sufren una agresión, a menudo se las culpa por haber roto con el modelo de feminidad tradicional, como hizo el policía de Toronto cuando pronunció la frase que fue el germen de las Marchas de las putas, organizadas en más de 60 ciudades: “Las mujeres deben evitar vestirse como putas para no sufrir violencia sexual”.

“Lo peor que le puede pasar a una mujer”.

La escritora francesa Virginie Despentes argumenta en su visceral ensayo [Teoría King Kong](#) que la constante representación de la violación en las artes ha servido a lo largo de la historia para sostener el mito de que la

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

sexualidad masculina es “peligrosa, criminal e incontrolable por naturaleza”.

Uno de los fragmentos más duros de *Teoría King Kong* es cuando Despentes relata que ella y su amiga fueron violadas en un coche por unos chicos que las habían parado cuando hacían autostop. Despentes llevaba una navaja, pero ni se le pasó por la cabeza utilizarla. “Estoy furiosa con una sociedad que no me ha enseñado a golpear a un hombre si me abre las piernas a la fuerza, mientras que me ha inculcado la idea de que la violación es un crimen horrible del que no debería reponerme”, sentencia. Despentes define como una “espada de Damocles entre las piernas” esa “doble obligación de saber que no hay nada tan grave y, al mismo tiempo, que no debemos defendernos, ni vengarnos”.

Las personas que participaron en la investigación “Agresiones sexuales: cómo se viven, cómo se entienden” coincidieron en considerar que una violación es “lo peor que le puede pasar a una mujer”. Esta idea es peligrosa, señalan las autoras del estudio, porque “resta, a quien sufre la agresión, la capacidad de recuperarse y reinterpretar esa vivencia; fija a la víctima en el trauma”. Las chicas expresaron también que ante los abusos reaccionaban con “sentimientos de paralización, de no saber cómo responder a la situación o de reacciones de huida y escape”.

¿Es porque se sienten más débiles? Sharon Marcus asegura que “la habilidad de un violador para atacar depende más de cómo se posiciona socialmente en relación con la mujer que de su supuesta fuerza física superior”. Frente a

quienes aconsejan a las mujeres no oponer resistencia, porque el violador se pondrá más violento, la experta aporta datos de encuestas a mujeres que lograron bloquear al agresor con gestos como un comentario asertivo, un empujón o un grito, incluso en casos en los que este iba armado. Marcus lamenta que a las mujeres se les asigne el papel de ser “objetos de violencia y sujetos del temor” que se paralizan y callan ante una agresión, y defiende que “los hombres elaboran el poder masculino en relación con esa imaginaria indefensión femenina”.

Maitena Monroy lleva desde 1988 impartiendo talleres de autodefensa feminista como forma de combatir esa sensación de indefensión. Frente a los cursos de defensa personal para mujeres que se limitan a enseñar técnicas físicas, el objetivo de Monroy es que las mujeres adquieran “la actitud vital de reclamar nuestro derecho a existir sin violencia”. Para ello, el primer paso es identificar las agresiones a las que se enfrenta la población femenina en los diferentes ámbitos (la calle, la discoteca, el transporte público, la familia, etc.), cuestionar el origen de esa violencia y contar con recursos para enfrentarla. Por ejemplo, ante la situación de un hombre que la sigue por la calle, en autodefensa se refuerza el criterio de la mujer (para que no piense que está paranoica), se aprenden trucos para ahuyentar al agresor y, finalmente, estrategias (no sólo físicas) para defenderse en caso de que se materialice el intento de violación.

6.3.4. Empatia EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Sedució](#)

[#Violència al carrer](#)

Desenvolupament:

Apartem les cadires de l'aula i deixem lliure un corredor d'uns tres metres d'amplària per on es pugui caminar sense obstacles. Demanem als xics de la classe que isquen de l'aula i que vagin entrant d'un en un. L'alumne es posarà un mocador als ulls i caminarà de punta a punta de la classe per aquest corredor. Les xiques podran dir-li coses (insults, galanteries poc galants...), caminar darrere, parlar-li a l'orella, fer-li una xicoteta empenta... Així, fins que hagen acabat de passar tots els xics. Els que hagen fet l'activitat es poden quedar a l'aula i participar en l'assetjament als companys.

Acabada l'activitat, comentaran com s'han sentit. [L'objectiu és que entenguin i empatitzen amb la sensació de vulnerabilitat que solen tindre les xiques quan van pel carrer a determinades hores de la nit].

Després, comenteu l'entrada "[Cómo caminar por la noche sin molestar](#)" (22 de novembre de 2016) del bloguer [Antiseductor](#).

Text. Com caminar per la nit sense molestar

A ver. Si es que ya lo sé.

Ni tú ni yo somos rondadores nocturnos.

Ni tú ni yo vamos a importunar a una chica a las 3 a.m. si nos cruzamos con ella en un callejón oscuro, ni le vamos a pedir el número de teléfono, ni le vamos a decir que "qué hace una chica como tú tan sola por aquí".

Lo sé.

Lo que pasa es que ella no tiene por qué saberlo. Es más, probablemente ella no lo sepa.

Porque no nos conoce.

Y tampoco hace falta que nos conozca, que esa es un poco una de las ideas principales que defendemos en Antiseductor.

No asustar es muy fácil si lo intentas (pi pi pi piribi)

El principal problema que tenemos los hombres en temas relacionados con opiniones y sentimientos de las mujeres (o cualquier otro ser humano que no sea un hombre tal y como nosotros lo somos) es que nos falla la empatía.

Ya, ya lo sé: a ti no te falla la empatía. En general. La mayoría de las veces. Hasta que no te encuentras con una situación nueva, que ahí a lo mejor un poco sí.

El caso es que, lo sabemos todos, a veces es difícil empatizar con una situación que nunca jamás hemos vivido y, sobre todo, con aquellas con las que no nos han propuesto empatizar.

Porque es verdad: con algunas cosas nos enseñan a empatizar desde pequeños y con otras, ya tal...

Molotov tiene una canción que se llama Frijolero y que habla de los migrantes mexicanos que van a Estados Unidos. Tiene unos versos que dicen así:

*"Podrás imaginarte desde afuera
Ser un mexicano cruzando la frontera
Pensando en tu familia mientras que pasas
Dejando todo lo que tú conoces atrás".*

¿Conoces alguna canción que, en la misma línea, diga algo como "imagínate ser una mujer y que un tolai que no se entera de la misa la mitad se tire 20 minutos caminando de tras de ti de madrugada todo oscuro de camino a mi casa"? Porque podría ser un buen punto de partida para trabajar este tema.

Así, volvemos a lo que decía arriba: que da igual que tú seas X o Y. Que aquí el problema es que no te estás poniendo en la situación de alguien que ha sufrido situaciones que puedes imaginar pero que te cuesta hacerlo. ¿De qué situaciones hablo? Del acoso callejero, de los acercamientos no deseados, de los piropos, de los insultos, de los silbidos, de los "ven conmigo que te lo vas a pasar bien, guapa".

Caminar detrás o al lado de una mujer a las tantas de la mañana y no asustarla es tan sencillo como dejar de caminar

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

detrás
o
al
lado
de
una
mujer
a
las
tantas
de
la
mañana.

Y llegará Manuel, que lo conocemos desde el instituto, y dirá "a ver si ahora no voy a poder caminar por donde me plazca" y le diremos "sí: puedes caminar por donde te plazca pero si puedes evitar joderle la noche a alguien, pues un poquito de por favor, tío".

No tenemos mucho margen de maniobra en cuanto a lo que piensa alguien al vernos. Esto es aplicable tanto en el callejón oscuro a las tantas de la mañana como en una entrevista de trabajo, no te creas.

Es probable que para la entrevista de trabajo te duches y te peines (bueno, yo lo haría), de modo que puedas transmitir el mensaje "hey, que me ducho y me peino" a tu interlocutor. Del mismo modo, si no quieres parecer un creep podrías intentar no hacer cosas que hacen los creeps.

Cámbiate de acera.

Acelera el paso y adelántala cuanto antes.

Reduce el paso y deja que se pierda.

No te dirijas hacia ella si viene de frente.

No es difícil y, si puedes imaginarte lo que supone abandonar a tu familia e intentar cruzar un río para buscar un trabajo, seguro que puedes imaginarte lo que supone sufrir acoso callejero de manera habitual.

Y, por favor, una vez lo hagas, compártelo con tus amigos, pero no hace falta que lo publiques en ningún medio de comunicación como si fueses el puñetero William Wallace, adalid de la libertad, defensor de los débiles y desvalidos. Simplemente, asegúrate de que otros como tú, como nosotros, entiendan por qué está guay no asustar a nadie.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

6.3.5. Autodefensa feminista BC

Nivells: Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masclismes quotidians](#)

[#Violència al carrer](#)

Desenvolupament:

Els tallers d'autodefensa són cada vegada més coneguts. Karin Konkle, nord-americana afincada a Catalunya i experta en aikido, porta anys impartint-los i ha escrit també dos llibres sobre el tema: *Estás segura?: autodefensa y las claves de la auténtica seguridad* i *Autodefensa feminista*. Afirmar que la defensa personal no és només pegar i que la violència no sempre prové de desconeguts. A la seua web [autodefensa.net](#) i al seu blog [¿Estás segura?](#) podem trobar informació i vídeos on explica pautes per a actuar davant una situació de perill.

Hi ha també altres llibres com *La mirada de Michonne: guia d'autodefensa feminista*, de Rubén Sánchez Ruiz, que explica que els primers exemples d'autodefensa feminista els trobem en les sufragistes angleses, que ja el 1850 aprenien tècniques de Jiu-Jitsu per defensar-se dels agressors i de la policia.

Vegeu i comenteu alguns dels vídeos de Karin Konklen en la seua pàgina web. Podeu visitar també la pàgina web de Maitena Monroy, una altra formadora en autodefensa feminista.

En grups de 4, entreu a les pàgines web o als blogs de Karin Konklen i de Maitena Monroy, vegeu alguns vídeos i/o llegiu algunes entrades. Després, compartiu el que heu après amb el grup classe.

Abús vs.
apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

6.3.6. Assejant Laura 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Consentiment](#)

[#Violència sexual](#)

[#Cultura de la violació](#)

[#Violència al carrer](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo *'No' significa 'NO' | De fiesta con Laura* de la vloggera Madame Tibisay. Durada: 3' 26". Laura va de festa a una discoteca amb una amiga, però aquesta se n'ha d'anar i Laura es queda sola. Al cap de poca estona se li acostava un xic i intenta lligar amb ella. Ella li diu que no està interessada però ell insisteix i fins i tot l'acorralla.

Reflexioneu sobre les qüestions en grups de quatre i posteriorment debateu aquest cas en tot el grup.

Qüestions

1. Què penses de l'actitud del xic que assetja a Laura?
2. Coneixes casos semblants?
3. Creus que són freqüents?
4. El xic l'acorralla i intenta besar-la fins que un altre xic s'acosta i trau a ballar Laura. Per què creus que no és prou el NO de Laura? Per què no respecta el NO de la xica?

5. En la història, Laura explica el cas d'una amiga a qui li va passar una cosa semblant, però que va tindre un altre final. Creus que és una bona solució? Coneixes casos semblants?
6. Què podrien fer Laura, la seua amiga o qual-sevol xica en aquesta situació per a alliberar-se de l'assetjament?
7. Què haurien de fer els xics que volen lligar i als quals se'ls diu que no?
8. Què podrien fer les xiques i els xics que presenciïn situacions d'assetjament com aquestes?
9. Debateu aquest cas en un xicotet grup de quatre persones. Resumi el debat per escrit.
10. Debat amb tots els grups de classe. A quines conclusions arribeu? Escriviu-les.

Abús vs.
apoderament

6

6.3.7. Besos furtats 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Masclismes quotidians](#)

[#Sedució](#)

[#Ètica relacional](#)

Desenvolupament:

En el grup classe, vegeu i comenteu el vídeo "[Top 3 besos fáciles sexuales \(Kissing Prank\) PrankInvasion](#)", on Chris Monroe obté besos amb desconegudes, que després penja al seu canal de youtube.

Després, mireu el vídeo del vlogger Lonrot, que desmunta els *pranks* (inocentada invasiva) en "[BESOS fáciles con DESCONOCIDAS](#)" i/o lleugi, en parelles, l'article "['Prank Invasion', l'assetjament sexual com a experiment social](#)".

Anoteu les idees principals dels vídeos i dels articles. Fixeu-vos en el model de xic i de xica que mostren i doneu la vostra opinió sobre el consentiment.

Torneu a compartir les vostres idees amb el grup-classe.

Article. Innocentades invasives

"[Prank Invasion](#)", l'assetjament sexual com a experiment social

17 de gener de 2017 Nora Soler. Zena.cat

/.../ *Prank Invasion*, que en català es traduiria aproximadament, com a *Invasió d'Innocentades*

o *Innocentades Invasives*, forma part d'una tendència que ha agafat força a internet als darrers anys, canals de *pranks*. Les innocentades, o *pranks*, sovint inclouen alguna forma d'assetjament i els seus perpetradors les denominen "experiments socials". En tenim per a tots els gustos: hòmens com **Sam Pepper** fent vídeos sobre [grapejar, bufetejar, pessigar culs de dona](#), hòmens [agafant dones en braços](#), i les més populars; "[kissing pranks](#)", vídeos o canals sencers dedicats a fer petons a dones pel carrer. Totes aquestes bromes es fan a noies desconegudes i sense el seu consentiment. Els canals d'*experiments socials* proliferen i com diu aquest article de [Daily Dot](#), s'han convertit en un problema.

Alguns d'aquests bromistes (altrament dit *cabrons*), com l'esmentat anteriorment, Sam Pepper, youtuber londinenc amb milions de subscriptors, han estat [denunciats per assetjament i agressió sexual](#). Altres, com el creador de *Prank Invasion*, **Chris Monroe**, el rei dels "*kissing pranks*", segueixen delectant milions de seguidors amb les seves bromes.

Petó robat, petó no desitjat

El problema específicament amb els vídeos de petons a desconegudes és que alimenten un trop molt comú, el del petó robat. Aquest trop, ja present en la literatura i l'art medieval, presenta com a quelcom romàntic, divertit i acceptable, un acte físic sexual no consentit. És tan present que té una pàgina dedicada a [wikihow](#) sobre com [reaccionar a un petó robat](#).

Al [cinema](#), [literatura](#), [còmic](#) i sèries l'acte rarament rep conseqüències negatives, tant si és la dona forçant el petó a un home o l'home a la dona. Moltes vegades fins i tot el matís és còmic o romàntic. No cal dir que qualsevol petó no consentit és un acte d'assetjament sexual i, si ja és problemàtic quan prové de la parella, quan prové d'un desconegut pot ser esfereïdor.

Pregunteu a qualsevol noia a la qual un desconegut li ha pessigat el cul, l'ha intentat abraçar o fer-li un petó, segur que no li haurà fet ni punyetera gràcia. Aquest tipus de bromes no són exclusives de Prank Invasion, són un fenomen viral i internacional, amb vídeos d'aquest tipus a la [Índia](#), [Brasil](#), [Anglaterra](#)...

En veure els vídeos de *Prank Invasion*, per això, podries pensar que les noies no tenen cap problema en el fet que un complet desconegut els faci un petó, sembla fins i tot que arribi a ser consensual. Això ens porta al següent punt, el creador de *Prank Invasion* és un estafador. Les noies a les quals està fent els petons són actrius, pagades per a fer aquest paper.

S'argumenta que, tenint en compte que les noies són actrius, el petó no constitueix assetjament. El primer problema és que fer passar aquesta ficció com a fet real (en cap dels vídeos s'especifica que les dones són actrius) planteja unes expectatives falses i legítima aquest comportament a la vida real. Aquest problema és agreujat pels milions de seguidors amb que compta el canal: 2.630.890 subscriptors que suposadament admiren el "bromista" i la seva "tècnica". Subscriptors que podrien arribar a

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

extrapolar que aquesta actitud és quelcom a imitar.

L'estafa de 'Prank Invasion'

El creador de *Prank Invasion* no és només una personalitat de Youtube, també és un semi líder de secta que anima els seus seguidors, que anomena *invaders* a enganyar les noies perquè els hi facin un petó. Com es pot accedir a aquest coneixement? Pagant. No us recorda algú? Efectivament, com els nostres amics de la *Sedució científica*, Chris Monroe ofereix el seu coneixement pel mòdic preu d'una subscripció de 20\$ al mes. Una subscripció que costa més que cancel·lar que un contracte amb Movistar, i es renova automàticament mes rere mes.

Què trobaran els subscriptors de Chris Monroe? Vídeos que ja es poden veure al seu canal gratuït, una colla de vídeos duplicats on explica el seu mètode i amb data del 2015, i un fòrum on Chris només s'ha dignat a comentar UNA vegada per dir que contestaria totes les preguntes dels seus seguidors. D'això fa un any.

Així doncs, us presento Chris Monroe, estafador, assetjador i ésser humà lamentable en general que es suma a les il·lustres files d'Álvaro Reyes i Roosh V. Darrerament els comentaris dels seus vídeos han passat de ser d'admiració a menyspreu absolut i molts dels comentaris esmenten la cultura de la violació que promou aquest home. Caldrà molt més que comentaris per acabar amb aquesta tendència i no estaria de més que Youtube es preocupés tant pel contingut dels canals que allotja com per la monetització d'aquests.

Abús vs.
apoderament

6

6.3.8. Lligar sense molestar 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Habilitats relacionals](#)

[#Sedució](#)

[#Ètica relacional](#)

Desenvolupament:

En grups de 4, llegiu i comenteu l'article d'Antiseductor: "[Cómo ligar con mujeres sin molestar: No lligues](#)"

Escriuiu un article semblant ensenyant les xiques a prendre la iniciativa i a lligar de forma ètica.

Entrada del blog Antiseductor. Cómo ligar con mujeres sin molestar: no lligues

Antiseductor. 12 agosto, 2015

¿Cómo puedo conocer mujeres? ¿Cómo inicio una conversación con una desconocida, para ligar con ella y si puede ser, acostarme con ella? ¿Hay que ser alto y guapo? ¿Vale con tener labia? ¿Hay una fórmula mágica para conseguirlo?

¡Ay, amigo!

Ríos de tinta se han vertido para acercarse a este tema, que no es nuevo. Lo que sí es relativamente nuevo son los posts se han publicado en blogs de supuestos expertos en seducción, vídeos de acosadores y foros de misóginos, que aprovechan para sacarle los cuartos a tipos más desesperados que ellos. Sí: los coaches de seducción nos han mentido.

Todos los posts de «expertos seductores» son muy parecidos. **Todos tratan sobre asaltar a desconocidas por la calle o en un bar.** Claro, por supuesto: no lo llaman «asaltar». Lo llaman, no sé, «romper el hielo» y cosas así. Disfrazan la intromisión, te dicen que debes «respetar su espacio» pero ¡te lo dicen una vez que ya has dejado de respetar su espacio! Proponen frases para abrir (aperturas o «pick up lines») que en realidad son cuñadeces del estilo «bueno, ahora que hemos roto el hielo», actualizaciones del clásico «estudias o trabajas».

Pero lo peor es que todos los gurús certifican una cosa: que el hombre es dueño del espacio público y que **puede hacer lo que quiera siempre y cuando siga unos mínimos de decencia**, que en muchos casos no son más que convenirse a sí mismo de que no ha hecho nada malo.

«Hey, en cuanto me dijo que no la tercera vez, me fui a mi casa». Hombre, pues si has necesitado 3 tarjetas rojas para irte a casa te diría que **no, no es para estar orgulloso.**

Conocer o no conocer: no pasa nada en ningún caso

Aquí, en Antiseductor, estoy convencido de que conocer a una persona desconocida se puede hacer de otra forma (es decir: no hace falta asaltar a desconocidas en la calle, el metro o el bar) o, directamente, **se puede no hacer. Y no pasa absolutamente nada.**

Seductor científico: ¿De verdad quieres ser esa clase de tío?

Lo primero de todo es que separemos dos cosas: **ser tímido y no ligar.** No estamos hablando

de la misma cosa. Hay cursos para superar la timidez o la fobia social y no están impartidos por pavos que dicen ser maestros seductores (sino por psicólogos titulados) y **no están enfocados a que folles más.**

Se puede ligar y ser tímido, se puede ser tímido y no ligar, se puede ser extravertido y ligar, se puede ser extravertido y no ligar. Mucho ojo con los listos estos que emparejan las dos cosas.

En cuanto a los seductores científicos... nos han mentido y nos mienten a la cara todo el rato.

¿Follar más es ser más hombre? La respuesta es NO

Se han ido creado a lo largo de muchos años, y por variadas razones, una serie de falsas sensaciones o razonamientos. Aunque estas sensaciones o razonamientos no sean verdad, **sí se han hecho efectivas.** Es decir: cuando sentimos que el éxito se mide en función de a cuántas tías te tiras, o cuando sentimos que la única forma que tiene un hombre como tú y como yo, un hombre cis, un hombre heterosexual, de relacionarse con mujeres es si al final hay sesión de cama... eso son cosas que no son ciertas, pero que nos parecen ciertas.

Nos hemos creído que debemos conocer a cuantas más chicas mejor, que es absolutamente normal querer a las mujeres solo por el placer que pueden proporcionarnos, que es correcto acercarnos a una desconocida y pedirle el número de teléfono porque «el no ya lo tienes» y «nunca se sabe qué puede pasar».

Básicamente, lo que se ha conseguido es borrar de nuestra mente a la otra parte de la ecuación:

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

LA MUJER QUE TENEMOS DELANTE, porque lo importa somos nosotros, nosotros, yo. Parece que todo gira a nuestro alrededor... y el de nuestro pito.

Tal vez, la pregunta que debemos hacernos a la hora de enfrentarnos a un método de seducción científica **no es si funciona o no**, sino «¿realmente quiero ser este tipo de tío?» ¿Quiero ser un hombre que solo se relacione con las mujeres por impulsos sexuales? ¿Quiero ser un hombre a quien no le importen los sentimientos de la chica que me gusta, porque solo quiero follármela? ¿Quiero ser un hombre que justifique el acoso callejero porque «bueno, es que los chicos somos así», o porque «no lo decía a malas»?

Yo creo que no. Yo creo que los hombres no queremos ser unos cenutrios insensibles sin empatía. Lo que pasa es que es fácil acabar siéndolo, aunque a veces sea, tal vez, solo un poquito.

Cómo conocer a una desconocida sin molestar

BUENO. Al lío. ¿No íbamos a hablar de cómo conocer mujeres, o cómo no conocerlas? Pues ea: **hay formas no invasivas de conocer a gente**. Sí, has leído bien: **se puede conocer a gente sin ir a la barra del bar y decirle a una chica «hola guapa estás sola»**. Pero lo más gracioso es que las formas no invasivas de conocer gente ya las conoces, y las has estado llevando a cabo desde que tenías 3 años.

¿No me crees? Seguro que te tocó ir a la guardería, y si no al cole, y allí conociste a otros

niños y otras niñas, algunos de los cuales seguro que siguieron formando parte de tu vida mucho tiempo después. Lo que pasa es que no las entiendes como «forma de conocer a gente» porque, como decíamos antes, **nos han metido en la cabezota que para conseguir relacionarnos con mujeres en el plano sexual/romántico hay que realizar otro tipo de acciones**, tratarlas de una forma diferente a como nos trataríamos a nosotros mismos.

En serio. Has ido al cole, te has sentado con alguien en pupitres contiguos y te has presentado, le has preguntado que si le gustaban los Power Rangers o Doraemon y ahora, años después, seguís siendo colegas. **Hacer que gente desconocida pase a ser conocida es posible, y además no supone inevitablemente asaltar a una chavala en el metro o en el bar.**

Cómo sé si estoy molestando a una chica

A los seductores científicos y sus métodos de mierda no les importa nada qué piense o qué sienta la mujer a la que le estás entrando. Se la suda. Ni se lo plantean. Solo quieren probar a ver qué pasa. Si funciona bien, si no pues pasamos a la siguiente... o seguimos insistiendo. Si sigues insistiendo, lo más seguro es que vayas a molestar a la chica con la que estás intentando tener una (infructuosa) conversación.

Lo difícil de saber si estás molestando a alguien o no es que es imposible saber que molestas a una persona hasta que la molestas y te lo dice o lo expresa de alguna forma reconocible.

A veces, incluso, puede pasar que molestes a una persona y ni siquiera te enteres, ni en el momento ni mucho tiempo después, pero eso no quiere decir que no la hayas molestado. Esto ocurre no solo a la hora de ligar, sino en cualquier situación. Básicamente, es imposible saber si vas a molestar a alguien *a priori*.

A estas alturas de la película, sin embargo, tenemos algo más de información y no vamos totalmente a ciegas, tampoco en el tema de ligar. Hemos oído a amigas, a parejas, a hermanas y a compañeras de clase hablar de pesados, de babosos y de acosadores. Esto está muy bien, porque de entrada ya sabemos que **hay actitudes tienen más posibilidades de resultar molestas que otras.**

Un comentario sobre el físico de una persona (aunque nosotros pensemos que la estamos halagando) o una frase supuestamente graciosa para romper el hielo en una discoteca se nos han vendido como actitudes correctas que, en realidad, no tienen por qué serlo. ¿Por qué arriesgarnos a molestar a alguien cuando podemos, directamente, evitar ponernos en una situación donde no sabemos si vamos o no a molestar?

You're old enough / so people say / to read the signs / to walk away. Esto es de ***It's raining again, de Supertramp***, que habla de una persona a la que dejan, pero que perfectamente puede aplicarse en este contexto. «Eres lo suficientemente mayor para darte cuenta de lo que pasa y dejarlo estar».

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

No te hagas el tonto: ya hemos dicho que es imposible saber si algo molesta a alguien de entrada, pero es obvio que **si te ponen toda la cara de asco o si evitan establecer contacto visual contigo** cuando estás bailando como Zoidberg en un antrazo a las 5 de la mañana no tiene por qué ser por timidez. Es posible que estés siendo un pesado.

Nadie quiere ser un pesado.

Trucos para ligar, frases infalibles para iniciar una conversación, consejos para que te encuentren más atractivo... ¿te suena?

Los has visto y los has leído, los comparten en Twitter y en Facebook, están en Youtube y todos son **exactamente iguales y nunca, jamás, tienen en cuenta a la otra persona.**

Estos supuestos consejos refuerzan los estereotipos y roles de género y te dicen que manipular está bien, porque no lo llaman manipular, lo llaman **seducir**. Haz esto, haz aquello, deja que te necesite, pórtate bien con ella pero tampoco tanto como para ser un pagafantas, establece una estrategia y emplea las tácticas que te enseñan sin preocuparte de los sentimientos de la otra persona. Basura que no solo es machista, sino también neoliberal, clasista y racista. Estate atento y, cuando la veas, dale toda la caña que puedas.

Y, sobre todo, no le hagas ni caso.

Si no sabes si con tu actitud vas a molestar a una persona, **ni tan siquiera lo intentes**: evita ponerte en la incómoda situación de que te rechacen y evita poner a la otra persona en la incómoda situación de estar siendo molestada.

Has conocido a gente a lo largo de tu vida, y en muchos casos ha sido sin empezar con un «hola guapa qué tal». Piensa en ello. **Piensa en cómo has trabado amistades de forma natural, sin molestar, y te darás cuenta de que podemos hacerlo mejor.** Podemos ser mejores. Podemos conocer a alguien que, tal vez y si esa persona quiere, pase a ser algo más que una amistad. Lo que no podemos hacer es forzar a nadie a que folle con nosotros o tenga una relación con nosotros si no quiere. Ninguna frase mágica consigue esto, y si lo consiguiese sería horrible.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

6.3.9. 72 Hores amb Vicky 2EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Prostitució](#)

[#Tràfic de persones](#)

[#Prevenció](#)

[#Violència al carrer](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "[72 horas con Vicky](#)" (2000, 4'54"), que mostra la interacció de la gent amb un maniquí que sembla una dona en prostitució, situat durant 72 hores en una farola de la Cruz del Rastro (Còrdova). El resultat és: indiferència, humiliació, intervenció policial, agressions, tendresa, etc.

Respondeu a les qüestions per grups. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Després de respondre a les qüestions, trieu un/a portaveu i poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. Quines violències s'exerceixen sobre el maniquí? I quins bons tractes? Passa el mateix en la realitat?
2. Què penses de la dada: "el 39% dels espanyols ha pagat per sexe"?

3. El 23 de setembre és el Dia Internacional contra l'Explotació Sexual. Què podem fer nosaltres contra l'explotació sexual?
4. Visiteu la pàgina [stoptrata.org](#). Seleccioneu un article (per parelles), feu-ne un resum i expliqueu-lo a la classe.
5. Llegiu l'article de *Woman Now* "[5 documentales sobre explotación sexual que te abrirán los ojos](#)" (30 de juliol de 2020) que recomana 5 documentals sobre el tema: *Chicas nuevas, 24 horas* (2015, Mabel Lozano), *El proxeneta. Paso corto. Mala leche* (2018, Mabel Lozano), *Edén. Gritos en el silencio* (2013, Megan Griffiths), *Very Young Girls*, (2008, David Schisgal i Nina Álvarez), *A Whore Like Me* (2019, Sharon Yaish i Yael Shachar). Mireu els tràilers i comenteu-los.
6. Comenteu les dades que es donen al principi de l'article: "Segons l'ONU, aproximadament el 30% de les víctimes del tràfic de persones són xiquets captats per a treballs forçosos en règim d'esclavitud i el 70% restant són dones i xiquetes que són explotades sexualment des de molt primerenca edat. I, segons dades de Metges del Món, de les més de 10.000 víctimes del sistema prostitucional que van ser ateses el 2019, 9.852 eren dones (d'elles, 544 dones trans) i 271 hòmens (2 hòmens trans). Les dones migrants tenen major risc de ser víctimes del tràfic sexual a causa de la feminització de la pobresa. A Espanya, el 90% de les persones prostituïdes són dones immigrants."

Abús vs. apoderament

6

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

Objectius

- Deslegitimar el porno venjatiu, que no és culpa de qui comparteix les imatges en un entorn íntim sinó de qui les comparteix sense permís.
- Apoderar les víctimes del porno venjatiu, desculpabilitzant-les.
- Prendre consciència del paper dels còmplices en el manteniment de la violència. Apoderar els espectadors perquè actuen contra la violència i no en siguin còmplices.
- Evidenciar el masclisme i la violència en les relacions de parella, fruit de la socialització desigual, i promoure actituds actives contra la violència en la parella.
- Desenvolupar actituds ètiques de respecte a la privacitat de la parella o de terceres persones, també en les xarxes socials.
- Ajudar els joves a acceptar les ruptures de parella de manera respectuosa.
- Crear les condicions perquè es desnaturalitzen els comportaments violents en la parella (control, possessió...) i apoderar els i les adolescents per a oposar-s'hi.

Intimitat, apoderament i xarxes

Informació per al professorat i per a l'alumnat

La intimitat ja no és el que era perquè en l'actualitat existeix un espai virtual on ens definim (o construïm) a través de fotografies, vídeos, estats, tuits, comentaris, etc. Aquesta exhibició en xicotetes dosis de la vida íntima s'anomena **extimitat** i, a través de les xarxes socials, podem estar compartint el que fem, el que pensem i com ens sentim en cada moment.

Una forma de mostrar-se és el **sexting**, pràctica que consisteix a enviar de manera consentida fotos o vídeos amb contingut sexual sobre si mateix/a una altra persona. Una altra és **l'amoring**, paraula de creació pròpia que defineix l'intercanvi entre adolescents de declaracions amoroses enceses, fotografies de la parella amb moltes eles (LLLL) i cors, diàlegs íntims amb frases com "El nostre amor durarà sempre" i "Mai havia conegut ningú com tu", etc. en les xarxes socials.

Altres termes que són usats hui en dia, i que al·ludeixen a pràctiques delictives, són la **sex-torsió**, forma d'extorsió sexual en la qual una persona rep xantatge o amenaces perquè envii una foto de si mateixa amb contingut sexual; **sexpreading**, pràctica que consisteix a difondre fotos amb contingut sexual d'una altra persona sense el seu consentiment –també se l'anomena **porno venjatiu** quan prové d'una exparella–; **slut shaming** o insults i desqualificacions a les xiques per la seua sexualitat; **grooming** o assetjament sexual d'una persona adulta cap a una persona menor d'edat, etc.

Davant del paper tan important que tenen les xarxes socials en les nostres vides, han comen-

çat a proliferar campanyes i missatges d'alerta que parlen molt dels perills i poc de les potencialitats (vg. la informació "**Les potencialitats de les xarxes socials**"). És també normal que la policia faça xarrades per a jòvens. Conseqüència d'aquest model d'abordatge és que el **grooming**, o assetjament a menors, es combat amb missatges d'alerta com ara "No afegisques persones desconegudes"; i la **sex-torsió** o el **sexpreading** (confós amb el **sexting**) es vol combatre amb discursos responsabilitzadors i culpabilitzadors adreçats, sobretot, a les dones: "Sexting, no el produïsquies", "No despulles el teu cos en les xarxes socials, mereixes respecte!".

No compartim l'efectivitat d'aquests missatges perquè la gent jove faça un ús més segur de les xarxes. Alicia Murillo, per exemple, explica molt bé en el vídeo "**Cómo no hacer una campaña contra el machismo**", els principals errors d'algunes campanyes que, des del paternalisme, acaben responsabilitzant la potencial víctima i no els agressors.

Partint de la base que les persones som lliures de compartir el que vulguem –sempre que siga nostre i només nostre–, i que cadascú decideix què és íntim o què no ho és; el problema no rau en què decidim publicar o a qui afegim com a amiat, sinó en el masclisme, la doble moral sexista, mirar cap a un altre costat quan alguna persona pateix violència, tolerar la violència o exercir-la. Perquè si una xica puja una foto del seu escot, s'exposa a la crítica, a la burla, a ser comparada amb altres xiques com si es tractaren

de ramat en una fira... I si un nóvio enfadat puja fotos o vídeos íntims de la parella, serà ella, i no ell, la que reba la sanció social (guarra, puta...) i se la farà també responsable per no haver fet cas dels manaments patriarcals que l'eduquen perquè siga menys lliure que els xics.

L'any 2012, la jove canadense Amanda Tood es va suïcidar després d'haver patit assetjament per part dels companys de tres escoles diferents. Quan en tenia 12, un pederasta la va **sex-torsionar** i compartí el material amb l'entorn d'Amanda. Això provocà un assetjament brutal per part dels seus companys i companyes, i de res van servir els canvis d'escola perquè la violència la va perseguir allà on anava i no va poder-ho suportar. Qui la va **matar**, el pederasta o un entorn que la considerava mereixedora de castic?

Rehtaeh Parsons també es va suïcidar el 2013, als 17 anys, perquè després de patir una violació en grup, els seus companys d'institut es dedicaren a assetjar-la i a compartir les imatges de l'agressió. Audrie Pott i Phoebe Prince es lliuraren la vida després de ser vituperades i tractades de "putes".

En una cultura patriarcal com la nostra, es culpa les dones que pateixen violència i semblaria que aquesta educació en la por és una manera de reprimir-les perquè continuen necessitant de protecció (masculina?). Per a nosaltres, les campanyes o l'enfocament educatiu, en lloc de posar el focus en la víctima, hauria de posar-lo en l'agressor/a o en els còmplices:

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

- "Pensa abans de compartir una foto que no és teua!",
- "Medita les conseqüències que pot tindre per a la persona que tu compartisques la seua foto!",
- "Fer circular un vídeo sense consentiment, és una violació".
- "L'*slut shaming*, o insults i desqualificacions a les xiques (*puta, guarra, et mereixes el que et passe, suïcida't...*) és violència a més d'un delictes."

I en lloc de promoure la por que revictimitza, responsabilitza i desapodera, hauríem de promoure la solidaritat i animar a cuidar-se, també a les xarxes. Per exemple, si una persona cau davant nostre, potser el primer que farem serà riure, però després l'ajudarem a alçar-se i li preguntarem si està bé. Traslladant-ho a les xarxes socials, si veiem algú que pateix, passarem per damunt criticant-lo encara més?, passarem de llarg sense fer res? El missatge haurien de ser aquests:

- No mires cap a un altre costat quan veges violència a les xarxes socials!
- Si no fas res, ets còmplice!!
- Si no saps què fer, busca ajuda!
- Denuncia! No calles davant d'una agressió!

El problema no és que les persones no sabem conservar la nostra intimitat o que les noves tecnologies només són un perill. El problema és la violència! I apoderar és més útil que fer por.

6.4.1. Fem-nos forts/es també a les xarxes 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegiu i comenteu per parelles l'entrada del blog El Pep "[Fem-nos fortes, també a les xarxes](#)". Investigueu aquest blog: té entrades molt interessants.

Vegeu el vídeo "[Desactiva el control](#)". Elaborat pel Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison (www.labonne.org), s'emmarca en el programa "Estimar no fa mal" i pretén ajudar a identificar les situacions de control abusives.

Escriviu, de manera anònima, situacions de control que hàgeu conegut en la realitat a través de les xarxes socials. El/la professora les recull i les llegeix en veu alta. Es van comentant les diferents situacions intentant que en el debat es presenten respostes apoderadores a aquestes situacions.

Text. Fem-nos fortes, també a les xarxes!

Des que ens llevem fins que anem a dormir podem estar connectades. Les pantalles són arreu. I com les pantalles, la violència masclista. En els anuncis, en les pel·lícules, en els videojocs...

Però què passa al nostre dia a dia? Notificacions, missatges, vídeos, fotografies... Les pantalles, xats i xarxes socials sobretot, sembla que

han modificat la manera com ens relacionem amb les altres persones i com vivim algunes relacions. Les pantalles són importants en les nostres relacions sexoafectives, si així ho volem. Siguin com siguin aquestes relacions, estables, esporàdiques, o com vulguem imaginar-les i viure-les. Amb les pantalles les podem viure les 24h de la setmana durant els set dies de la setmana. Clar que no acaba de ser el mateix rebre un *whatsapp* d'algú que ens agrada, a veure'ns amb aquesta persona, tindre-la a prop... I en el fons sabem que tampoc tot és tan fantàstic. A vegades s'hi barreja el control, l'assetjament, les amenaces, la difusió d'imatges sense el nostre permís, el xantatge... I quan això passa, encara que ens costi veure-ho a vegades, **és violència masclista**. I quan això passa, encara que ens costi fer-ho a vegades, també plantem cara a les xarxes.

Davant les situacions de control plantem cara...

"Encara que surti el doble check no tens cap dret a fer-me que et contesti, no? O sigui, que si no vull contestar-te fins d'aquí tres dies no et contesto..."

Quan rebem imatges que s'han enviat sense permís...

"Jo no la reenvio!"

Quan sabem de casos d'assetjament masclista a la xarxa...

"Nosaltres ho parlem entre la colla i ens posem d'acord per aturar-ho"

Quan coneixem la persona que està sent assetjada...

"Li fem costat. Deixar-ho passar només farà que tot vagi pitjor..."

Sabem que per fer-nos fortes necessitem pràctica, cercar alternatives, entrenar-nos, a vegades inclús fallar, tornar-ho a intentar... perquè és difícil que sorgeixi de forma espontània, és un aprenentatge. Vivim en una societat patriarcal i no ho tenim fàcil, però som moltes i trobarem la manera!

(i fes una ullada a altres posts sobre el tema [aquí](#) i [aquí](#))

Blog El Pep

6.4.2. La culpa és de l'agressor EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Xarxes socials

#Violència sexual

#Maltractament

#Porno venjatiu

#Anglès

Desenvolupament:

Llegiu el relat "A Marta li agradava vestir sexi" i responeu a les quatre primeres qüestions individualment.

Després entreu en la pàgina on es parla de l'exposició **What were you wearing?** (Com anaves vestida?), que l'any 2013 feren estudiants de la Universitat de Kansas, instal·lació en què mostren la roba que duïen 18 víctimes de violació. La pregunta que dona títol a l'exposició du implícita la idea de provocació per part de la víctima; però lluny d'això, la roba exposada era d'allò més quotidiana. En una de les històries que acompanyaven les peces, una dona relatava el que li contestà a la seua cap quan li contà la violació i aquesta li preguntà com anava vestida: "Portava una samarreta i uns vaquers, estúpida. Què et poses tu per anar a un partit de bàsquet? Vaig eixir d'allí i no vaig tornar mai més."

Text. A Marta li agradava vestir sexi

A Marta li agradava vestir sexi; sempre havia sigut així i aquella va ser la principal causa per a

deixar-ho amb Joan. I és que ell no podia suportar que anara escotada o ensenyant la panxa i amb unes malles que li venien ben ajustades. I cada dia li muntava un número, fins que Marta va dir que ja n'hi havia prou. Però el pitjor de tot va ser quan, un mes després d'haver-ho deixat, ell li envià un whatsapp dient que, si no tornaven, publicaria les fotos d'aquell dia tan romàntic que passaren a l'habitació de Joan celebrant els sis mesos junts, aprofitant que els pares se n'havien anat a un Congrés. Marta no sabia què fer i preguntà a les amigues. Lorena va dir que tornara amb ell per a calmar-lo i aconseguir les fotos i que, després d'un temps, el deixara de nou. Sandra va dir que denunciara a Joan si aquest pujava les fotos. Andrea va proposar de fer una campanya a través de les xarxes socials denunciant el masclisme i defensant el dret de les xiques a mostrar-se com volgueren i a ensenyar també el que els vinguera de gust.

Qüestions

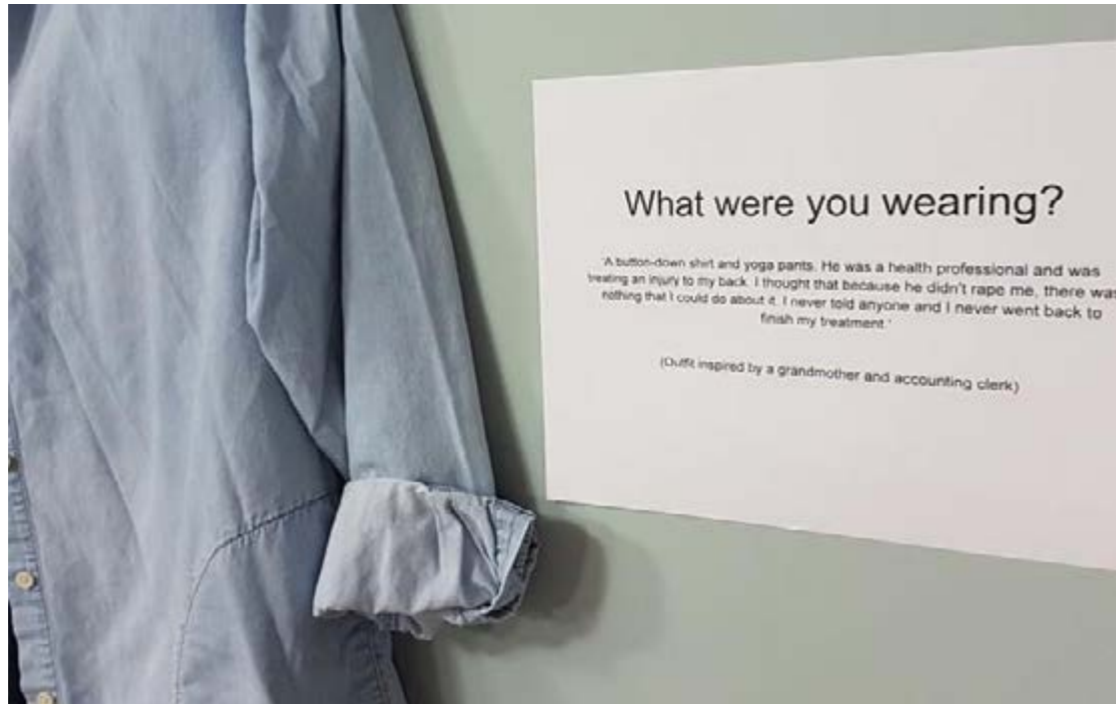
1. Què creus que va fer finalment Marta? Què li hauries aconsellat tu? Què hauries fet en el seu lloc?
2. Què creus que va fer finalment Joan? Va aconseguir la seua amenaça?
3. Què penses de la manera d'actuar de Joan? Per què creus que actua així?
4. Què faries si Joan fora el teu amic? I si fora el teu company de classe i t'arriben les fotos de Marta al mòbil?
5. En Anglès, podeu traduir els relats que acompanyen la instal·lació **What were you wearing?** Comenceu per les fotografies que adjuntem més avall.
6. [Per a l'alumnat més major] Llegiu el text 2. Què és el sistema que anomenem patriarcat? Què significa que Joan és un fill sa del patriarcat?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

Text 2. Joan és un fill sa del patriarcat

Açò que li passa a Marta no és un fet aïllat protagonitzat per un xic masclista i enamorat; Joan utilitza la violència perquè pot, perquè ha sigut educat com a home per a ser qui posa les normes i els límits, i no suporta que Marta li porte la contrària. Joan, o qualsevol altre xic que utilitzi la violència, no és un malalt: és un fill sa del patriarcat. En canvi, Marta, ha estat educada amb el guió de la por.

El sexe per a una home és plaer i conquesta; el sexe per a una dona és perill, por, seducció, parella i maternitat. Per a l'embaràs i als xics ("tots volen el mateix"). Per a la violació d'un descon-

gut ("no tornes sola", "que t'acompanye algú", "no vingues tard"...). També és seducció, però amb condicions, perquè cal despertar l'interés dels xics però no massa: si limiten de més són unes estretes; si no limiten, són unes guarres, i si comencen a tindre sexe però "no acaben la feina", són unes escalfabraguetes.

No cal ser molt llest per a veure la dificultat que suposa per a les xiques haver de trobar el punt exacte entre seduir i limitar. Aquesta societat els atribueix a elles tota la responsabilitat en cas d'una agressió perquè és la dona la que hauria de controlar i no posar-se en perill. El missatge va cap a elles, no cap als agressors. No se li pre-

gunta a ell per què es comporta així, sinó que se la interroga a ella per si ha donat peu o se la critica per provocar o per fer-se fotos.

Que quede clar: qui actua malament és l'agressor! Ningú té dret a publicar res privat d'una altra persona sense el seu consentiment i tot el món s'hauria de revoltar contra qui ho fera. Cap dona ha de sentir-se culpable de la situació de violència. La culpa és de qui agredeix o fa xantatge i no importa si ens hem fet una foto o mil. És el nostre cos i el podem compartir amb qui vulguem i eixa persona no té cap dret a fer-ho públic, ni a contar les intimitats viscudes en parella.

Fora la culpa!

Visca la solidaritat amb les dones que pateixen aquestes violències!

I tolerància zero amb els violents!

Abús vs.
apoderament

6

6.4.3. "Si eyas no tontean no son eyas" 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Maltractament](#)

[#Porno venjatiu](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegiu la següent situació (basada en fets reals) i feu la dinàmica proposada més avall:

Àlex és un company teu de classe i fa un any i tres mesos que ix amb Anna. Ell té la contrasenya del Facebook d'ella i ha aconseguit una conversa entre Anna i un ex on "tontegen" una mica i queden per a veure's. Àlex s'enfada molt i obri un esdeveniment al Facebook que porta per títol "asi son las putas de hoy en día se supone k estamos juntos", i l'envia a les amistats. Ell va a la teua classe. No és el teu col·lega però us coneixeu prou. Dues amigues teues deixen aquests comentaris:

- kien es mas puta ke las gallinas? dios te mereces algo mejor carinet :D
- JODER NANO,LO ACE PA KE VEAIS KE VA DE MOSKITA MUERTA Y ES MAS PUTA KE LAS GALLINAS XD

Dos amics teus escriuen això:

- pero esta pivaaa es una zoorrnaa nooo? tio no te rayes por una jamba asiiii, que no merece la penaa!!

- tio son mujeres hay q entenderlo.... si eyas no tontean no son ellas

Dues xiques de la classe també comenten:

- la cosa es....que asco de machismo eh!! [...] .... por que cuando una tia se lia con no se cuantos es una puta y cuando un tio hace eso es un dios??? eeeh ahi la cuestion.
- pss xk la sociedad es asii, es maxista y sexistaa lo kiera reconocer o no, y ademas esk ai muuxo gilipollas sueltoo y eso tampoco ayuda a mejorar las cosas

Es divideix la classe en grups de 5 i cada grup representa una situació.

1. Discussió al grup d'amics i amigues.

Representeu la conversa que teniu després de classe tota la colla d'amics i amigues. Podeu representar papers diferents: un dels amics que insulta la xica, una de les amigues que també insulta, algú de la colla que defense Anna, etc.

2. Discussió al departament.

El tutor (o tutora) s'ha assabentat de la situació i ha muntat una reunió al departament amb les persones afectades. Representeu la discussió. Papers: professor/a tutor/a, Àlex, Anna, l'ex d'Anna, una amiga d'Anna (o un amic d'Àlex).

[Nota per al professorat: Els riscos de la sexualitat no són solament els embarassos o les infeccions. Ací veiem clarament que la configuració com a subjectes sexuals i en relació implica l'entorn i que tot el món hi té part i possibilitat d'actuació. És important que en el debat que provoqe la situació i les representacions, es pose de manifest la importància dels còmplices en el manteniment de la violència i la necessitat d'actuar per a parar les violències masclistes.]

6.4.4. Amanda i el xiquet assetjat 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Xarxes socials

#LGTBIfòbia

#Porno venjatiu

#Violència sexual

Desenvolupament:

Llegiu la notícia.

Vegeu el [darrer vídeo que Amanda Todd va penjar abans de suïcidar-se](#). Obrim un primer torn de paraules.

Després llegiu per parelles la situació que es conta al primer paràgraf del text "Niño violado". Compartiu les reflexions amb el grup classe.

Llegiu la resta del text "Niño violado". Escriviu mitjançant papers, com Amanda va fer, un missatge de suport, d'ànim, d'estima, de desculpabilització... o bé a Amanda o bé al xiquet que va patir assetjament a la seua escola.

Notícia: L'assassinat d'Amanda Todd

Commoció al Canadà pel suïcidi d'una jove assetjada

REDACCIÓ 18/10/2012

El Parlament canadenc debat una moció per fer front a l'assetjament escolar i cibernètic. L'assumpte s'ha convertit en "problema nacio-

nal" i ha motivat moviments polítics arran del cas d'una jove canadenc de 15 anys, Amanda Todd, que es va suïcidar després de ser assetjada sexualment durant tres anys a través de la xarxa i a l'escola.

Un vídeo amb la seva història

Uns dies abans de suïcidar-se, la noia va gravar un vídeo de 9 minuts, titulat "la meua història: lluita, assetjament, suïcidi i dany", en què mostrava cartells en què explicava que havia estat víctima de coaccions i que no tenia ningú i se sentia molt sola. Quan tenia 12 anys, un home va convèncer Amanda a través de la xarxa que li ensenyés els pits.

Ella ho va fer i un any després ell la va amenaçar a través de Facebook i li va demanar que es despulés davant de la càmera si no volia que distribuís la foto de la primera trobada virtual. Poc després, la policia es va presentar a casa seva perquè les imatges havien estat distribuïdes als seus professors, amics i familiars. A partir d'aquí, també la van assetjar a l'escola, una situació que no va poder suportar.

Malson sense fi

"Vaig perdre tots els meus amics i el respecte que la gent em tenia. M'insultaven i em jutjaven. Mai podré recuperar aquella foto. Estarà allà per sempre", va declarar.

Tot i el canvi d'escola, el malson va continuar un any més. La noia va patir una nova agressió que va ser gravada en vídeo pels companys de

l'escola i va cometre un primer intent de suïcidi bevent lleixiu. En sortir de l'hospital, la noia va descobrir al Facebook múltiples missatges que deien que es mereixia el que li passava i que hauria de morir-se. Amanda es va mudar i va tornar a canviar d'escola, però l'assetjament va continuar a través d'internet.

Pocs dies abans de ser trobada morta a casa seva, el passat 10 d'octubre Amanda va gravar el vídeo on al final deia: "No tinc a ningú. Necessito algú. El meu nom és Amanda Todd" i una fotografia del seu braç sagnant, amb molts talls.

Problema de gran magnitud

/.../ La tràgica història d'Amanda ha commogut la societat canadenc els últims dies i l'organització Bullying Canadà, que es dedica a combatre l'assetjament escolar, ha posat xifres al fenomen. Segons ha explicat, un de cada set nens canadencs d'entre 11 i 16 anys són víctimes d'assetjament escolar o per internet. A més, als instituts del país hi ha cada mes 282.000 casos d'assetjament. L'organització indica que aquest problema no afecta igual nois i noies, ja que els primers bàsicament són insultats o amenaçats, mentre que les segones pateixen assetjament sexual.

La magnitud del problema ha impulsat finalment que el Parlament del Canadà debati una moció per plantar cara a l'assetjament tant a l'escola com a través de la xarxa.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

Text. Niño violado

No solament pateixen violència les dones. Els xics no hegemònics també la pateixen. L'any passat, un alumne d'un grup de segon d'ESO contà en classe que un xiquet de la seua escola anterior havia sigut abusat quan era menudet. I que ho havia dit a una amiga i aquesta ho havia escampat per l'institut. Aleshores havien començat a burlar-se d'ell i a dir-li: "niño violado". A conseqüència dels insults, el xiquet es va quedar marginat i, segons relata l'alumne, "se afeminó", i encara l'insultaven més. Després del relat, un altre alumne de la meua classe va preguntar si el xiquet s'havia convertit en una dona, però el que contava la història va explicar que no, que simplement "se amariconó". I un tercer de la classe va afegir que això devia significar que li havia agradat la violació i per això s'havia fet "maricó".

Quina manera de pensar és aquesta que és capaç de dir que la víctima de la violació ha gaudit? Quina societat és aquesta que castiga Amanda Todd dient que mereix morir? Qui va matar Amanda? El pederasta que la va enganyar o els companys de classe i d'institut que li feren la vida impossible? El problema d'Amanda va ser compartir una foto despullada o la sarna amb què el seu entorn va culpar-la per "puta"?

Cada any es posen de moda campanyes que alerten (especialment les xiques) sobre els pederastes a les xarxes socials, i donen consells per a no afegir a ningú que no coneguem. Això només fa que augmentar encara més la culpa quan una jove coneix algú per les xarxes socials

que l'enganya o quan comparteix fotografies íntimes amb la persona que diu estimar-la. I no hi ha cap missatge cap al(s) vertader(s) culpables de la violència: qui manipula, qui comparteix material íntim que no és seu, qui insulta, qui margina, qui posa el dit a la ferida aliena, qui forma part d'una cadena de violència masclista i patriarcal que estreny el coll de les seues víctimes.

De veritat podem seguir afirmant que la violència sexual contra les dones no és una epidèmia social? De veritat ens atrevim a dir que l'homofòbia i el masclisme no són un càncer que pateix aquesta societat?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

6.4.5. Xarxes i intimitat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Porno venjatiu](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Per parelles, vegeu els vídeos i compareu les campanyes per un internet segur; digueu en quines:

- Posa l'accent en els observadors o en qui comparteix una foto privada.
- Busca modificar l'actitud de la possible víctima.
- Busca modificar l'actitud del possible agressor/a.
- Anima a pensar en les conseqüències que té compartir fotos d'altres persones.
- Responsabilitza i culpabilitza la persona que comparteix una foto privada i no la o les que divulguen un contingut privat.
- S'adreça a qui comparteix una foto pròpia.
- S'adreça a qui comparteix una foto aliena.
- Convida a pensar abans de compartir una foto pròpia.
- Convida a pensar abans de penjar o compartir una foto aliena.

Campanyes

- ["#NoTeDaVergüenza ser parte de la violència sexual?"](#) (Observatorio contra el acoso callejero de Chile)
- ["Sexting, no lo provoques"](#) (Pantallas amigas)
- ["Sexting, no lo produzcas"](#) (Pantallas amigas)
- ["Tu decides lo que dejas saber a los demás"](#) (Agencia Vasca de Protección de datos)
- ["No lo digas por internet"](#) (Inetsegura)
- ["Piensa antes de poner tu foto en internet"](#) (CyberTripline.org)

Després poseu en comú les vostres amb una altra parella, primer, i amb el grup classe, després.

Finalment, vegeu el vídeo d'Alícia Murillo ["Cómo no hacer una campaña contra el machismo"](#), que aleva sobre els principals errors d'algunes campanyes que, des del paternalisme, acaben responsabilitzant la potencial víctima i no els agressors.

Abús vs.
apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

6.4.6. *Slut Shaming* 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Porno venjatiu](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Per grups, busqueu informació sobre les dones que apareixen en aquesta entrada i prepareu una cartolina per a cadascuna d'elles, explicant el que els va passar, el que van fer... Pengeu-les a la classe o als corredors per a recordar que la violència sexual o el porno venjatiu és una plaga que s'ha d'eradicar.

Text. Campanyes contra el porno venjatiu

Rehtaeh Parsons fou una jove canadenca que, després de patir una violació en grup, va haver de suportar l'assetjament dels companys/es d'institut quan les fotos de l'agressió començaren a circular per les xarxes socials. No ho va suportar i es va suïcidar. Amanda Todd, Audrie Pott i Phoebe Prince se suïcidaren també després de ser insultades i tractades com a "putes".

Però no totes les dones que patiren assetjament sexual o porno venjatiu es varen suïcidar. Tot al contrari. Moltes valentes varen dir prou i prengueren iniciatives molt apoderadores.

Emily Lindin és la fundadora d'un projecte que s'anomena **The Unslut Project**, una iniciativa que lluita per la igualtat de gènere i contra l'*slut*

shaming o l'insult a les xiques per la seua sexualitat. "Per què no et suïcides, guarra estúpida?", li deien a ella, considerada la "puta" de l'institut des dels 11 anys. El seu núvio va contar intimitats sexuals i, després de temps d'insults, Lindin va arribar a creure que es mereixia l'assetjament dels companys. Ara, ja apoderada, aquesta dona prepara el documental *Slut: A Documentary Film* ('Putas: el documental'), que tractarà sobre les xiques que han patit bullying sexual, per tal de conscienciar la gent i fer que aquest assetjament desaparega.

Emma Holten es va desdijunar un dia amb el correu ple de comentaris obscens per part d'hòmens desconeguts que opinaven sobre unes fotos d'ella nua quan tenia 17 anys, penjades per l'exnúvio agreujat. Aquesta jove activista danesa va passar de la vergonya a la indignació i va decidir posar nua per a una fotografia coneguda i publicar les fotografies a la seua web, a més de responsabilitzar a qui consumia i feia circular aquestes fotos: "Si no diferencies entre una imatge compartida amb consentiment o sense, ets part del problema. /.../ És important deixar clar que amb aquestes fotos no he fet el mateix que em feren. El meu consentiment importa. De fet, és el més important. I sense aquest, no és una foto; és simplement una violació".

Encara, molta gent culpabilitza les dones de les agressions que pateixen ("Si no s'haguera fet fotos despallada, no li haguera passat res!") perquè la nostra societat és patriarcal, i educar en la por i en els perills que poden patir les dones és una justificació per a reprimir-les i que continuen així necessitant de protecció (masculina). Afortu-

nadament, hi ha dones valentes i projectes apoderadors com els d'Emily Lindin i Emma Holten que ens ajuden a fer front a aquesta educació castradora.

No sigues part de la corretja de transmissió del patriarcat!

6.4.7. *Sexting* con(sentido) 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Porno venjatiu](#)

Desenvolupament:

Per parelles, llegiu i comenteu l'entrada d'Anti-seductor "[Cómo evitar que las fototetas acaben en Forocoches: sexting consentido \(y con sentido\)](#)" (5/10/15). Després, en grups de 4-5 elaboreu un tríptic amb els consells que es donen en el text.

Si voleu aprofundir més en el tema, llegiu i comenteu l'entrada "[SEXUALITAT 2.0 Sexting i sexpreading, no et confonguis!](#)" (Espai jove sobre sexualitat, relacions i gènere), on s'expliquen els termes sexting, sexpreading i sextorsió.

Com evitar que les fotos de pits acaben el Forocoches

¿Debo compartir fotografías de mi cuerpo con una persona en la que confío? ¿Debo compartir las fotografías que otra persona me ha mandado de su cuerpo?

Respuestas rápidas: sí, si te apetece, y no.

Desde los canales institucionales habituales y las modernas cuentas de Twitter de la Policía y la Guardia Civil nos dan la barrila con que lo mejor para evitar las fotos de tu cuerpo acaben siendo públicas es no enviarlas. Esto no es del todo cierto y lo que hace es fomentar la idea de que

la culpa de que tus imágenes acaben en Forocoches es tuya por mandar las fotografías.

Pautas para evitar que una fotografía acabe donde no debe

- Cuando recibas la fotografía, date cuenta de que la persona que la ha enviado ha depositado en ti toda la confianza del mundo.
- No la compartas con nadie si no te han especificado que puedes hacerlo. Esa fotografía se te ha enviado a ti porque la persona que se la ha sacado quería que la vieses tú, y nadie más que tú (o tal vez sí, pero ya se habrá encargado la otra persona de distribuirla a su gusto).
- No la publiques en ninguna web, foro, red social o tablón de imágenes. Bajo ningún concepto. Como señalaba en el punto anterior, la persona que la ha compartido la ha compartido contigo y nada más. No seas un comemierda.
- Bórrala. No, en serio. Ya, ya sabemos que no vas a compartirla con nadie, ni la vas a publicar en ningún sitio, pero mira, así te aseguras de que no pase absolutamente nada en caso de que se te pierda el móvil o Facebook vuelva a publicar por error los mensajes privados en público. Hay gente que las guarda en carpetas encriptadas, lo cual puede ser una buena opción si tienes los conocimientos de informática suficientes.

Aunque lo más delicado sean las imágenes y sea el formato que más comentarios se lleva, el sexting se refiere también a los mensajes subidos entre varias personas. Lo que antes se conocía como cibersexo, que la verdad es que suena muy a los años 2000 pero el caso es que

se sigue practicando, vaya. Sigue el mismo procedimiento que con las fotografías: no hace falta que nadie sepa qué estás haciendo con nadie, si no se especifica de otra manera.

Es tremendamente problemático que se le echen las culpas a la víctima en un caso como este. Es decir, si tu rollo te pasa una fototetas en confianza y tú la compartes sin su consentimiento con tus amigotes y acaba en Forocoches, la culpa no la tiene ella por pasarte su fotografía sino tú por haberla compartido sin que ella te haya dado permiso. Del mismo modo, si tú envías una fotografía de tu pito sin pedir permiso, debes atenerte a las consecuencias porque a lo mejor ella decide mofarse de ti en público. La cuestión básica en ambas situaciones es el consentimiento entre los dos. Si ella confía en ti, tú debes estar a la altura. Si no tienes confianza con alguien y además no le has preguntado primero si puedes rularle la imagen de tu ciruelo, guárdatelo para otra ocasión.

Cómo entender a las mujeres

Habitualmente, se emplea un argumento erróneo que suele tener forma de "esto lo hace una mujer y está bien, pero si lo hace un hombre está mal". ¡Cagada! La idea no es replantear una situación cambiando el género de quienes la protagonizan sino emplear la empatía para ponerte tú en el lugar de alguien que no es como tú. Es decir, "Una tipa puede mandar fotos de su cuerpo y no pasa nada, sin embargo yo mando una foto de mi pito y ya soy un acosador" es un razonamiento fallido. Lo adecuado sería seguir el siguiente razonamiento: "Si yo fuese una

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

mujer y enviase una foto de mi cuerpo a alguien en quien confío, me gustaría que esa persona no la compartiese. Del mismo modo, si yo fuese una mujer y recibiese una fotografía de carácter sexual que no he pedido, creo que también me enfadaría”.

Abús vs.
apoderament

6

6.4.8. Marines “per a la ciència” 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Porno venjatiu](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament:

Llegiu i comenteu, en grups de 4, la notícia “[El Pentàgono investiga la publicació de fotos de marines desnudas en Facebook](#)”. Responen a les qüestions. L'estructura cooperativa “lapis al centre” pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex “[Estructures cooperatives](#)”.)

Qüestions

1. Com és possible que, en un grup de 30.000 persones, a ningú li paregueren malament els comentaris sobre la fotografia de la marine del quart paràgraf?
2. Què és el porno venjatiu?
3. Coneixeu exemples de porno venjatiu?
4. Per què penseu que passa el que denuncia la notícia?
5. Què es pot fer per a evitar-ho?
6. Feu un meme antiporno venjatiu per a fer-lo circular per Instagram.

Notícia. [El Pentàgono investiga la publicació de fotos de marines desnudas en Facebook](#)

Las imágenes reveladas en un grupo privado de la Red habían sido tomadas por otros soldados o compartidas por sus exparejas

CRISTINA F. PEREDA Washington 6 MAR 2017

El Departamento de Defensa de Estados Unidos investiga la publicación de cientos de fotografías de marines desnudas a través de un grupo privado de Facebook. Las víctimas, pertenecientes al cuerpo de los marines, fueron identificadas con nombre y apellidos en comentarios de alto contenido sexista y violento que también revelaron su rango dentro del Ejército y su localización.

La cuenta de la red social que alojaba todas las imágenes fue borrada cuando la publicación Reveal News del Center for Public Integrity reveló su existencia. El autor de la información es un marine retirado, condecorado con la medalla del Corazón Púrpura del Ejército, que ha recibido amenazas de muerte. Su investigación había logrado identificar a casi una treintena de mujeres cuyas imágenes habían sido tomadas sin conocimiento, robadas de sus cuentas o compartidas por exparejas. /.../

El caso coincidió con la llegada del primer batallón de infantería de mujeres a los marines. El Pentágono, a iniciativa de la Administración Obama, ordenó abrir en 2015 todos los puestos del Ejército de Estados Unidos a la participación de mujeres, incluidas las posiciones de comba-

te. El acoso a las marines representa un episodio más en la batalla por terminar con las agresiones sexuales en las filas estadounidenses.

Una de las mujeres fue fotografiada mientras recogía su equipación en la Base Lejeune. La imagen albergada en el grupo Marines United, que cuenta con casi 30.000 participantes, estaba acompañada de decenas de comentarios obscenos. Uno de ellos sugería que otro soldado mantuviera relaciones, que la soldado fuera penetrada por varios orificios y que el episodio fuese “grabado en vídeo para la ciencia”.

En otros casos las fotografías fueron tomadas sin el conocimiento de las víctimas o, después de que ellas mismas las compartieran con sus parejas, éstas las hicieron llegar a la red. En total, los usuarios de este grupo privado publicaron más de 2.500 comentarios en los que atacaban a las mujeres o invitaban a otros compañeros a fotografiar a soldados específicas. El caso afecta tanto a bases estadounidenses como las situadas en el extranjero. [...]

6.4.9. Assetjament masclista a les xarxes EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Xarxes socials](#)

[#Porno venjatiu](#)

[#Activismes](#)

Desenvolupament:

En grups de 4, repartiu-vos les feministes assetjades de qui es parla en el reportatge "[El acoso machista al que te enfrentas si te atreves a hablar de feminismo en redes](#)" (*El Diario*, 13/2/2016). Llegiu el vostre fragment de l'article i expliqueu-lo al grup. També podeu buscar més informació d'aquestes dones perquè la vostra exposició siga més completa.

Coneixeu altres casos semblants? Us han assetjat alguna vegada per donar opinions feministes?

Trieu un/a portaveu i compartiu les reflexions amb el grup classe.

Reportatge. "[El acoso machista al que te enfrentas si te atreves a hablar de feminismo en redes](#)"

Locas del Coño. Ser ciberfeminista y lidiar casi diariamente con amenazas, comentarios vinculados al físico o insultos sexistas es casi inevitable. A Jessica Fillol, titular de la web Locas del Coño, han llegado a meterla en grupos de Telegram con usuarios de ForoCoche, conocido por sus hilos con comentarios machistas, en los que se

han dedicado a insultarla. [...] Este blog colaborativo, que alberga artículos sobre diversos temas abordados con una perspectiva de género, publicó aquel día un artículo titulado TEST: *¿Eres un maltratador?* que no gustó a los usuarios de ForoCoche, uno de los sitios más visitados de Internet en España conocido además por los mensajes machistas y misóginos que por allí circulan. Uno de ellos logró redireccionar el dominio de Locas del Coño a otra página en la que nada más entrar se podía leer «Feminazis».

El ataque estuvo acompañado de cientos de mensajes que las dueñas de la web comenzaron a recibir a través de sus redes sociales. "Putas feminazis", "ojalá os violen", "sois terroristas miserables" son algunos de los insultos y amenazas que les escribieron aquel día. Algo a lo que, según dicen, ya están acostumbradas. Como ellas, son muchas las mujeres que se atreven a denunciar la desigualdad de género en Internet y, como consecuencia, se enfrentan a un acoso machista sistemático.

"Putas feminazis de chochos enjutos y renegríos, ojalá os viole un asesino especializado en reventarles el coño a feminazis como vosotras. Uno que viole únicamente a feministas de mierda chochocráticas y hembristas odiadoras del varón blanco heterosexual, porque sois terroristas miserables! terroristas sexistas a las que deberían asesinar metiéndoles cuchilladas en el cuerpo, apuñalándoles el vientre hasta dejarles las barigas convertidas en un amasijo de harapos de carne empapados en sangre y mierda, jajajajaja-jajaja!!!" [...]

Loreto Ballesteros. Quien finalmente decidió abandonar su cuenta fue Loreto Ballesteros, que tras denunciar en un tuit la hipersexualización de las mujeres desde su infancia y retuitear cientos de mensajes de otras mujeres que narraban el abuso que habían sufrido de pequeñas, comenzó a recibir insultos y alusiones a su físico para desacreditarla por parte de usuarios que llegaron a amenazarla de muerte. Poco después creó la web [No Son Depravados](#) para agrupar las denuncias y visibilizar el acoso sexual a niñas y adolescentes. A pesar de que abandonó Twitter, su cuenta [sigue siendo nombrada](#) en la red casi diariamente.

Alicia Murillo. También con el objetivo de visibilizar las actitudes machistas a las que se enfrentan las mujeres en la calle, la actriz, cantante y activista feminista Alicia Murillo ideó el proyecto [El Cazador Cazado](#). Lo que hacía era grabar con su móvil el diálogo que mantenía con hombres que le lanzaban comentarios sobre su físico mientras caminaba. El resultado: una avalancha de insultos y comentarios machistas que culminaron en que YouTube decidió retirar los vídeos después de que se denunciaran.

Alguien colgó el número de teléfono y la dirección de Murillo en la web y, poco después, comenzó a recibir llamadas en las que la amenazaban de muerte. La colaboradora de la revista Pikara reconoce que se trata de un acoso diario y sistemático "muy desagradable", pero ha conseguido darle la vuelta: "Son agresiones en toda regla, pero también una gran agencia de publicidad. Al mismo tiempo que te acosan, también

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.4. VIOLÈNCIA A LES XARXES SOCIALS

le están dando publicidad a tu trabajo enlazando tus proyectos o artículos”, sentencia.

Barbijaputa. Barbijaputa es toda una experta en gestionar el fenómeno, aunque afirma que el anonimato le permite no estar tan expuesta al miedo. Según cuenta, muchos hombres han estado empeñados en descubrir su identidad. ¿Por qué el acoso es más encarnizado cuando se denuncian las desigualdades de género? “Cuando una mujer se expone y opina sobre algo siempre hay más críticas, la lupa es mayor. Si encima de lo que habla es de la necesidad de acabar con el machismo, peor. Digamos que pone a los hombres frente a un espejo, y eso a nadie le gusta”, dice.

Twit: “Es de lo más repugnante la cerda esa. Y ahora que sabemos donde vive, va a disfrutar la sorpresa que les tenemos... @Barbijaputa”

Twit: “Que a la zorra de @Barbijaputa no la haya asesinado todavía es síntoma de que algo en este país va mal.”

June Fernández. June Fernández lleva años escribiendo sobre feminismo y ya “se ha hecho la piel dura”. La revista que dirige, Pikara Magazine, cuenta con un espacio de libre aportación, Participa, que juega una doble cara. “Es muy rico por las experiencias potentes de sexismo cotidianas, pero si no estamos pendientes, se llena de comentarios victimizadores, culpando a la mujer o poniéndola en duda. A mí personalmente es lo que más me frustra, no poder construir un espacio seguro y que al mismo tiempo sea lo

más abierto posible. Así que sólo llega gente convertida, cercana”, comenta. Además, surge un problema. Esta situación “nos impide tener debates profundos. No se puede debatir tranquilas, estamos siempre bajando el nivel discursivo”. La parte buena, eso sí, es que comprueban “el empoderamiento. Cuando vas a eliminar un comentario ya hay cinco poniéndolo en su sitio”.

“El trolleo es universal, pero a nosotras nos conecta con una mochila muy profunda”, dice. Insultos que hacen referencia a complejos, a opresiones o a miedos. El otro día en Twitter le llamaron “guarra batasuna”. “A un hombre, a un vasco, probablemente le han llamado batasuno y proetarra mil veces. La diferencia: a mí además de batasuna, guarra. Y lesbiana, y fea, y gorda”. “A nosotras nos conectan con miedos y agresiones reales que hemos vivido desde pequeñas. No es lo mismo que a un tuitero famoso le llamen cabrón que a mí me amenacen con violarme”, añade Fernández. [...]

6.5. LGBTBIFÒBIA

Objectius

- Ajudar l'alumnat a veure i criticar els prejudicis i les violències contra les persones homosexuals, bisexuals i transsexuals i, per extensió, contra qualsevol expressió no normativa.
- Oposar-se activament a la violència homotrànsfoba. Animar a ser agents actius en la defensa dels drets de les persones LGTBI+ o de qualsevol persona no normativa.
- Entendre la violència homòfoba com una violència exercida no només contra les persones homosexuals sinó contra les expressions de gènere no normatives.
- Entendre l'educació de la masculinitat hegemònica en la misogínia i l'homofòbia, i oposar-s'hi activament.
- Proporcionar recursos per a encarnar masculinitats no violentes i cuidadores i apoderar els adolescents igualitaris i no violents perquè s'impliquen en la construcció d'una masculinitat igualitària no misògina ni homòfoba

Homofòbia a l'escola

Informació per al professorat i per a l'alumnat

L'assetjament escolar homofòbic presenta un sèrie de particularitats. En primer lloc, la **presumpció d'heterosexualitat** fa invisible la diversitat sexual, que existeix entre el professorat, l'alumnat, el personal no docent... En el cas de les lesbianes, podem afegir a la discriminació homofòbica encara una major invisibilitat (**lesbofòbia**), i sobre les persones bisexuals pesa la **bifòbia** en forma de mites, com ara que són vicioses o homosexuals a l'armari. Malgrat els avanços, l'heteronormativitat provoca que l'homosexualitat es veja encara com una raresa o anormalitat, fet que provoca que els i les adolescents se senten a soles. A més, les persones homosexuals no tenen a l'escola **referents positius** en els quals mirar-se ja que els llibres pressuposen l'heterosexualitat dels protagonistes que hi apareixen i el professorat LGBT no sol mostrar-se obertament.

Malauradament, encara hi ha **homofòbia** i els insults "maricó" o "marimacho", o les bromes adreçades als xics amb expressions de gènere femenines o a les xiques amb expressions de gènere masculines, estan normalitzades i no es perceben com a agressions greus. Aquest tipus d'assetjament sol començar a edats primerenques; de manera que es poden rebre insults per tindre una expressió de gènere no normativa sense que es tinga cap interès per ningú, xic o xica. De vegades, l'homofòbia social pot anar acompanyada de l'**homofòbia interioritzada**, un rebuig que sent la pròpia persona homosexual fruit de la negativitat amb què la societat ha carregat el fet homosexual. Una mostra d'aques-

ta homofòbia interioritzada seria l'**endodiscriminació**, o rebuig dins del mateix col·lectiu LGBT de persones que tenen ploma (especialment en el gais), de les que són bisexuals, etc.

L'homofòbia pren formes diverses: començant per les agressions directes, passant pels insults, fins a l'anomenada **homofòbia subtil**, que es manifesta en testimonis com ara: "Jo accepte els homosexuals però no vull que el meu fill o la meua filla ho siga", "Jo accepte els gais però no m'agrada que siguin amanerats", o "Em sembla bé que hi haja parelles homosexuals però que no es besen pel carrer". En l'àmbit escolar, aquesta homofòbia subtil es manifesta entre els adolescents amb testimonis com: "Que siga gai però que no en el meu equip" o "Els gais em semblen bé però no en vull a cap en la meua colla d'amics".

El temor a fer visible l'orientació sexual dificulta la denuncia de l'assetjament homofòbic i, a més, davant de l'assetjament homotransfòbic es pot donar l'absència de suport familiar, fet que no ocorre en altres tipus de discriminació, per exemple ètnica. A l'escola, s'hi afegeix la por al rebuig per part del professorat homòfob. A més, la por al **contagi de l'estigma** (que pensen que són també homosexuals) dificulta que els espectadors ajuden o facen costat a les víctimes; de manera que es converteixen en còmplices per omissió.

Com que eixir de l'armari pot comportar el rebuig de les amistats i l'augment de l'insult, hi

ha **estratègies** que permeten la supervivència a l'escola o institut: ocultar l'orientació sexual i fingir ser hetero; feminitzar-se, en el cas de les xiques, i masculinitzar-se, en el cas del xics; buscar gent en les xarxes socials amb la mateixa orientació sexual, o acostumar-se a l'insult i viure amb aquest.

Hi ha també altres dificultats afegides. La primera és la ignorància del professorat sobre la manera d'intervindre davant dels casos d'homofòbia. En general, a l'escola es té clar que cal tolerància zero, per exemple davant del racisme, però no se sap massa bé com parlar de la diversitat a l'aula o només es fa quan hi ha alguna persona LGBT i no per sistema, com una manera de posar en valor la diversitat. De vegades, les accions educatives davant de l'assetjament homofòbic consisteixen en l'atenció psicològica de la víctima, com si fora un problema individual d'aquesta i no un problema dels agressors o d'un entorn que consenteix l'assetjament. També pot ocórrer que es trasllade la víctima de classe o a un altre centre i que es castigue l'agressor; però no se sol fer cap intervenció sobre l'aula o el centre. La segona dificultat afecta al professorat homosexual, que sol tindre por de l'alumnat (agressions, pèrdua del respecte...) i/o de les famílies; i també de no trobar el suport del professorat. La tercera dificultat deriva d'una educació sexual que continua sent precària i molt centrada en les practiques heterosexuales i en l'anticoncepció.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

Finalment, volem insistir en la idea que no se sol potenciar ni valorar la diversitat com una riquesa, ni es qüestiona la rigidesa dels rols de gènere, treball que si es fera, no sols milloraria la vida de les persones LGBT sinó la de tot el món.

Dades sobre assetjament escolar

L'estudi "Acoso Escolar Homofóbico y Riesgo de Suicidio en Adolescentes y Jóvenes LGB", una investigació estatal amb jòvens de 12 a 25 anys que han patit assetjament homofòbic, publicada el 2012 (a partir de 653 enquestes fetes en 129 localitats de 44 províncies i Melilla), ens ofereix una sèrie de dades:

- El 57% de l'assetjament escolar homofòbic s'inicia entre els 12 i els 15 anys. El 23%, abans d'arribar a l'ESO.
- El 49% ha patit l'assetjament escolar homofòbic diàriament o freqüentment.
- El 69% va patir l'assetjament durant més d'un any.
- El 90% ha patit l'assetjament escolar homofòbic de part d'un company baró i l'11%, d'un professor.
- El 42% no va rebre ajuda de cap tipus en el seu centre educatiu. Solament el 19% va rebre ajuda del professorat.
- El 82% no va informar de l'assetjament escolar homofòbic en la família.
- Del 18% que sí que ho va fer (més el 10% que va ser descobert pels seus familiars), el 27% no va rebre cap suport i el 73% sí (fonamentalment de la mare).

- El 43% dels qui van respondre l'enquesta, va arribar a plantejar-se el suïcidi (el 56% contínuament o durant molt temps; el 27% de forma persistent en el temps).
- Entre els qui van experimentar ideació de suïcidi, el 81% va arribar a planificar-ho, el 40% amb detalls. Això significa que el 35% de les i dels jòvens que van patir assetjament escolar homofòbic van arribar a planificar el seu suïcidi.
- Dels qui van idear el suïcidi, el 40% va arribar a intentar cometre'l en una o diverses ocasions. És a dir, el 17% de les i els jòvens que pateixen assetjament escolar homofòbic arriba a atemptar contra la seua vida.
- Estem parlant de víctimes que senten humiliació (63%), impotència (60%), ràbia (59%), tristesa (59%), incomprensió (57%), solitud (53%), vulnerabilitat i aïllament (50%). Però sobretot desesperança (66%).

També l'estudi "Homofobia en las aulas: ¿Educamos en la diversidad?", (2013) COGAM ens informa de les següents dades:

- El 80% de l'alumnat oculta la seua orientació sexual en classe per por al rebuig.
- 1 de cada 10 estudiants que han revelat la seua orientació sexual, pateix agressions físiques homofòbiques en el seu centre educatiu, tres vegades més que entre els qui decideixen mantindre-la oculta.
- Quasi 1 de cada 4 alumnes/as (el 21,5%) creu que patiria rebuig si "isquera de l'armari" i només el 15,5% considera que rebria el suport de la resta de la classe; 63% no sap què esperar.

- Els hòmens bisexuals amb progenitors d'origen estranger són els més susceptibles de ser víctima d'assetjament i són els qui més rebuig experimenten per la seua orientació sexual entre les seues famílies, companys i companyes de l'institut.
- El 42% de l'alumnat enquestat opina que el professorat mostra una preocupant passivitat davant comportaments homòfobs en l'aula, percepció que arriba a un 53% entre l'alumnat LGB.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

6.5.1. Amb la veu ben alta 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#LGBTIfòbia

Desenvolupament:

Mireu el vídeo [#ConLaVozBienAlta – FELGTB](#). Una campanya de la Federació Estatal de Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals. Durada: 4' 35".

Una parella gai estatunidenca lloga per Internet una habitació en un hostel de Madrid. L'amo accepta la reserva, però amb reserves. L'home envia als dos xics per correu electrònic la confirmació dels dies, però els adjunta una nota. Ells no saben castellà ni per a demanar paella i pregunten als vianants de Madrid que els traduïsquen el paper. La cosa va bé al principi, però quan els ajudants arriben al final de la nota es topen de sobte amb la intolerància. Es troben amb l'Espanya negra. En principi, no s'atreveixen a traduir a la parella l'advertència de l'amo de l'hostal, però després fan el cor fort, prenen aire i disparen contra els gais l'arma de destrucció massiva que ha escrit un altre...

En el vídeo d'aquesta construcció fictícia per a denunciar la realitat, els actors fingeixen, però els transeünts són de veritat. Després de tragar saliva per a traduir a la parella aquest paper arribat directament de la Inquisició, els ciutadans, almenys els que apareixen en l'experiment, mostren la seua indignació, animen els xavals a denunciar l'amo de l'hostal i s'ofereixen a anar amb ells a la comissaria "com els nostres amics", arriba a dir una dona.

L'objectiu és denunciar l'homofòbia patida, fet que la FELGTB ajuda a canalitzar per mitjà de www.conlavozbienalta.org, un manual d'instruccions per si cal.

Qüestions

1. Què has sentit en veure aquest vídeo?
2. I tu, què faries si fores testimoni d'un atac homòfob?
3. Has sigut testimoni d'algun atac homòfob a l'institut, ja siga amb mirades, gestos o insults? Com es va produir?
4. Què has fet en aquestes circumstàncies? Has callat o has defès les persones objecte de violència?
5. Reuneix-te en un grup xicotet de tres o quatre persones i reflexiona sobre aquestes qüestions i sobre el vídeo.
6. Podeu trobar més informació sobre [l'assetjament homofòbic](#) ací. Consulteu i comenteu els resultats de l'estudi de Cogam: "[Homofobia en las aulas 2013: ¿Educamos en la diversidad afectivo-sexual?](#)".
7. Debat en tot el grup.

[Recomanem al professorat la lectura de l'article "[La realidad de la homofobia en España](#)" (2015)]

Abús vs.
apoderament

6

6.5.2. Contra l'homofòbia en el futbol EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#LGBTifòbia](#)

[#Esport](#)

Desenvolupament:

Lectura de la notícia, reflexió en grup xicotet i debat general en tot el grup.

Notícia. El Dia Internacional contra l'Homofòbia en el Futbol insta a eradicar aquesta plaga

Eldiario.es, 18/02/2017

L'efemèride, que se celebra hui, recorda la necessitat de combatre aquesta discriminació dins i fora dels terrenys de joc.

Les institucions esportives no actuen amb contundència i basant-se en la llei contra els insults homòfobs.

L'homofòbia en el futbol espanyol encara no ha sigut eradicada. El fet que Espanya siga considerat un dels països del món en què l'homosexualitat gaudeix d'una major acceptació social, segons va revelar ja en 2013 un estudi del grup de pensament (*think tank*) nord-americà Pew Research Center, contrasta amb el seu invisibilització en el futbol, un esport en què manifestar públicament una tendència sexual diferent de l'heterosexual es considera tabú.

El Dia Internacional contra l'Homofòbia en el Futbol, que se celebra aquest diumenge, recor-

da tot el que queda per lluitar perquè imatges, situacions i insults homòfobs en el món del futbol desapareguen per sempre. Com aquesta fotografia sonora gravada a foc que qualsevol que haja acudit a un estadi de futbol encara escolta: "Maricó".

El problema és que mentre que les campanyes contra el racisme han sigut múltiples des de les institucions i els clubs per a reivindicar els valors de respecte i tolerància de l'esport, aquests no s'han estés a un col·lectiu que continua patint discriminació. Fins al punt que cap futbolista espanyol en actiu ha declarat obertament ser homosexual.

Contra els valors de l'esport

Cada un cert temps, a algun futbolista de la Lliga espanyola li toca ser víctima d'aquests insults homòfobs. Un exemple flagrant és, últimament, el de Cristiano Ronaldo. Durant el derbi madrileny disputat al Vicente Calderón [...], el portugués va tindre diverses friccions amb el matalafer Koke. Ja en el vestuari, Ronaldo va explicar als seus companys que el jugador roig-i-blanc li havia dit "maricó". Uns dies després, durant la visita del PSV Eindhoven a l'estadi roig-i-blanc, una part de l'estadi amb els nivells de testosterona encara alts va corejar "ix de l'armari, Cristiano ix de l'armari".

Víctima per la seua condició

Un cas paradigmàtic d'això és el que afecta Jesús Tomillero, el primer àrbitre espanyol que ha decidit fer el pas de reconèixer públicament que és gai. El col·legiat ha denunciat en diverses

ocasions insults homòfobs molt greus durant els partits. No sols això, també va ser víctima de les pedrades d'uns futbolistes d'entre 14 i 15 anys. L'assistent de l'equip d'aquests xavals es va referir a Tomillero minuts abans en els termes següents: "Eres un 'comepollas' i t'agrada que et partisquen el cul, maricó. T'espere fora".

Mentrestant, l'afectat va denunciar que la Federació Andalus de Futbol el va amenaçar de sancionar-lo si continuava difonent el seu cas en les xarxes socials i els mitjans de comunicació. Abatut pels insults i les amenaces, el col·legiat andalús va renunciar a continuar arbitrant. Després de reconsiderar la seua decisió, va decidir crear RojaDirecta Andalucía-LGTBI, la primera associació que lluita contra l'homofòbia en l'esport andalús. "He de seguir si vull lluitar perquè paren aquestes coses", va anunciar. Tomillero, que va necessitar protecció policial a causa de les amenaces de mort que rebia, ha explicat a

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

eldiario.es que ja no rep protecció policial "però em continuen arribant amenaces de mort a hores d'ara i la justícia no fa res".

Falta de suport institucional

En el futbol espanyol no hi ha un moviment que lidere la lluita contra l'homofòbia. De fet, s'ha mantingut al marge de la nova campanya contra aquesta discriminació. L'esport espanyol, per mitjà de l'acord del Consell Superior d'Esports amb l'Observatori contra la LGTBIfòbia, s'ha associat per primera vegada amb la Confederació Espanyola de Lesbianes, Gais, Bisexuals i Transsexuals (Colegas), amb l'objectiu de donar suport a la seua visibilitat i acabar amb aquesta plaga.

Francisco Ramírez, president de Colegas, ha explicat a *eldiario.es* que no va obtenir resposta per part de la Federació Espanyola de Futbol, del Real Madrid ni del Barcelona per a sumar-se a aquesta campanya i va subratllar la "vergonyosa i lamentable resposta del Real Madrid, que va afirmar que aquest és un assumpte alié a l'esport". Fonts de la Federació Espanyola han explicat a aquest diari que desconeixen l'assumpte relatiu a aquesta iniciativa, mentre que el Real Madrid va confirmar les paraules de Ramírez, explicant que "a causa de motius de política interna, no ens involucrem en gestions alienes a l'esport".

El col·lectiu insisteix en el fet que la Lliga de Futbol Professional (LFP) ha d'adoptar el model de la Premier League i la Bundesliga, les lligues anglesa i alemanya, respectivament. A Espanya,

les iniciatives d'aquest tipus se solen portar de forma individual, i més per part de clubs més xicotets, com és el cas del Rayo Vallecano, el Guadalajara, el Racing de Santander o el Leganés, que no per part dels grans clubs de la primera divisió.

La lluita contra l'homofòbia en el futbol té el seu origen en la història de Justin Fashanu. Aquest futbolista es va convertir en el primer jugador professional que es va declarar públicament com a homosexual. Va ocórrer en 1990, quan defenia els colors del Leyton Orient londinenc. En 1998, i després d'haver patit un autèntic calvari, acusat per un jove de 17 anys

per suposada agressió sexual, es va suïcidar. La investigació va concloure que no hi havia orde de detenció per a Fashanu i la policia va abandonar el cas per falta de proves.

Fashanu va deixar una nota abans de penjar-se, en la que explicava que la denúncia, les falses informacions i la necessitat de deixar de patir van ser els factors que van motivar la seua decisió. No així la seua condició com a primer futbolista que es va declarar homosexual. En la seua memòria es va instaurar el **19 de febrer**, data del naixement del jugador, el Dia Internacional contra l'Homofòbia en el Futbol.

Qüestions

1. La Llei 19/2007 contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport és molt clara quant a això i en els seus articles 2.1 c) i 2.2 d) arreplega la prohibició tant a la incitació a la violència en els recintes esportius com a "l'entonació de cànctics o l'exhibició de missatges amb contingut vexatori o intimidatori cap a qualsevol persona per raons d'origen racial, ètnic o orientació sexual", així com aquells que "atempten greument contra els drets, llibertats i valors proclamats en la Constitució". Així i tot, àrbitres i jugadors són habitualment l'escarni de les grades sense que la Comissió Antiviolença actue de forma exemplar. Diferents organitzacions en defensa dels col·lectius LGTBI han demanat una modificació de la Llei per a incloure de forma específica l'homofòbia com un delictes de discriminació. Per què creus que la comissió antiviolença no actua?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

2. En els partits que has vist, a l'estadi, enfront del televisor o a una pista d'esports, has sentit paraules ofensives contra els jugadors? Quins insults has sentit?
3. Què opines del que s'esdevé als estadis?
4. Per què creus que els grans clubs de primera divisió no s'involucren més en la lluita contra l'homofòbia? Et sembla una qüestió aliena a l'esport, com diuen aquests clubs?
5. Coneixies el cas de Fashanu? Què haurien de fer els clubs per a evitar fets com el de Fashanu?
6. Comenteu la notícia en grups de tres o quatre persones. Després es farà un debat general.

6.5.3. Si ho contes, ningú t'estimarà EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Intersexualitats

Desenvolupament:

Llegiu individualment el text i extraieu-ne les idees més importants. Comenteu-lo en grups de 4. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Text: Orgull intersex

Heu sentit parlar alguna vegada de la intersexualitat? Potser us sona més el terme 'hermafrodita', tot i que és inadequat per a les persones ja que una persona intersex no té la capacitat de fecundar-se a ella mateixa. En general, el silenci i l'ocultació han sigut la tònica de les persones intersex; però, tal com us hem animat en aquest llibre, sempre hi ha gent valenta que trenca motlles, per exemple la top model belga Hanne Gaby Odiele.

Odiel va eixir de l'armari com a intersex l'any 2017. Havia descobert que era intersexual quan tenia 17 anys mirant una revista juvenil holandesa. Els seus cromosomes "sexuals" eren XY, però al seu cos no li afectaven les hormones masculines, de manera que es va desenvolupar amb aparença femenina. Tal com ella mateixa explica en entrevistes i vídeos, prop del 2% dels bebès naixen intersexuals, és a dir, amb una anatomia sexual o reproductiva que no sembla encaixar en les típiques definicions binàries per

al masculí o femení. La majoria de professionals de la medicina qualifiquen aquest fet d'anomalia o patologia i, segons el tipus, estableixen diversos síndromes: hiperplàsia suprarenal congènita, síndrome d'insensibilitat als andrògens, hipospadies, síndrome de Klinefelter, etc.

Hanne no va rebre cap explicació per part de la seua família o metges més enllà de l'advertiment que no podria tindre fills. Relata que als 10 anys li varen extirpar les gònades (testicles o ovaris) ja que, suposadament, podien causar càncer pel fet de no haver descendit i estar dins del cos, encara que hi ha un percentatge similar de risc de contraure càncer de mama, i no per això els lleven els pits a totes les dones. Quan va descobrir el que li passava, es va tranquil·litzar en veure que no era ni un monstre ni l'única al món. Amb tot, son pare i sa mare li van dir no ho contara a cap persona; la mateixa advertència va vindre de part dels metges que l'atenien, ja que, segons deien, no l'entendrien ni trobaria ningú que l'estimara.

La jove es va convertir en una model d'èxit, i després d'això va decidir contar-ho al món sencer. Abans ho havia contat al que ara és el seu marit, i després ho digué a la resta d'amistats, sense que res canviara en la seua relació. Com a activista pels drets de les persones intersex, la jove danesa s'enorgulleix de les magnífiques reaccions que ha tingut la seua visibilització. Per exemple, uns pares li varen escriure per a dir-li que, després de sentir-la, havien decidit no operar el seu fill intersex fins que no tinguera edat de consentir.

Per a la model danesa, i també per a nosaltres, les cirurgies es fan per por als cossos que no encaixen en la categoria *home* o *dona*, i creiem que no s'haurien de fer sense el consentiment dels menors. A més, la majoria d'operacions tenen conseqüències negatives, com ara la menopausa prematura, l'osteoporosi o la no menys important pèrdua de sensibilitat genital (amb la dificultat o impossibilitat d'arribar a l'orgasme).

Hanne i gran part de l'activisme intersex –també les seues famílies– estan fartes d'ocultacions, i reclamen que el tema es conega per part dels professionals de la salut, dels educadors i educadores i, en general, per tot el món, i que aparega, per exemple, en els llibres de text.

Es parla al vostre llibre de Biologia del cossos intersex? [...]

SENABRE, Enric i SANCHIS, Rosa (2020, tercera edició revisada). *Què tinc ací baix?* Picanya: Bullent.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

6.5.4. Soc bisexual EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Bisexualitat](#)

[#LGBTIfòbia](#)

[#Música](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "[¿Cómo sabes que eres bisexual?](#)" (18 min) del canal d'Ana Cerezuela, on aquesta youtuber conversa amb Kevin sobre la bisexualitat.

Anoteu, a mesura que van eixint, les idees principals del vídeo. Per parelles, comenteu les idees amb les quals hi esteu d'acord i aquelles que no compartiu. Després, feu un debat amb el grup classe.

Idees per al debat:

Què és la bifòbia? Quins són els estereotips que pesen sobre les persones bisexuals? Hi ha qui diu que en una cultura més oberta, tots i totes seríem bisexuals en major o menor grau. Què en penseu d'aquesta afirmació?

Anoteu, a mesura que van eixint, les idees principals del vídeo.

Abús vs.
apoderament

6

6.5.5. Diverdiferències E

Nivells: ESO

Etiquetes:

#LGBTfòbia

Desenvolupament:

Mireu el vídeo "[Diverdiferencias](#)" (11'40"). Es tracta d'una animació per a mostrar en els col·legis d'Amèrica Llatina i promoure el diàleg sobre la diversitat, i evitar la discriminació a les aules.

En grups de 4, responeu a les qüestions. L'estructura cooperativa "llapis al centre" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Qüestions:

1. Com van ser educats per les seues famílies els protagonistes del vídeo Tomás, Juana, Matías i Gabriela? Què els deien als xics i a les xiques quan eren menudets? Era el que necessitaven?
2. Com va ser l'educació que reberen en el col·legi? Quins missatges els donaren a l'escola?
3. Com va reaccionar la gent després del crit de Gabriela? Com es va sentir ella amb les reaccions de la gent?
4. Què va fer-li a Gabriela la colla de Pedro? Com van reaccionar Juana i Gabriela? Per què es van sorprendre tant els de la colla de Pedro?

5. Com va respondre el professor de Matemàtiques a les preguntes de Tomás sobre els hòmens enamorats? I Margarita?
6. Quins drets tenim les persones, segons la professora Margarita?
7. Per què la gent discriminava i assetjava els quatre amics?
8. Com era la persona més discriminada del món que els quatre amics imaginaren? Què sentia aquesta persona?
9. Què va proposar Matías per a posar fi a les violències? Què proposes tu?
10. Podeu completar l'activitat mirant el vídeo [Animados a la diversidad](#) (3 min.), campanya de la Dirección General de Convivencia en la Diversidad de la ciutat de Buenos Aires (2014) en la qual es mostra la diversitat sexual i de gènere com una riquesa. Feu un meme (a l'ordinador o a la llibreta) amb un missatge que anime a la diversitat en la vostra ciutat o poble. Mostreu-los a la classe i voteu els tres més enginyosos.

6.5.6. Us explicaré què em molesta €

Nivells: ESO

Etiquetes:

#LGBTIfòbia

#Infantesa

#Intolerància per gènere

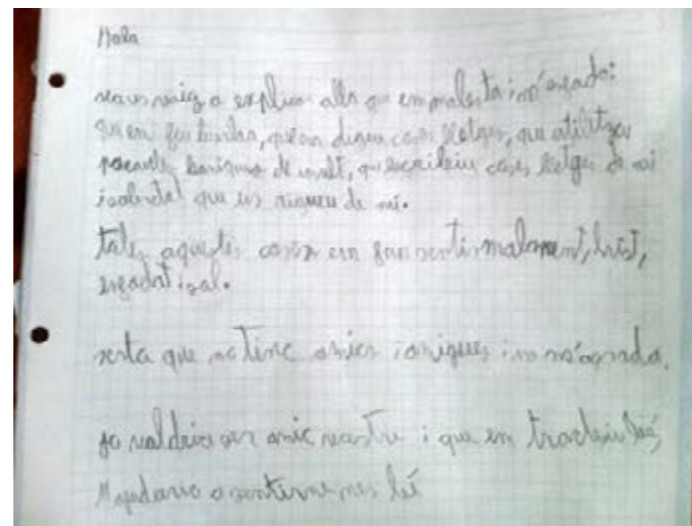
Desenvolupament:

Llegiu "Us explicaré allò que em molesta", la carta d'un xiquet de 8 anys que pateix bullying per ser femení. L'assetjament començà quan Manuel tenia 4 anys i va demanar que li pintaren la cara com una princesa en un dia de festa al col·legi. Ara en té huit i continua sentint els insults de «marieta» o el seu nom en femení. Sa mare conta que la situació esdevingué insuportable el curs passat quan els companys pintaren els insults al col·legi. El centre no va fer res i els pares decidiren canviar-lo de centre. Per desgràcia, es va trobar els assetjadors en un campament d'estiu; els monitors s'adonaren del patiment de Manuel i l'animaren a escriure una carta. La va escriure a casa, tot sol, i la va llegir davant dels companys. Per a ell va ser alliberador.

L'any 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei contra l'homofòbia, que estableix que «s'ha de vetllar perquè la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius».

Penseu que hi ha dret que anar a l'escola siga un infern per als xiquets i les xiquetes diferents?

Per grups, representeu un debat en el qual cada grup representarà un rol: a) xiquet assetjat; b) assetjadors/es; c) família del xiquet assetjat; d) família dels assetjadors; e) mestres i educadors/es, i f) companys del xiquet assetjat que veuen la violència però no fan res. Qualsevol persona del grup pot parlar. Decidiu prèviament els arguments que utilitzareu.

Hola,
Us vaig a explicar allò que em molesta i m'enfada: que em feu burla, que em digueu coses lletges, que utilitzeu paraules boniques d'insult, que escriviu coses lletges de mi i sobretot que us rigueu de mi.

Totes aquestes coses em fan sentir malament, trist, enfadat i sol.

Sento que no tinc amics i amigues i no m'agrada. Jo voldria ser amic vostre i que em tractéssiu bé.

M'ajudaria a sentir-me més bé.

6.5.7. Camarada Alan 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#LGBTIfòbia

#Trans

Desenvolupament:

Llegiu i comenteu el text "Camarada Alan" que escriu Miquel Missé després del suïcidi d'Alan (desembre 2015), un jove trans de 17 anys de Barcelona que fou un dels primers menors a qui un jutge havia autoritzat el canvi de nom en el DNI.

Llegiu les dades sobre l'assetjament escolar i suïcidi.

Responen a les qüestions en grups de 4. L'estructura cooperativa "full giratori" pot ser útil per a realitzar-les. (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".) Compartiu les vostres reflexions i relats amb el grup classe.

Qüestions

1. Quants Alans són necessaris perquè la diversitat siga considerada un valor i es treballa a l'escola i a tot arreu?
2. Busqueu informació sobre Ekai, un altre jove trans que es va suïcidar el 2018. Escriviu-li una carta semblant a la que escriu Missé, explicant-li com l'hauríeu acollit al vostre institut.
3. Què és Oasis?
4. Què us sembla la iniciativa?

5. Busqueu algun vídeo interessant sobre Miquel Missé i mostreu-lo a la classe.

Camarada Alan. Miquel Missé

Casi te conozco, Alan. Me habían propuesto visitarte hace un par de semanas para animarte un poco. Para contarte lo mucho que se liga cuando eres un chico trans, o que el mejor remedio contra el bullying son las amigas, o que en Barcelona hay un estupendo grupo de **Joves Trans** que se te iban a comer a besos y te iban a enseñar a hablar el lenguaje no-binario, o que te vinieras a ver una peli algún viernes de Espai Trans y te trajeras a la mama contigo para que se tomara un café con el resto de mami-militantes del Grupo de Familias Trans en la sala de al lado, o que te asomaras a algún evento de la gran familia de Generem o que te vinieras a un concierto de **Viruta FtM**. Muchos espacios en los que hubieras sido muy bien recibido, en los que te hubieras sentido algo menos solo, pero a los que nunca llegaste. Desde luego, si hay alguien que podía entenderte éramos tus iguales, las decenas de chicos y chicas trans que ayer nos agolpábamos en una concentración para recordarte. Los que, como tú, hicimos carreras de obstáculos para sobrevivir al instituto, con serias dudas de conseguirlo. Los que nos inventamos cada día mil estratagemas para pasar desapercibidos en espacios hostiles, o contando milongas para no enseñar nuestra documentación. Los que sabemos los mil y un agujeros negros en los que es fácil caer cuando uno empieza a construir una identidad de chico sin saber por dónde empezar.

Casi te conozco, y a la vez es casi como si te conociera.

Estos días muchas personas se preguntan cómo ha podido suceder. Se llevan las manos a la cabeza. Yo lo que pienso es cómo no pasa más a menudo. Es más, la pregunta debería ser: por qué no debería pasar. Seguramente esta reflexión la deben compartir muchas compañeras y compañeros que trabajan dando charlas y talleres en cientos de institutos sobre diversidad sexual y de género y que cada día descubren cómo hay quien literalmente sobrevive en su clase. **El acoso escolar por tener una expresión o identidad de género distinta está a la orden del día.** Y no hace falta esforzarse mucho para encontrarlo en patios, pasillos, vestuarios. No es ningún misterio. La mayoría de personas LGTB adultas cuentan historias de discriminación en su adolescencia. Se han escrito decenas de informes para decirlo pero aun así, todavía hay quien se sorprende. Más que ingenuidad, es una terrible hipocresía. Tu muerte volverá a llevar el debate del acoso escolar a la primera línea mediática, sin duda. Lo que no tengo claro es si se desarrollarán políticas para transformar este escenario.

Hoy es muy fácil decir #YoTambienSoyAlan. A eso se apunta todo el mundo. Pero lo difícil es ser Raquel, Sara, Nico, Claudia, Paul... que siguen con vida. Luchando algunos días entre mantas para no ir a clase o buscando un nuevo instituto. Resistiendo con terapias o con alguna que otra pastilla para calmarles el malestar generado en parte por muchos chicos y chicas que ejercen violencia para demostrar que ellos

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

han triufat en la reproducció de les rols de gènere hegemònics però que al final també són víctimes disfrazades de verdugos. Sobrevivint amb remeis com parches que solament busquen com adaptar-les com si això dependia d'elles, ocultant la nostra responsabilitat col·lectiva. I tenint que escoltar cada dia com un mantra que el context és TAN difícil de canviar, la realitat asfixiant i binària està TAN enraïcada... Tractant així de implantar-nos la derrota.

Però a pesar de tot aquest soroll, Raquel, Sara, Nico, Claudia, Paul... encara segueixen vivants.

Tot encara recordo no fer ni tan sols un any, quan vam llançar el projecte **OASIS**, unes colònies d'estiu per adolescents LGTB a Barcelona, haver tingut que escoltar per part de certes administracions públiques que l'assetjament escolar cap a joves LGTB no era per tant, que al final la gent se espanta, que no cal que dramatitzem... En fi. També et hauria portat al OASIS.

Que no ens cegui tota aquesta tristesa que aquests dies ens inunda. Que aquesta tristesa ens devolvi la ràbia cap a un sistema per el qual la teua mort és un dany col·lateral. Com ho són les dones que enterram cada mes, com ho són els maricones de merda grafitats a les portes d'un bany. La teua mort com el millor exemple de que la nostra cultura està anclada en que solament hi ha homes i dones, nens i nenes. Amb els seus dos cossos oposats, els seus cervells binaris, els seus comportaments polaritzats, els seus desitjos heterossexuals. La teua mort com

el millor exemple d'un desastre estructural: el sexisme.

Que els nens i nenes trans no tinguin que ocultar mai la seua identitat a les seues classes, això serà l'èxit. Que puguin ser gent trans de la seua institució, companys trans dels seus amics i amigues, alumnes trans dels seus professors. Sense que calgui guardar cap secret. I per arribar a això, per que els joves trans puguin sentir-se segurs, calen referents, cultura i molt orgull trans.

Que ningú creï que això es resol amb canviar els nostres noms al DNI, ni tan sols canviant els nostres cossos. Això ens ajudarà a viure millor, però no acabarà amb el sistema que t'ha portat a la mort. **La resposta està en deixar de centrar-nos en tot el que la gent trans tendríem que canviar, i començar a canviar aquest sistema social que, per començar, patologitza la nostra experiència exigint-nos a cada pas un certificat de trastorn mental.**

Que la teua somriure rebelde amb la que ens martiritzen els mitjans ens serveixi per travessar el llor i mantenir-nos en lluita. Que ens serveixi per mantenir viva la teua memòria des de la més profunda ràbia trans. Perquè camarada és aquell del qual, sense arribar-lo a conèixer, podem conèixer les seues lluites diàries i quotidianes, així com les seues grans batalles, compartir-les i amar-les.

Casi te conozco, camarada Alan. Però des d'ara no volem que et oblidem.

Idemtv.com

Text. Dades sobre assetjament escolar

"Acoso Escolar Homofóbico y Riesgo de Suicidio en Adolescentes y Jóvenes LGB". COGAM i FELGTB. 2012.

Investigació estatal amb joves de 12 a 25 anys que han patit AEH (assetjament escolar homofòbic). 653 enquestes en 129 localitats de 44 províncies i Melilla. Principals resultats:

- El 57% de l'assetjament escolar homofòbic s'inicia entre els 12 i els 15 anys. El 23%, abans d'arribar a l'ESO.
- El 49% ha patit l'assetjament escolar homofòbic diàriament o freqüentment. El 69% va patir l'assetjament durant més d'un any.
- El 90% ha patit l'assetjament escolar homofòbic de part d'un company baró i l'11%, d'un professor.
- El 42% no va rebre ajuda de cap tipus al seu centre educatiu. Solament el 19% va rebre ajuda del professorat.
- El 82% no va informar de l'assetjament escolar homofòbic a la família.
- Del 18% que sí que ho va fer (més del 10% que va ser descobert pels seus familiars), el 27% no va rebre cap suport i el 73% sí (fonamentalment de la mare).
- El 43% dels qui van respondre l'enquesta, va arribar a plantejar-se el suïcidi (el 56% contínuament o durant molt temps; el 27% de forma persistent en el temps).
- Entre els qui van experimentar ideació de suïcidi, el 81% va arribar a planificar-ho, el 40% amb detalls. Això significa que el 35% de les i

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

dels joves que van patir assetjament escolar homofòbic van arribar a planificar el seu suïcidi.

- Dels qui van idear el suïcidi, el 40% va arribar a intentar cometre'l en una o diverses ocasions. És a dir, el 17% de les i els joves que pateixen assetjament escolar homofòbic arriba a atemptar contra la seua vida.
- Estem parlant de víctimes que senten humiliació (63%), impotència (60%), ràbia (59%), tristesa (59%), incomprensió (57%), solitud (53%), vulnerabilitat i aïllament (50%). Però sobretot desesperança (66%).

6.5.8. Homotransfòbia a l'escola EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#LGBTIfòbia

#Intolerància per gènere

Desenvolupament:

Vegeu i comenteu el vídeo [Me llaman maricón en el colegio](#), on Abraham Quintana ens conta, en el canal [SpanishQueens](#), la seua experiència en el col·legi quan els seus companys li deien "maricó" per jugar amb nines, i cap mestre va fer res per evitar-li el patiment. Quintana acaba amb una recomanació a qui vol estudiar Magisteri:

"M'agradaria demanar a tots els mestres, a tots els que volen estudiar Magisteri, que s'ho pensen, que ser mestre no és simplement una carrera més. Un mestre està en els primers anys de formació d'una persona, i aquests anys marquen per a tota la vida la seua personalitat; la qual cosa significa que és una professió amb una responsabilitat enorme. I estic fart de veure gent que decideix estudiar Magisteri perquè no sap què estudiar. I això no solament és aplicable al tema de l'homosexualitat, sinó a tots els temes."

Vegeu i comenteu el vídeo "[Vida social y rechazo](#)", (9 min. 42 seg) on el *vlogger* trans Marcos Duran Mateos explica el bullying i l'aïllament que ha patit gran part de la seua vida.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. En el comentari grupal, teniu en compte les "idees per a dinamitzar el debat" que suggerim.

[Orientacions per al professorat. És important que es comente que quan una persona està aïllada és més fàcil mirar cap a un altre costat quan se l'està assetjant, o fins i tot participar-hi en major o menor mesura. De fet, aïllar-la sol ser previ a l'assetjament, tot i que de vegades n'és una conseqüència. Així, la gent acaba pensant que la violència és culpa de la víctima, que és estranya i no se socialitza amb ningú.]

Idees per a dinamitzar el debat:

Per què l'assetjament homotransfòbic és més comunament exercit per barons? Quines mesures va prendre la vostra escola contra el bullying homotransfòbic? I l'institut? El bullying és només responsabilitat de l'escola? Quina responsabilitat tenen els companys de la persona que pateix bullying? Què podem fer quan veiem violència? Actuar sols, actuar en grup, demanar ajuda...?

6.5.9. El lavabo equivocat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Trans

#Anglès

#Binarisme

#LGBTfòbia

#Identitat de gènere

Desenvolupament:

En els lavabos de les universitats del Regne Unit podeu trobar aquest missatge: "Creus que algú està utilitzant el lavabo equivocat? I algunes recomanacions.

Qüestions:

1. Traduiu-les de l'anglès i elaboreu un cartell semblant per a penjar-lo als lavabos del vostre centre.
2. Al nostre país, els lavabos estan separats per sexes. En els femenins, sol haver-hi menys vàters que en els masculins, fet que provoca que les dones hagen de fer cua molt sovint. D'altra banda, que estiguen separats per sexes complica la vida de les persones trans, que sovint no saben en quin dels dos llocs seran ben rebudes. Se us acudeix alguna forma raonable de solucionar aquests inconvenients?
3. En alguns països, els lavabos són mixtes. Què en penseu? Té avantatges o inconvenients per a les dones? I per a les persones trans?

4. En el cas que penseu que és millor així, us semblaria viable que al vostre institut els lavabos foren mixtes?

Do you feel like someone is using the "wrong" bathroom?

Please don't:

- Stare at them
- Challenge them
- Insult them
- Do not purposefully make them uncomfortable.

Instead, please:

- Respect their privacy
- Respect their identity
- Carry on with your day
- Protect them from harm

They are using the facilities they feel safe in. Please do not take this right away from them.

Trans & gender questioning students... You have every right to be here:

- In this facility
- In this university
- In this world

Your gender identity and expression are valid.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.5. LGBTBIFÒBIA

6.5.10. Tot millorarà 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#LGBTIfòbia

#Anglès

#Activismes

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "[Coming out](#)", de la *vlogger* Stevie, on apareix contant-li a la seua àvia que és lesbiana per telèfon (en anglès).

Vegeu el vídeo "[What's going on?](#)", on Jonah, un adolescent de 14 anys, explica el bullying que patia per ser gai. El vídeo està en anglès, però podem trobar-lo [amb subtítols en espanyol](#). Es va publicar el 2011 i és un exemple de com la xarxa pot esdevindre un lloc de resistència. En Jonah, veiem un procés d'apoderament important que l'ha portat a ser hui en dia un activista LGBT.

Què transmet Jonah en el vídeo?

Vegeu els vídeos del projecte [It Gets Better](#) (en català: "Millorarà"), que va ser creat per Dan Savage el 2010 en resposta a l'augment de suïcidis de joves adolescents als EUA, assetjats per ser homosexuals o perquè el seu entorn pensava que ho eren. L'objectiu del projecte és la prevenció del suïcidi entre joves LGTB a partir de testimonis de persones adultes que els assegurin que les seues vides milloraran. En les dues primeres setmanes, el canal va aconseguir quasi set-cents vídeos, molts d'ells de persones cèlebres de totes les orientacions sexuals, per

exemple, de l'expresident Obama. El projecte continua en l'actualitat i hi ha delegacions en molts països del món.

1. Vídeo [It Gets Better: Dan and Terry](#)
2. Vídeo [It Gets Better: Apple Employees](#), i la versió amb [subtítols en espanyol](#).
3. Vídeo [It Gets Better: Love, Pixar](#), i la versió amb [subtítols en espanyol](#).

Escriviu un missatge de resposta a Jonah amb paperets, com ho va fer ell [el poden fer en anglès si l'activitat es fa en aquesta assignatura]. Si us animeu, graveu-lo en vídeo.

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

Objectius

- Entendre l'abús sexual infantil, les situacions en les quals es dona (majoritàriament per part de persones de l'entorn quotidià, amb enganys i manipulació...) i les dificultats per a abordar-lo adequadament (sentiment de culpa de les víctimes, negació per part de la família...).
- Entendre les conseqüències de l'ASI, entre d'altres, la possibilitat de patir o d'exercir relacions abusives en l'edat adulta.
- Ajudar el jovent a reconèixer la violència sexual, a desenvolupar habilitats per a dir no i per a demanar ajuda.
- Entendre que la sexualitat és una dimensió humana que ens acompanya tota la vida, però que es viu de manera distinta en cada etapa evolutiva.
- Promoure el consentiment informat com a base de les relacions afectives i sexuals en qualsevol etapa de la vida.
- Reclamar una educació sexual de la infantesa que protegisca i ajude xiquets i xiquetes a relacionar-se amb el seu cos i amb el cos dels altres d'una manera saludable, ajudant-los a saber posar límits i ser assertius.

Abús sexual infantil

Informació per al professorat

L'Abús Sexual Infantil (ASI) es defineix com els contactes i les interaccions entre una criatura i una persona adulta quan l'agressor utilitza la xiqueta o el xiquet per a estimular-se sexualment ell mateix o la víctima. L'abús sexual pot ser també comés per una persona menor de 18 anys quan aquesta és significativament major que la víctima, o quan qui agredeix està en una posició de poder o control sobre una altra (National Center of Child Abuse and Neglect, 1978).

L'abús sexual infantil inclou la coacció (mitjançant l'engany, el xantatge, la pressió, la força física...) i l'asimetria d'edat. En realitat, l'asimetria d'edat determina moltes altres asimetries: en l'anatomia, en el desenvolupament i especificació del desig sexual, en les habilitats socials, en l'experiència sexual, etc. Una diferència d'edat significativa impedeix una vertadera llibertat de decisió, ja que suposa en si mateixa un poder que anul·la tota possibilitat de relació igualitària (Félix López i Amaia del Campo). Tanmateix el poder no sempre ve donat per la diferència d'edat, sinó per altres tipus de factors, com poden ser el gènere, la posició econòmica, l'experiència, etc. Així, com hem vist en altres parts d'aquest projecte, l'abús sexual entre iguals és també una realitat que hem d'atendre i previndre.

Segons explica López F. *et al.* (1994) en "Els abusos sexuals a menors. El que recorden els adults", un 23% de les xiquetes i un 15% dels xiquets pateix abusos sexuals abans dels 17 anys a Espanya. Els abusos sexuals a menors són, per tant, més freqüents del que general-

ment es pensa. La tipologia dels abusos és variada i també inclou, per exemple, l'exhibicionisme. Però s'estima que un de cada quatre casos d'abusos sexuals infantils inclou el coit vaginal o anal. Estudis més actuals han aportat dades molt semblants. En "Prevalencia y características del abuso sexual infantil en estudiantes universitarios españoles" (Pereda & Forn, 2007), la prevalença de l'abús sexual abans dels 18 anys se situa en un 17,9% (un 14,9% abans dels 13 anys i un 3% entre els 13 i els 18). Un 15,5% dels barons i un 19% de les dones manifesten haver patit aquesta experiència. Destaca l'elevat percentatge de penetració abans dels 13 anys (26,7% en xiquets i 42,1% en xiquetes).

No hi ha un perfil determinat de l'agressor, i contràriament al que pensa molta gent, no es tracta d'una persona malalta ni es dona solament en contextos marginals. El que sí que preval clarament és el sexe: el 90 per cent dels agressors sexuals són hòmens. Tampoc no hi ha una edat específica per a l'agressor. De fet, hi ha indicis de l'augment d'abusos comesos per jòvens o adolescents. Alguns estudis afirmen que el 20% de violacions són perpetrades per menors d'edat. A més, la majoria dels abusos sexuals són perpetrats per persones properes i hòmens conegudes per la criatura (80-85%), molt sovint de la seua pròpia família, amitats, veïnat, cuidadors, entrenadors, professorat, etc.

Respecte al xiquet o xiqueta víctima d'abús sexual, els estudis assenyalen que s'abusa més severament i amb major violència en el cas de

les xiquetes. L'edat de màxima incidència de casos d'abús en ambdós sexes sol ser dels 6 als 12 anys, tot i que en les xiques sol començar abans. En xiquets i xiquetes amb diversitat funcional, la prevalença de l'abús és al voltant de tres vegades superior que en els xiquets i xiquetes normotípiques.

Malgrat les dades, la gran majoria dels abusos sexuals no acaben en denúncies i els perpetradors queden impunes. El fet que l'abús es dona majoritàriament en l'àmbit proper al menor provoca una gran incomoditat en la família i dificulta assumir que una violència d'aquesta naturalesa s'ha estat donant al seu si sense que ningú se n'adonara. Moltes altres denúncies no segueixen endavant per falta de proves o perquè la persona només ha sigut capaç de reconstruir la seua autoestima i de denunciar els fets passats els anys, quan el delicte ja havia prescrit. Totes les associacions de víctimes d'ASI demanen que aquests delictes no prescrivien mai, però en la major part de legislacions l'abús ja no es pot penar passats 10 o 15 anys.

Les seqüeles de les persones que han patit ASI s'allarguen en el temps: problemes alimentaris, patologies mentals, dificultats per a establir relacions d'intimitat i confiança, insomni i malsons, un desenvolupament de la sexualitat precoç, majors possibilitats de tindre relacions de parella abusives i/o amb violència, problemes d'atenció, depressió, etc.

En l'estudi realitzat l'any 2009 per Sílvia López, "Abús sexual en la infància i l'adolescència:

característiques, recurrència i maltractament

(mitjançant qüestionari anònim a 1015 dones majors de 18 anys, en 24 centres d'atenció a la salut sexual i reproductiva de Catalunya) es conclouïa que haver patit ASI es relaciona amb un major risc de patir maltractament per part de la parella o parelles en l'edat adulta, ja que el 70,2% de les xiquetes que varen patir intent de penetració o penetració havin rebut algun tipus de maltractament per les seues parelles adultes i el 47,8% de les xiques que van ser tocades o obligades a tocar havin estat també víctimes de maltractament en l'edat adulta. De les més de mil dones entrevistades, el 37,6% van patir algun tipus d'abús en la infantesa (tocaments, 32,4%; obligada a tocar, 16,5%; intent de penetració, 16,6%, i penetració, 9,6%); dels abusadors, el 16% era un desconegut, el 45%, un conegut, i el 39%, un familiar; més de la tercera part dels abusos van durar anys i més de la meitat van tindre lloc abans que les xiques feren els 13 anys; a més, el 65,6% de les xiquetes no ho contaren a ningú i, de les que sí que ho contaren, el 18,2% varen ser **culpades dels fets**.

La prevenció és fonamental per a evitar que es produísca l'abús i per afavorir la detecció propera. Contar-ho tan bon punt ha passat és més fàcil que fer-ho quan han passat els anys. La persona que abusa, tal com ocorre en altres formes de violència, aïlla i anul·la la voluntat de la víctima amb enganys o amenaces, i les víctimes acaben sentint-se culpables.

Les criatures no es poden protegir a soles, sinó que som les persones adultes les que hem de

cuidar d'elles. La responsable no és només la persona que abusa sinó un entorn que, coneixent l'abast del problema, mira cap a un altre costat. Tal com també passa amb els missatges d'alerta a les joves, no sembla massa útil dir a les criatures que no parlen amb estranys o que no afegisquen desconeguts a les xarxes socials perquè el perill està sobretot en l'entorn proper; per tant, tal com afirma la psicòloga Pepa Horro, el que hem de fer és ensenyar a reconèixer la violència, a dir que no i a demanar ajuda quan la necessiten.

Fonts de la informació

- PASQUAL, Elisenda (2016). *L'ombra de la Clara*. Ed. Uranito. És un conte en català i en castellà que inclou un **manual pedagògic**, una breu però completa guia-resum sobre l'ASI que tant l'alumnat com el professorat poden llegir si desitgen aprofundir en la temàtica.

Altres materials d'interés

- El programa *Ep, no badis!* (2000), que va ser pioner en la prevenció de l'ASI a nivell comunitari. A la guia pedagògica podem trobar molta informació que, tot i tindre ja uns anys, continua sent majoritàriament actual.
- Documental "**Els monstres de ca meva**" (2010, 60 min.)
- Documental "**La revolución fluorescente**" (2017, 36 min.), realitzat per Producciones

desde el Cariño per a la UNESCO, sobre les causes, conseqüències i mesures per a eradicar els abusos sexuals en la infantesa.

- Recomanem també la lectura del **Protocolo básico de intervención contra el maltrato infantil en el ámbito familiar** de la Secretaria d'Estat de Serveis Socials i Igualtat (2014) i les recomanacions per a la prevenció extretes de: **Abús sexual Infantil: Manual de formación para profesionales**. Save the children (2001). En aquesta pàgina podem veure'n uns **fragments del Protocol** per a treballar a l'aula, i en aquesta, **les recomanacions per a la prevenció**.

6.6.1. Un caramel especial EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Abús sexual infantil](#)

[#Infantesa](#)

Desenvolupament:

Llegiu el conte "Un caramel especial", que forma part de *Filomena desde la diferencia*, d'Irma Navarro.

Després, llegiu el text que comenta el conte i vegeu el vídeo [Sentia que era culpa meva](#), fragment del documental "[Els monstres de ca meva](#)" (2010, 60').

Escriviu una carta a Filomena explicant-li la situació que va viure de menuda i ajudant-la a no sentir-se culpable.

Text. Filomena i el caramel especial

De majors no sempre recordem les coses que ens passaren de criatures, però algunes es queden gravades en la ment amb molta nitidesa. Filomena conservava el record d'una vesprada d'estiu en què jugava amb altres xiquets i xiquetes, amb poc més de quatre anys. Estaven al camp de vacances i totes les criatures es reunien a jugar prop d'una granja. I un lloc on els agradava molt anar, i passar les hores de més calor, era el graner.

Aquella vesprada, hi havia pocs xiquets. Entre ells, n'hi havia un de més major, a qui direm X.

Aquest no sempre jugava amb els menuts sinó que solia fer rogle amb els de la seua edat, però el coneixien i era simpàtic. Van jugar com sempre i, quan es va fer l'hora d'anar-se'n, X li va demanar a Filo que es quedara una estoneta, que tenia una coseta per a ella, i Filo s'hi va quedar.

- Què tens?
- Tinc un caramel molt bo per a tu.
- D'acord, me'l dones?
- Agafa'l tu; està ací i es va assenyalar la butxaca del vaquer.
- Filo va ficar-hi la mà, va trastejar un poc i no va trobar-hi res.
- És un caramel especial, però està més amagat i has de mirar millor. Busca per ací.

X es va abaixar la cremallera i va convidar Filo a ficar-hi la mà. Després la va convèncer amb enganys perquè xuplara aquell caramel que segons ell estava molt bo i, quan ella se'n va voler anar perquè no li agradava, la va estrényer contra ell, fins que Filo va aconseguir escapar-se d'entre les mans del xic i va eixir corrent del graner, espantada i nerviosa.

Quan va arribar a casa, les cames li tremolaven. Es va ficar a l'habitació i va intentar comprendre el que havia passat, sense aconseguir-ho. Aquell xic l'havia enganyada i ella, per alguna desconeguda raó, se sentia avergonyida. Aparentment X no l'havia forçada, però Filo sentia que sí. No va ser capaç de contar-ho a ningú. Un sentiment de culpabilitat l'envaïa. No tornà al graner ni va veure X, que pareixia haver desaparegut.

Van passar els anys. Filo ja en tenia 16 i havia oblidat aquell incident fins que va veure X per casualitat al carrer. Li va donar molt mal rotllo i sabia que el coneixia d'alguna cosa, però en un principi no el va ubicar. Llavors va recordar aquella cara, l'expressió, els moviments... i se li va regirar l'estómac. Va sentir vergonya i ràbia al mateix temps.

El va deixar passar sense dir-li res i va recordar aquella vesprada, i es va sentir com si li estiguera passant en aquell moment. Llavors va comprendre que aquell xic, que ara era un home, havia abusat d'ella, amb plena consciència i sense escrúpols.

Deu haver abusat de més xiquetes? Quantes Filos hauran caigut mitjançant les seues estratègies?

Estava segura que en devien haver sigut moltes, i es va sentir impotent.

Mai més el va tornar a veure.

Text. ASI i l'educació sexual durant la infantesa

Filomena va patir abús, però no va saber posar-li nom fins a l'adolescència. Una persona més gran i amb més poder la va enganyar amb mentides i manipulació. I ella, que no tenia cap culpa de res, es va sentir bruta i culpable, i no ho va dir a ningú. Filo no sabia que allò que hi havia sota els calçotets de X no era un caramel sinó un penis. La seua família era molt pudorosa i ni el pare ni els germans havien estat mai nus davant d'ella. Tampoc podia comparar el que li

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

estava passant amb altres situacions. Ella intuïa que alguna cosa no anava bé, però no va saber reaccionar. Li faltaven dades per a dir NO i la ignorància la va deixar indefensa.

Malauradament, això que li va passar a Filo li passa a molta gent, a moltes xiquetes, i també a xiquets; però aquest drama es manté en silenci, un silenci fet de vergonya i de culpa, que deixa impune qui comet l'abús i dificulta posar-hi solució i reparar el dany.

La majoria dels abusos sexuals a criatures es donen en el seu entorn més pròxim. Familiars, veïnat, amistats o persones conegudes utilitzen la seducció, el xantatge, l'amenaça o la manipulació per a obligar o incitar a realitzar pràctiques sexuals. I si parlem de la família com a entorn poc segur, no pretenem culpabilitzar els pares o les mares per no tindre cura de les criatures, sinó que volem fer veure que no és la institució la que garanteix el benestar dels membres sinó el seu comportament ètic. I l'ètica s'educa.

I la bona educació passa per no confondre la sexualitat amb la violència, encara que estiguem parlant precisament de comportaments violents. De vegades es vol "protegir" les criatures dels "perills" de la sexualitat, reprimint-les o allunyant-les de comportaments perfectament saludables com són l'autoerotisme o els jocs de descobriment, i els tocaments en parelles o en grups d'iguals. O també es donen, especialment a les xiquetes i xiques, missatges de perill: "Aneu amb compte amb els xics, que tots volen el mateix!". La realitat és que hem de protegir les persones de la violència, no de la sexuali-

tat. I permetre que experimenten amb els seus cossos, i acompanyar-ho amb educació sexual, ajuda les criatures a comprendre les sensacions i els sentiments sexuals que viuen, i els ajuda a protegir-se i també a no agredir.

És imprescindible que sàpiguen com són els cossos, i que el penis, la vulva i també el clítoris són parts de les quals cal parlar si volem que es relacionen de manera saludable i en igualtat. L'educació afectiva i sexual és una bona manera d'aprendre a desenrotllar-se amb llibertat, de saber distingir el que és sa del que no ho és, de no acceptar la imposició de conductes inadequades i de no reproduir conductes violentes.

Les relacions sexuals són molt boniques a qualsevol edat, si les persones estan a gust i fan el que volen perquè volen, no perquè ningú els obliga.

6.6.2. No vages amb desconeguts! EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Abús sexual infantil](#)

[#Infantesa](#)

Desenvolupament:

Vegeu "[L'animació de Fran Bravo](#)", que encapçala el documental "Els monstres de ca meva" (Direcció: Marta Hierro i Alberto Jarabo, 2010).

Amb el primer cicle d'ESO, podem veure i comentar també alguns dels vídeos següents:

-Vídeo "[Mensaje de un niño para los abusadores](#)"

-Vídeo "[Chantaje - Regalo - Trato. Previniendo el abuso sexual infantil](#)"

-Vídeo "[Enséñales a poner los límites adecuados. Previniendo el abuso sexual infantil](#)"

-Vídeo "[Asertividad: ¿qué haces cuando sucede algo que no te gusta? Previniendo el abuso sexual infantil](#)"

-Vídeo "[Cuando alguien dice no, ¡paramos! Previniendo el abuso sexual infantil](#)"

En els cursos superiors, vegeu els primers cinc minuts del [vídeo on s'entrevista Pepa Horno](#) i llegiu l'entrevista a aquesta psicòloga i consultora en infantesa, afectivitat i protecció de la infantesa que, durant més de quinze anys, ha coordinat campanyes contra la violència infantil. Podem recomanar també que vegem el documental complet "[Els monstres de ca meva](#)"

al canal de Vimeo de la productora. Després, responeu a les qüestions en grups de 4.

Qüestions

1. Quines conseqüències té l'abús?
2. Per què se senten culpables les víctimes?
3. Quines mesures de prevenció proposa Horno? Se us acudeixen altres?
4. Quines semblances i diferències hi ha entre la violència de gènere i la violència sexual cap als menors?
5. En el vídeo, Horno exposa una teoria sobre la relació entre amor, poder i violència, podeu explicar-la? Hi esteu d'acord?

Notícia. Entrevista a Pepa Horno, experta en ASI

"No serveix dir a les nenes que no parlen amb desconeguts, hi ha que ensenyar-les a demanar ajuda i a reconèixer quan les fan mal."

LETICIA DE LAS HERAS - DOMINGO, 12 DE FEBRERO DE 2017

PAMPLONA - Pepa Horno intervindrà la propera setmana en les III Jornades de protecció a la infantesa i adolescència sobre el mal sexual a menors, una realitat que produeix gran mal en les que ho pateixen i sobre la que les adults tenen gran responsabilitat.

¿Com es pot prevenir que un menor sigui víctima de mal sexuals?

-Lo primero es hablar de ello. El mal sexual infantil es un tema que a muchas familias les re-

sulta difícil conversar. No solo por el tema de la sexualidad, sino también porque intentan mantener a sus hijos al margen de ese tipo de realidades y alejarles de la parte más dura y dolorosa de la vida, pero justamente cuando no hablas de eso es cuando les pones en riesgo de poder vivirlo. Hay que abordar el tema de diferente manera en función de la edad del niño, pero hay que hacerlo. No se trata tampoco de tener una charla, sino aprovechar las cosas que van surgiendo en el día a día para poder trabajarlas.

Se tiende más a alejarles de personas extrañas, ¿no?

-El 80% de los casos suceden en el entorno más cercano de los menores. No necesariamente en las familias, pero sí personas que los niños conocen y probablemente quieren porque así es más fácil ganarse su confianza y poderlos manipular para conseguir que callen sobre lo que está ocurriendo. No sirve decirles que no hablen con desconocidos, la clave es enseñarles a decir que no, a pedir ayuda y a saber reconocer cuándo alguien les hace mal, sea quien sea.

Y con niños muy pequeños, ¿cómo se puede tratar esto?

-Llevándolo al día a día. El asco, por ejemplo, es una emoción común que describen las víctimas de mal sexual y que los niños pueden reconocer. Cuando un niño me dice "esta comida me da asco" puedo decirle que no sea maleducado y se lo coma o puedo decirle: "Cariño, cuando alguien, sea quien sea, te haga sentir esto, cuéntamelo". Así le estás dando un recurso

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

físico concreto para detectar una sensación de peligro y esto se puede hacer con niños de dos y tres años sin necesidad de hablarles de sexo. Para eso hay que afrontar la educación no censurando las sensaciones físicas y las emociones de los niños, sino ayudándoles a reconocerlas y a ponerles nombre.

Y con adolescentes que ya saben lo que es el sexo ¿cómo se debe tratar esto?

-Con claridad y honestidad. Las relaciones sexuales forman parte de la adolescencia, pero las claves siguen siendo las mismas porque el abuso sexual no es una cuestión de sexo, es una cuestión de abuso. Hay que enseñarles a ser capaces de reconocer sus propias emociones y el poder que tienen las personas sobre ellos y ellos sobre las personas. Una forma muy común de abuso sexual es que una persona termine teniendo relaciones sexuales con otra antes de lo que querría porque el otro le amenaza con dejarle. Al final, tanto en la niñez como en la adolescencia la prevención se basa en el respeto a los demás, en el reconocimiento de las situaciones de peligro y en la capacidad de pedir ayuda. /.../

¿Los niños viven estos abusos de manera diferente a como lo vive una persona adulta?

-No es una cuestión de edad, lo que produce la vivencia diferente es cómo se produce el abuso y lo que ocurre en él. Por ejemplo, depende de la relación que se tenga con la persona que abusa o el tiempo que se lleve viviendo. Si lo cuentas en cuanto ocurre es más fácil que si

pasa tiempo porque hay todo un proceso por el cual el abusador o abusadora hace sentir culpables a los niños por no contarle, pero esto se cumple también en un adulto. Hay personas que pasan muchísimos años antes de poder hablar de esto, por eso el abuso sexual no debería prescribir nunca como delito. Hace falta mucho tiempo para poder recuperar una seguridad mínima para poder contarle. Por eso la parte de prevención es tan importante, no solo evita que se produzca el abuso sino que también favorece la detección temprana y la revelación.

¿Por qué se produce esta sensación de inseguridad y culpabilidad en la víctima?

-La persona que abusa, como en todas las formas de maltrato, hace todo un proceso de anulación de la víctima. Sabe que está cometiendo un delito y hace una serie de cosas para conseguir que el niño no lo cuente. Lo manipula, lo engaña, lo amenaza y lo aísla de su entorno. Por eso es tan importante saber pedir ayuda, porque suelen elegir a niños que están solos, no tienen amigos, son tímidos o están en situaciones de riesgo. Una vez que los tienen aislados empiezan las amenazas y los chantajes y partir de ahí se sienten culpables de no contarle y no saber pedir ayuda porque sienten que si hubiesen hecho algo antes habrían podido pararlo. Todo eso produce una sensación de impotencia y de culpabilidad.

¿Qué consecuencias puede tener en un adulto haber sufrido un abuso sexual durante su niñez?

-Si tu entorno no te ha creído hay una doble agresión. Esto te condena al aislamiento, la

incomprensión y la soledad y los daños pueden ser en todas las áreas del desarrollo. Sin ayuda las consecuencias del abuso duran toda la vida. Por ejemplo, son muy frecuentes los problemas de alimentación, de hecho es muy común en los casos de anorexia y bulimia encontrar historias de abuso en la infancia. También presentan trastornos del sueño continuados y 20 o 30 años después siguen teniendo pesadillas. Establecer intimidad con otra persona se convierte un problema y no solo en lo referente a las relaciones sexuales, sino en poder confiar en otra persona. Tienen problemas de atención, fallos de memoria repetidos, *flash-back*, episodios depresivos...

¿Qué peculiaridades tiene este abuso cuando se produce en menores con discapacidad?

-Un abusador lo que necesita es acercarse a niños lo más vulnerables, indefensos y aislados posible porque así le resultará más fácil y tendrá más posibilidades de salir impune. Las personas con discapacidad están en un riesgo muy superior, pero depende de nuevo de la formación que reciban ellos y su entorno para detectar estos abusos. En principio la discapacidad física no es un problema, pero la discapacidad mental o sensorial puede ponerles dificultades para contar lo que les está pasando, pueden no saber identificar ni siquiera lo que les está pasando. El daño en el desarrollo va a estar, con lo cual lo va a manifestar, pero la posibilidad de revelar el abuso si no se ha trabajado previamente con ellos es mucho más pequeña. Además, en el proceso judicial esto se complica muchísimo porque su capacidad de narrar los hechos que han ocurrido está mucho más limitada.

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

¿Qué responsabilidad tiene la sociedad en su conjunto de que se produzcan estos abusos?

-Los niños no pueden protegerse solos, somos los adultos los que somos responsables de protegerles. Cuando se da un abuso la responsabilidad no es solo de la persona que abusa, sino también de todos los que han estado a su alrededor y no le han ayudado ni lo han visto. Necesitamos padres que hablen sobre esto, docentes y profesionales que se formen sobre ello, que conozcan los indicadores y sepan actuar. Necesitamos una sociedad que no vuelva la vista cuando sabe que algo no va bien.

Abús vs.
apoderament

6

6.6.3. Mites o dades al voltant de l'abús sexual infantil EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Abús sexual infantil](#)

[#Infantesa](#)

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo **"No pot ser!"**, fragment del documental **"Els monstres de ca meva"** (2010, 60'). Comenteu les primeres impressions per parelles.

Vegeu els primers 12 minuts de **l'entrevista a Noemí Pereda**, psicòloga i investigadora de la Universitat de Barcelona [l'entrevista completa dura 1 h 32 min, podem veure-la completa o demanar l'alumnat que la veja a casa]. Els seus estudis desvetllen que una de cada quatre xiquetes i un de cada sis xiquets que han patit abusos sexuals.

El professor/a imprimeix els mites i dades següents en paperets separats i els posa en una bossa. L'alumnat haurà d'eixir i agafar-ne un i explicar si és un mite o una dada.

Mitesⁱ

- Els abusos sexuals infantils són infreqüents.
- Avui ocorren més abusos que abans.
- Els maltractaments només ocorren dins de la família.
- Si els abusos ocorregueren en el nostre entorn, ens n'adonariem.

- L'incest ocorre en famílies desestructurades o de baix nivell sociocultural.
- L'abús sexual infantil va quasi sempre associat a la violència física.
- Els abusats són exclusivament hòmens.
- Els hòmens són incapaços de controlar els seus impulsos sexuals.
- L'alcohol i l'abús de drogues són causes dels maltractaments infantils i de la violència familiar.
- L'agressor és un pertorbat mental, un malalt psiquiàtric o persones amb un elevat grau de desajustament psicològic.
- Els abusadores mai són els pares. Els agressors són quasi sempre desconeguts.
- La víctima coneix conscient o inconscientment que "allò" està succeint. És igualment responsable de l'incest.
- L'abús els ocorre a les xiquetes però no als xiquets.
- L'abús els ocorre a les xiquetes que s'ho busquen (per exemple, a xiquetes que estan al carrer a hores en què haurien d'estar a casa).
- Les criatures que han sigut maltractades es convertiran en agressors quan siguin adults.
- Els efectes de l'abús sexual infantil són sempre molt traumàtics.
- Els efectes de l'abús sexual infantil no solen tindre conseqüències a llarg termini.
- L'abús només és greu si hi ha penetració.
- Quan la relació és profundament amorosa, l'abús no és perjudicial.

- L'abús sexual i la resta dels maltractaments són inevitables.

Dades

- Almenys un 20% de persones pateix en la seua infància abusos sexuals.
- Està augmentant la detecció dels ASI per part dels professionals, i la comunicació que realitzen algunes víctimes.
- Els abusos ocorren majoritàriament en la família, però no exclusivament.
- Els abusos no són tan fàcils de detectar. L'incest ocorre en tots els tipus de famílies.
- En la major part dels casos d'abús existeix una manipulació de la confiança, enganys i amenaces que no fan necessària la violència física.
- La majoria dels abusadors són hòmens (el 90%).
- L'alcohol i les drogues són activadors de la violència. Serveixen perquè els agressors s'atorguen el permís de tindre conductes no permeses socialment ("No sabia el que estava fent, estava borratxo").
- Els agressors no tenen un perfil psicològic comú.
- Els agressors són quasi sempre coneguts.
- No sempre se sap que l'abús sexual infantil està ocorrent.
- En moltes ocasions la família coneix l'abús però no el denuncia.
- Els hòmens són perfectament capaços de controlar els seus impulsos sexuals.

ⁱ ALONSO, José Manuel; VAL, Asun et al. (2001). *Abuso sexual infantil. Manual de formación para profesionales*. Save the Children.

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

- Les víctimes no són culpables que els ocorregui l'abús, i no poden evitar-lo (entre altres motius perquè no solen rebre educació sobre aquest tema).
- Els xiquets i les xiquetes poques vegades inventen històries que tinguen relació amb haver sigut abusats sexualment. En general, si ho fan és per influència dels adults.
- Pateixen abús una de cada quatre xiquetes i un de cada set xiquets.
- Els agressors no reconeixen la seua responsabilitat i tracten de culpabilitzar la víctima (per provocar).
- És més probable que les persones que han patit abusos es convertisquen en agressores que les que no n'han patit. No obstant açò, seria determinista esperar que açò succeísca sempre així. Molts hòmens violents amb les seues famílies o parella provenen de famílies sense historial de violència.
- La gravetat dels efectes de l'abús sexual infantil depèn de factors com la freqüència, el grau de parentiu, la intensitat, etc.
- Haver patit ASI es relaciona amb un major risc de patir maltractament per part de la parella en l'edat adulta.ⁱⁱ

ⁱⁱ Sobre la relació entre ASI i patir violència masclista en l'edat adulta podem veure l'entrada del blog Karícies "[Abús sexual en la infantesa](#)".

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

6.6.4. La revolució fluorescent EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Abús sexual infantil](#)

Desenvolupament:

Vegeu el curt-documental sobre l'abús sexual infantil "[La revolución fluorescente](#)" ((36 min 26 s, 2017), realitzat per Producciones Desde el Cariño per a la UNESCO sobre les causes, conseqüències i mesures per a eradicar els abusos sexuals en la infantesa.

Comenteu el documental en xicotets grups. Anoteu les propostes que es fan al documental per a eradicar l'ASI. Què hauria de fer l'escola?

Escriviu un comentari individual i publiqueu-lo en el canal de la productora on està el vídeo.

Individualment, escriviu una xicoteta ressenya i publiqueu-la en les vostres xarxes socials. Podeu publicitar el [teaser del documental](#).

Abús vs.
apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

6.6.5. Projecte *Unbreakable* 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Abús sexual infantil

#Activismes

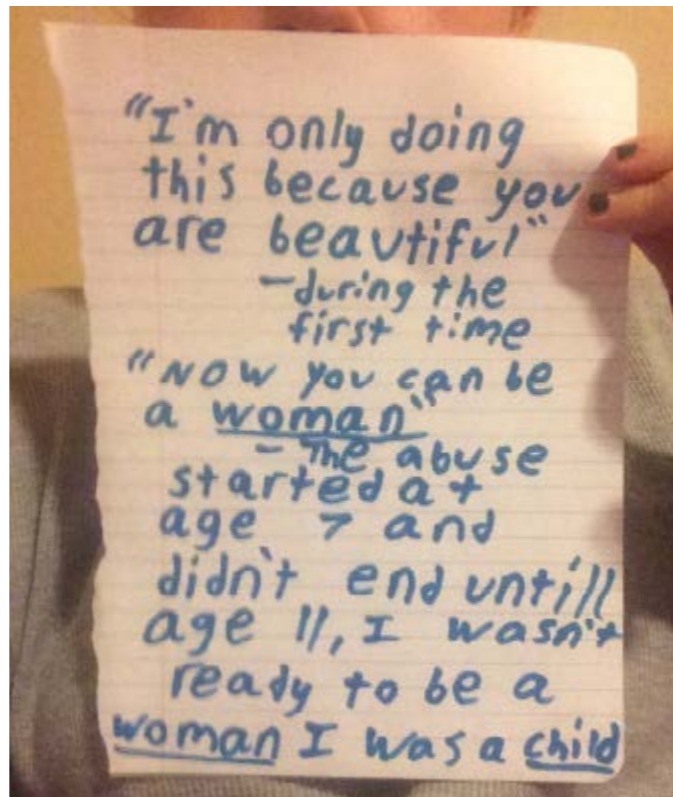
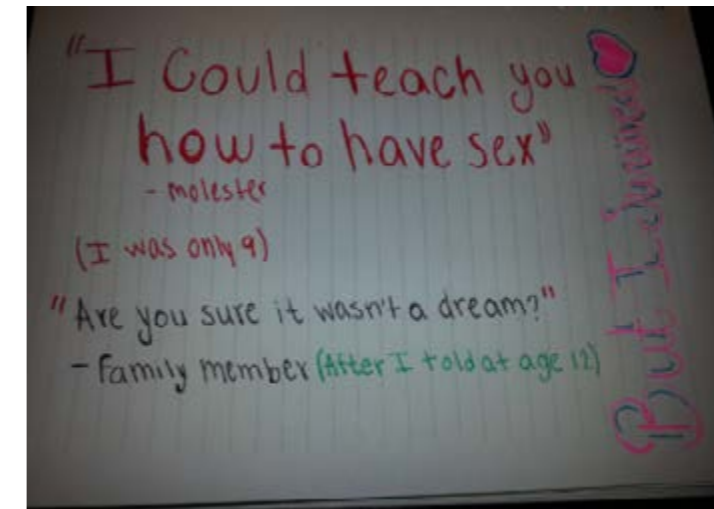
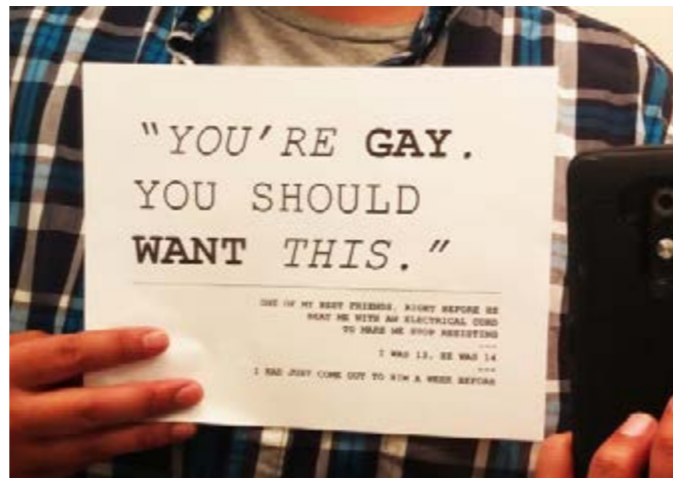
#Anglés

Desenvolupament:

Vegeu el vídeo "Te callas y te aguantas", fragment del documental "Els monstres de ca meva" (2010, 60'). Comenteu les primeres impressions per parelles. [El documental es pot veure complet, si es desitja].

Llegiu la notícia i visiteu la pàgina del projecte Unbreakable, on podeu veure les fotografies i els textos de les persones que han patit abús. La majoria estan en anglés.

Traduiu els missatges. Escriviu-los en cartolines i afegiu missatges contra l'abús.

Text. Unbreakable

Mujeres víctimas de violencia sexual muestran en la Red las palabras de sus agresores

Otras dan la cara y sostienen la cartulina sobre el pecho, mirando a la cámara con valentía. Algunas están relatando, desde la pose simple y el cartel con el mensaje textual de la bestia, un suceso traumático del que se han curado o desean hacerlo: una agresión sexual, de cualquier tipo y en cualquier ámbito, la familia, el trabajo, la escuela, la calle....

Un ejercicio curativo

Todas las fotos, centenares, están en el Tumblr de Unbreakable Project (Proyecto Irrompible), una iniciativa de una chica de 19 años, Grace Brown, una estudiante de fotografía que se ha convertido, gracias a la difusión social en la red de su idea, en la catalizadora de un ejercicio catártico, liberador, curativo y lleno de orgullo.

Abús vs. apoderament

6

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

En octubre de 2011 una amiga de Brown le confesó que había sido asaltada sexualmente. A la mañana siguiente, todavía impresionada y tras una noche de insomnio, propuso a la víctima de la agresión que le haría una foto mientras sostenía un póster con las palabras del atacante. Quería colgar la imagen en internet e intentar que otras mujeres dieran el paso de confesar la agresión.

Brown se hizo con una plantilla de Tumblr, la tuneó mínimamente, y propuso usar la fotografía "para ayudar en la curación de quienes hayan sido víctimas de abusos sexuales". Invitaba a las mujeres a remitir fotos al correo electrónico del blog.

Una semana más tarde Unbreakable Project aparecía citado por la feminista Jessica Valenti y por Yvonne Moss, que sufrió una violación y es ahora una activista en favor de las víctimas de abusos. Esta última definió la iniciativa de fotografía curativa como una forma de que las afectadas "recuperen el poder de las palabras que en el pasado fueron utilizadas contra ellas".

Mensajes de todo el mundo

Todo empezó entonces a ir muy deprisa. Brown recibió centenares de mensajes de todo el mundo, desde Australia o Japón hasta Abhu Dhabi. En ocasiones eran simples correos relatando los pormenores de una experiencia muy amarga. En otras, fotos con las advertencias, insultos y amenazas de los delincuentes.

Algunas mujeres también aceptan la oferta de ser retratadas por Brown, que ya ha realizado 25 fotos. Ha colocado su cámara delante de una mujer de 70 años dispuesta a revelar su experiencia y compartirla, pero la promotora de Unbreakable Project nunca olvidará el caso de la niña de 13 años que apareció con una pancarta que decía: "Esto te dolerá un poco".

La joven quiere seguir adelante. Está un poco alucinada con la trascendencia de su idea ("¡sólo tengo 19 años!", no deja de decir en las entrevistas), pero se ofrece a seguir recibiendo, publicando y haciendo fotos a "supervivientes", porque su objetivo es "llevar luz, consuelo y curación a todas las afectadas".

El proyecto tiene también sedes en las redes sociales Facebook y Twitter.

Font: 20 minutos

6.6.6. La xiqueta i el llop 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Abús sexual infantil](#)

[#Música](#)

[#Infantesa](#)

Desenvolupament:

Mireu el vídeo "[El libro de Tere](#)", (6 min 22 s) que forma part de la campanya Protégeme (Consorti IXOQIB de Guatemala) i pretén previndre la violència sexual en xiquetes i adolescents.

Llegiu després el text extret del llibre *La niña y el lobo. Vivir para contarlo, una historia de violencia machista y superación* (Amparo Sánchez. Ediciones Lupericalia. Alacant. 2014). Amparo Sánchez és cantant (Amparanoia) i en aquest llibre autobiogràfic ens explica part de la seua vida de violència masclista i de com va eixir d'això. Una història de lluita i superació.

Elaboreu un full informatiu amb consells extrets del vídeo per a previndre l'ASI o escriviu una carta a la xiqueta abusada del relat.

La xiqueta i el llop

"Un dia, a les tres de la vesprada, ma mare en la seua revisió frenètica del 'tot enllestit que papà està a punt d'arribar', va comprovar que no quedava vi per al menjar i, com la botiga devia estar tancada a aquelles hores, em va enviar al bar del cantó. Ella estava segura que me'n vendrien una botella.

El carrer estava desert. Era estiu i feia molta calor. S'escoltava la dringadissa de les culleres en els plats i la sintonia de les notícies en la tele. Anava abraçada a la botella de vi negre quan el vaig reconèixer a l'instant, caminant carrer avall, amb la seua granota blanca de pintor. Una guitza interior, potser la meua intuïció, em va dir: "FUIG". Vaig accelerar el pas i, quasi corrent, vaig aconseguir arribar abans que ell al meu portal, però, en uns segons, el tenia darrere de mi, subjectant-me i tapant-me la boca. La seua respiració entretallada em va impressionar molt.

Jo portava un vestit molt fi, amb floretes i sense tirants. Va començar a tocar-me els muscles nus fins a ficar la mà per l'escot i arribar als mugrons. Al mateix temps, amb l'altra mà pujava per la cuixa fins a les braguetes, i va començar a gemegar molt seguit, fet que em va espantar terriblement.

Tenia molta por. El meu cos sencer tremolava. Em sentia les dents cruixir i, encara que volia, no podia cridar. Vaig respirar profundament diverses vegades i no sé com vaig poder, però, tartamudejant, quasi sense veu, li vaig demanar: 'Solta'm, per favor'. Ell em va dir que estiguera calladeta, que m'agradaria, i em va tapar la boca amb una mà, mentre amb l'altra començava a tocar-me la vulva. Estava paralitzada per la por. No sé d'on ni com vaig traure les forces, però vaig alçar la botella de vi i li la vaig trencar al cap. Així em vaig alliberar d'ell i vaig pujar corrent les escales, sense mirar arrere. Vaig picar al timbre i vaig colpejar la porta amb totes les meues forces. Vaig tornar a picar al timbre una vegada i una altra, mentre colpejava la porta al

mateix temps. Els segons em van paréixer eterns. Temia que ell estiguera darrere de mi, però no m'atrevia a mirar. Em vaig orinar damunt de por i la porta, per fi, es va obrir. [...]"

La mare li demana explicacions, ella ho vol contar, però no li ixen les paraules. La mare li mana arreplegar els cascos de la botella.

"Em vaig tombar al llit i vaig començar a plorar desconsolada contra el coixí". [...] "Vaig escoltar com arribava mon pare i com ma mare li relatava la seua versió. [...] En aquell moment vaig deixar de plorar, volia alçar-me i explicar-ho tot, però no podia. Pareixia que els meus músculs s'havien contret i, encara que enviara l'ordre des del cervell, les meues extremitats no feien cas. No podia moure'm".

A l'estiu següent ho va poder explicar a sa mare, però la va acusar de mentidera, i va aconsellar-la que no se li acudira contar-li-ho a son pare. El pintor era conegut de la seua família i vivia al seu mateix carrer.

Qüestions

1. Coneixes alguna història semblant a aquesta?
2. Com t'expliques que un home, a qui coneixien els pares de la xica, faça això? Per què creus que s'atreveix a fer-ho?
3. Per a aquest home, només compta el seu desig. Què creus que pensa sobre les dones?
4. Per què creus que la mare de la xica no la defensa?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.6. ABÚS SEXUAL INFANTIL

5. Si ets xica, has tingut por que et seguira un home o a passar sola, de nit, per un carrer poc transitat?
6. Feu grups de tres o quatre persones, xiques d'una banda i xics d'una altra, per a debatre aquest text. Feu un resum escrit del que es parle.
7. Debat en gran grup.
8. Podeu acabar la sessió escoltant la cançó de Curricé "NO significa NO".